Št. 5 (723) L. XV.
NOVO MESTO, petek,
7. februarja 1964

DOLENJSKI LIST

Angela Kastelic iz Žužemberka dela pri avtomatu, ki preizkuša kondenzatorje in jih razvršča po zmogljivosti. To je za sedaj edini avtomat v žužemberškem obratu. V bližnji prihodnosti pa bodo delo olajšali novi avtomati in hkrati pripomogli k povečanju storilnosti. — Več o obratu, ki prerašča v tovarno, berite na 3. strani današnje številke našega lista!

Ustava poudarja medobcinsko sodelovanje

Na VI. razširjeni seji centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije je v razpravi sodeloval tudi sekretar OK ZKS ljubljanskega okraja tovariš Mitja Ribičič. V uvodu je poudaril, da je ustava osnovno izhodišče za politično akcijo komunistov. Družba kot svobodna skupnost proizvajalcev je z ustavo še bolj široko odprla poti za najsplošnejše obravnavanje problemov o našem nadaljnjem razvoju. Razširila je zahtevo po taki politiki, v kateri bi prišla pobuda proizvajalca in delovne organizacije še bolj do veljave. Kolektivno odločanje spodriva tradicionalne ozke okvire dela prejšnjih uprav in ožjih svetov.

Mitja Ribičič je nato govoril tudi o nekaterih pojavih v posameznih občinah. Občina je naša temeljna družbena skupnost, ki ima izredno velike pristojnosti. To poraja na eni strani zdravo iniciativo in ambicije, na drugi strani pa tudi težnjo po avtarkiji, po zapiranju v upravno-teritorialne meje. Zato se prepočasi razvija koordinacija med nekaterimi občinami, n. pr. v Zasavju, v Beli krajini, med petimi občinami mesta Ljubljane, mnogo je nenačelnih prepirov o sedežih podjetij, pojavlja se odpor pri združevanju sredstev za ljubljansko bolnišnico, mnogo je tudi nesmotrnih lokalističnih investicij. Občine včasih želijo, da se občanov družbeni interes ustavi v mejah občine. Toda ustava nalaga občini nalogo usklajevalca občanovih in skupnih občinskih interesov s splošnimi družbenimi interesi. Ustava poudarja medobčinsko sodelovanje, združevanje sredstev, ustvarjanje pogojev za zadovoljevanje potreb skupnega pomena, skupnih organov in služb, skupnih akcij in izmenjave izkušenj. Lokalistična praksa občinskih vodstev postaja vedno bolj anahronizem, ker občani nočejo živeti izven sodobnih gospodarskih, kulturnih in družbenih tokov. To je »medvedja« politika občine, ker ne zna svojih slabo razvitih proizvajalnih sil povezovati s proizvajalci izven nje, ovira skupne investicijske naložbe in procese naravne gospodarske integracije. Zvezo komunistov v občini je treba iztrgati iz občinske zaprtosti in familiarnosti. Zveza komunistov v občini mora postati nosilec in pobudnik moderne komunikacije vseh občinskih samoupravnih in družbenih činiteljev s sodobnimi gospodarskimi in družbenimi problemi.

Ko je govoril o procesu nadaljnje demokratizacije v Zvezi komunistov, je Mitja Ribičič dejal, da včasih, ko sedimo na sestanku, ko pozivamo komuniste na formalno enotnost, na disciplino, na sklepe, ko sprejemamo in kaznujemo, pravzaprav nismo mnogo podobni celici tiste velike organizacije, ki je povzročila tako velike premike v življenju naših narodov, ki je tako močno demokratizirala vsa področja ljudskega ustvarjanja. Kot marksisti pa vemo, da smo toliko svobodnejši, kolikor bolj poznamo zakonitosti družbenega razvoja, vemo, da samo pristanek na skupne smotre, ki je odsev tega spoznanja, lahko pomeni resnično spodbudo, voljo in veselje v političnem delu. Za to moramo v Zvezi komunistov bolj razvijati notranjo razpravo, borbo mišljenj, strpnost do nasprotnega mnenja, moramo dati več možnosti in mnogo širša pooblastila našim članom, da preizkušajo svoja stališča v praksi množic. Praksa množic pa je pri nas delo v Socialistični zvezi delovnega ljudstva, delo v organih samoupravljanja.

Drevi spominski večer Antona Sovreta v Novem mestu

Drevi ob 20. uri bo v Domu ljudske prosvete v Novem mestu spominski večer, posvečen mojstru slovenske besede in prevajalcu iz antične literature pokojnemu Antonu Sovretu. Na večeru bodo Sovretovo delo predstavili: književnika Božidar Borko in dr. Franjo Smerdu, prevajalca Silvester Škerl in dr. Kajetan Gantar in Mara Černe (RTV Ljubljana). Glasbeno spremljavo bo izvajala harfistka ljubljanske radiotelevizije Štefica Žužek. Obiskovalci večera bodo rokopise in književna dela Antona Sovreta lahko videli v avli dvorane DLP pred začetkom prireditve. Izredno mikaven in nedvomno kvaliteten večer mojstra slovenske besede Antona Sovreta prireja v sodelovanju z Zavodom za kulturno dejavnost v Novem mestu Društvo prevajalcev Slovenije. Večer je posvečen tudi kulturnemu prazniku, ki ga vsako leto slavimo na dan smrti največjega pesnika dr. Franceta Prešerna.

19. februarja bo slavil Črnomelj

19. in 20. februarja 1944 je bilo v osvobojenem Črnomlju prvo zasedanje SNOS, prvega slovenskega parlamenta. Pomembni zgodovinski dogodek so si Črnomaljci zbrali za svoj občinski praznik in ga 19. februarja slavijo že vrsto let. Letošnje praznovanje bo potekalo v znamenju 20-letnice zasedanja SNOS in bo še bolje organizirano kot prejšnja leta. Pripravljalni odbor je določil takle program:

Že nekaj dni pred praznikom bodo predvajali v Črnomlju, Dragatušu in Semiču filme s partizansko vsebino, razen tega se bo zvrstilo več športnih tekmovanj. 17. februarja bodo domači izvajalci pripravili slavnostno akademijo, 18. II. pa bo v Črnomlju otvoritev avtomatične telefonske centrale z 200 priključki. Zvečer istega dne bo v republiški skupščini v Ljubljani sprejem za preživele udeležence prvega zasedanja SNOS.

19. februarja bo dopoldne slavnostna seja občinske skupščine, ki ji bodo prisostvovali člani SNOS, delegacija republiške skupščine, glavnega odbora SZDL, AVNOJ, predstavniki delovnih organizacij in krajevnih skupnosti. Delegacija s tega zasedanja bo položila venec na grobnico padlih, zatem pa bo sprejem v dijaškem domu. Ob 16. uri bo za udeležence seje dramska predstava SNG iz Ljubljane, zvečer pa bodo predstavo ponovili za prebivalstvo Črnomlja.

Razen tega bo v dijaškem domu od 17. do 20. II. odprta razstava domače obrti. Namenjena je vsem občanom, predvsem pa preprostim delavcem, ki bodo na tej razstavi lahko dobili kup koristnih napotil za izvajanje učnega programa v šoli.

Vse institucije, ki so delovale na osvobojenem ozemlju v Beli krajini, bodo letos proslavljale 20-letnico v tistem kraju, kjer so delovale. Tako bo gostoljubna Bela krajina skozi vse leto sprejemala bivše partizane. Na ta način bo laže organizirati posamezne slovesnosti, hkrati pa pričakujejo večji priliv turistov.

NOVI KADRI — NAŠA BODOČNOST

Samoupravnim organom delovnih organizacij in občinskim skupščinam

Naš sedanji, še bolj pa prihodnji razvoj gospodarskih in drugih družbenih dejavnosti nujno terjata čedalje večjo in trajno skrb za vzgojo strokovnjakov, visoko kvalificiranih delavcev na vseh področjih našega življenja. Dosežki dosedanjih izobraževalnih prizadevanj višjih, visokih, srednjih, strokovnih šol in vseh drugih načinov vzgoje tem potrebam nikakor ne zadoščajo. Zaostajanje, ki se še očitneje kaže ob prizadevanjih za večjo produktivnost dela, za uvajanje moderne organizacije, tehnike in tehnologije in za učinkovitejše in kvalitetnejše delo družbenih služb, je mogoče odpravljati z zavestnejšo akcijo celotne družbe, še posebej pa vseh delovnih organizacij in občin.

Izvršni odbor glavnega odbora SZDL Slovenije zato poziva vse delovne organizacije in občinske skupščine, naj nemudoma analizirajo dosedanja prizadevanja za vzgojo strokovnjakov, v zvezi s tem posebej in vsestransko prouče politiko štipendiranja in na podlagi temeljitih analiz sprejmejo ustrezne sklepe. Analize štipendijske politike v zadnjem času kažejo celo upadanje števila podeljenih štipendij, zaostajanje njihove višine za rastjo življenjskih stroškov. Ti podatki mimo tega opozarjajo, da zlasti v komunah pri štipendijski politiki ni dovolj razumevanja za skladen razvoj vseh področij. Prav tako kažejo podatki, da delovne organizacije niso storile dovolj za strokovno usposabljanje članov kolektiva. Še očitneje se vse te pomanjkljivosti izražajo ob dejstvu, da delovne organizacije niso v celoti izkoristile sedanjih olajšav za financiranje izobraževanja.

Delovne organizacije in občinske skupščine bi morale v zvezi s tem zlasti upoštevati:

— da je potrebno razvijati veliko skrb za vse oblike izobraževanja; pri tem je treba razvijati tesnejše medsebojno sodelovanje delovnih organizacij in občinskih skupščin s šolskimi ustanovami tako glede vsebinskih kakor materialnih vprašanj; pri povečanju števila štipendij je treba zajeti skladno vsa področja, vse vrste šolanja, in voditi takšno politiko, da bodo vsestransko razvijale sposobnosti delovnih ljudi, zlasti najnadarjenejših; posebno pozornost bi morale gospodarske in druge delovne organizacije posvetiti šolanju tistih, ki so se že izkazali z delom (študij na vseh vrstah in stopnjah šol — redni in izredni študij ipd.).

— da je potrebno znatno zvišati višino štipendij, ki se morajo prilagajati rasti življenjskih stroškov; iskati je treba različne diferencirane oblike, ki bi spodbujale štipendiste za kvalitetnejši in hitrejši študij in upoštevale različne življenjske pogoje; kot eno izmed dopolnilnih oblik pomoči bi morale razvijati kreditiranje, pri čemer je možno kredit v skladu s študijskimi uspehi študenta in dijaka odpisovati;

— da je potrebno trajno razvijati tesnejši in pristnejši stik štipendistov z dajalci štipendij;

— da je potrebno hitreje razvijati tudi družbeno materialno bazo študirajoče mladine (domove, internate, menze itd.). Za to nalogo bi morale skrbeti tako družbeno-politične skupnosti kakor delovne organizacije.

Delovne organizacije bodo imele letos na razpolago znatno večja sredstva za izobraževanje. To jim bo narekovalo in omogočilo širšo in smotrnejšo uporabo teh sredstev, pri čemer bodo morale upoštevati tako interese lastnega napredka kakor tudi širše skupnosti.

Delovne organizacije in družbeno - politične skupnosti naj v pripravah za perspektivne plane še podrobneje prouče celotno problematiko vzgoje strokovnjakov in z ustreznimi programi začrtajo dolgoročnejšo politiko usposabljanja svojega kadra. Trajna skrb za uresničevanje te pomembne družbene naloge bi se morala ustrezno izraziti tudi v njihovih statutih.

Izvršni odbor glavnega odbora SZDL Slovenije ponovno poziva delovne organizacije in družbeno - politične skupnosti, naj takoj ustrezno ukrepajo, vendar pa naj te naloge ne pojmujejo samo kot enkratno in kampanjsko, pač pa kot izredno pomembno in trajno usmerjenost, ki je od nje odvisen naš hitrejši družbeni razvoj.

Izvršni odbor glavnega odbora SZDL Slovenije

Posvet dolenjskih gradbincev

Občinski sindikalni svet v Novem mestu pripravlja bazenski posvet sindikata gradbincev, katerega se bodo udeležili predsedniki sindikalnih podružnic in predsedniki DS gradbenih podjetij iz Dolenjske z grosupeljsko občino vred. Razpravljali bodo o produktivnosti dela in ekonomskih rezultatih v gradbeništvu in industriji gradbenih materialov ter o pripravah na volitve organov delavskega samoupravljanja, ki bodo letos. Posvet bo 20. februarja pri SGP Pionir v Novem mestu. Predvsem bodo govorili o težavah, ki se pojavljajo v gradbeništvu in v industriji gradbenega materiala v zvezi z uvajanjem 42-urnega tednika in odpravljanjem kategorije osebnih dohodkov do 25 tisoč dinarjev. Sezonski značaj obeh panog zelo otežkoča ukrepanje v tej smeri.

Ta mesec bo posvet o sezonskih delavcih

Okrajni sindikalni svet v Ljubljani je na nedavnem plenumu razpravljal o sezonskih delavcih in zadolžil občinske svete, naj pripravijo posvete predstavnikov prizadetih delovnih organizacij. Občinski sindikalni svet Novo mesto pripravlja takšen posvet v februarju. Na njem bodo načeli predvsem vprašanje, kako sezonske delavce aktivno vključiti v delavsko samoupravljanje, pa tudi v družbeno-politično in kulturno življenje kolektiva in okolja v katerem živijo.

VREME

OD 7. DO 15. II. 1964

Sredi februarja padavine v ohladitvijo, sneg do nižin. V ostalem pretežno suho in milo.

Opustimo odvečne fraze

NAŠ AKTUALNI KOMENTAR

Nekje na Dolenjskem. Sedim na sestanku in poslušam referat. Sprva z zanimanjem, nato se čedalje bolj dolgočasim. Preveč napihovanja in fraz. Le čemu? Organizacija, katere poročilo poslušam, se ima s čim pohvaliti, le da bi morala biti beseda o doseženih uspehih stvarnejša. Ljudje, ki sedijo na sestanku, niso prišli z Marsa. Tudi sami so bili priča dejavnosti svoje organizacije. Še več: tudi njihovo delo je tvorilo to dejavnost. Zato prav dobro vedo, da niso bili doseženi »največji« uspehi in da organizacija ni storila »vsega, kar je družba od nje pričakovala«. To so fraze, ki naj bi garnirale poročilo, ga naredile privlačnejšega in zanimivejšega, v resnici pa zmanjšajo verjetnost tudi vsega tistega, kar je bilo z dobro voljo in trudom zares storjenega in doseženega.

Sploh bi morali prekiniti s prakso, da dajemo raznim letnim konferencam in sestankom manifestativni značaj. Res je tega vse manj, povsem pa mitingarstvo in parolarstvo še ni izginilo iz našega življenja. Še zmeraj so ljudje, ki pozabljajo, da socializma ne gradimo le z »živio« in »horuk«; s tem pravzaprav najmanj. Graditev socializma je vsakodnevno, često tudi zelo drobno delo, in to vsepovsod: na delovnem mestu, v šoli, pri razgovoru o proizvodnji in delitvi, v medsosedskih odnosih in tako dalje. Žal pa se pogosto dogaja, da spravljamo na papir, v načrte dela organizacije krasne ideje o tem, kako bomo v okviru stanovanjske skupnosti urejali razne probleme, kako bomo skrbeli za človeka, kako bomo pomagali socialno ogroženim in podobno, ko pa je treba vse to uresničevati, naenkrat zmanjka uresničevalcev. Le ko bo treba spet sestavljati poročilo o preteklem delu, bodo prišli spet skupaj, da bodo zapisali, kako so urejali razne probleme, da je veljala vsa skrb človeku, koliko da je bilo storjenega za razvoj socialističnih odnosov itd.

Kadar gre za organizacijo v občini ali celo v enem izmed mestnih naselij, človeka nujno motijo take splošne fraze, ki nič ne povedo. Če je organizacija prispevala k razvijanju socialističnih odnosov — in nedvomno je, če je količkaj živahnosti v njej — je treba izraziti to konkretneje, tako da bo vsakomur jasno, kje in v čem se manifestira napredek socialističnih odnosov. Razumljivo, da je to težko izmeriti brez ostanka, toda to še ni razlog za to, da si pomagamo s frazami. Ko dajemo obračun o svoji organizaciji — najsi bo taka ali drugačna — se je treba ozreti okrog sebe, pa bo mogoče zapisati o socialističnih odnosih tudi kaj konkretnega. Poglejmo na primer, koliko so v podjetju, kjer smo ugotavljali lani nevšečne motnje v odnosih med ljudmi, krenili naprej — k boljšemu. Ali smo storili vse, da bodo člani kolektiva resnično imeli občutek, da so neposredno sodelovali pri izdelavi svojega statuta in da je to zares njihov statut? Kaj vse smo storili, da bi stanovanjska skupnost zaživela tudi v zavesti prebivalcev naselja, ne pa le v glavah posameznikov, ki zmeraj znova načrtujejo to in ono, naredijo pa bolj malo?

Na sestankih porabimo preveč časa za obveščanje, ki pogosto izzveni kot šolski pouk. Mar ni že čas — spričo napredka tehnike, množičnih sredstev obveščanja itd. — da v čedalje večji meri obveščamo ljudi po drugi, krajši, učinkovitejši poti, sestanke in seje pa porabimo za to, da se bomo pogovarjali, izmenjavali mnenja, če treba, kritizirali in seveda odločali, namesto da samo poučujemo? Človeka, ki se čedalje bolj zaveda svojega družbenega položaja, moti razprava o družbenem planu, v kateri občinski možje neutrudljivo govorijo, kaj bodo vse naredili, če bodo na voljo sredstva. Morali bi drugače: razgovarjati se, kaj bomo storili, če bomo vsi skupaj napeli vse sile, poiskali vse rezerve, izrabili vse možnosti. Zbor občanov ni samo za to, da nekdo nekaj občanom pove, marveč da jih vpraša, če soglašajo, ali so za tako ali drugačno rešitev, ali pa se s predlagano rešitvijo sploh ne strinjajo in predlagajo čisto nekaj drugega.

Še se zgodi, da na kakem občnem zboru, kjer sploh ne bi smelo zmanjkati snovi za konkreten razgovor in dogovor o delu, namenijo polovico referata »zunanjepolitičnemu pregledu«, ki je v resnici le slaba, zelo slaba kompilacija časopisnih poročil. To je, milo rečeno — naj mi oproste tisti, katerih se to tiče — podcenjevanje in zasmehovanje razumnosti in razgledanosti našega delovnega človeka, ki gotovo nima radijskega sprejemnika in časopisa zato, da mu krasita dom. Ali pa je to morebiti bežanje od resničnih problemov, o katerih bi bilo treba spregovoriti? Prav smešno je, če kaka organizacija, ki ima na svojem terenu obilico resnih problemov, pokaže več skrbi za zunanjepolitične dogodke kot pa za dogajanje na svojem območju.

Če smo zaupali rubriki, ki nosi tako »aktualen naslov«, problem prevelikega posploševanja in frazarjenja tam, kjer bi morali govoriti konkretno, je to zato, ker smo prav v tem času priča številnim sestankom in med njimi tudi takim, kakršne smo opisali v tem sestavku.

J. B.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Brezkončna vojna

V sodobnem svetu niso vojaški udari nič nenavadnega. V nekaterih delih sveta so celo nekaj običajnega. Toda najsi bodo nevsakdanji ali običajni, zmeraj pomenijo, da tam, kjer do njih pride, nekaj ni v redu. To velja tudi za Južni Vietnam, kjer je pretekli četrtek po treh mesecih spet prišlo do vojaškega udara.

Prvega novembra lani so južnovietnamski generali ob prikriti podpori ZDA strmoglavili diktatorja Ngo Din Diema, ki je skoraj deset let vladal v Južnem Vietnamu ob podpori Američanov. Washington se je nadejal, da bo z odstranitvijo Ngo Din Diema v Južnem Vietnamu krenilo na bolje, da se bo vojna proti gibanju Vietkong, ki ima svoje korenine tudi v Severnem Vietnamu in celo na Kitajskem, nadaljevala z večjim uspehom kot doslej. V Južnem Vietnamu divja že skoraj deset let državljanska vojna med vlado v Sajgonu in gibanjem Vietkonga, ki se je utrdila na deželi in si v precejšnji meri — zlepa, a tudi zgrda — zagotovila sodelovanje kmetov. Vlada v Sajgonu ni tako spretna kot Vietkong. Ta je v glavnem skušala strahovati kmete, pri tem pa dostikrat kazala skoraj popolno nerazumevanje za njegove potrebe in psihologijo.

Čeprav ZDA in generali, ki so prvega novembra lani izvedli vojaški udar, niso pričakovali, da bo ta korak v Sajgonu v kratkem povzročila občutne spremembe na bolje, so vendarle upali, da se bo začel položaj polagoma obračati na bolje.

Toda položaj se je začel obračati na slabše. In to občutno.

Vietkong je zelo spretno izkoristil zmedo, ki je vladala v deželi več mesecev pred odhodom Ngo Diema in po njegovi smrti. Še bolj se je utrdil po vaseh, posebno v nepreglednih močvirjih na območju delte, ki jo tvori veletok Mekong ob izlivu v morje. Januarska velika operacija proti Vietkongu na območju delte, pri kateri je sodelovalo 50 helikopterjev, ki so prepeljali dva tisoč vojakov na bojišče, medtem ko se jih je tisoč izkrcalo z morja, ni imela pričakovanega uspeha. Prvi nalet helikopterjev, ki so bili oboroženi z raketami, je res nekoliko zmedel vietkongovce. Toda ti so se kmalu znašli in začeli divje streljati po helikopterjih s protiletalskim orožjem: sestrelili so dva in poškodovali sedem helikopterjev. Baje so vladne čete ubile 40 upornikov in pripeljale nazaj v Sajgon nekaj ranjenih vietkongovcev, menda zato, da so jih lahko pokazali fotografom in novinarjem. Boji v nepreglednih močvirjih in džunglah niso samo vojaške narave. V tem boju je najvažnejše to, kdo ima na svoji strani kmeta.

Resnici da ljubo je treba povedati, da je prav kmet tisti, ki na svojih plečih najbolj čuti to nesmiselno državljansko vojno. Težko je reči, kaj si misli, ker se boji tako vladnih čet kakor tudi Vietkonga. Eden in drug sta neusmiljena in veliko vprašanje je, če so tudi cilji Vietkonga tako čisti, kakor trdijo. Obstaja upravičena bojazen, da Vietkong le ni tako zelo domače gibanje, ampak da preveč posluša navodila od zunaj. Naj bo tako ali drugače, eno je gotovo: južnovietnamsko ljudstvo je sito krvave in nesmiselne državljanske vojne, ki se vleče že skoraj deset let in ji ni videti konca, vojne za tuj račun.

To razpoloženje je čutiti celo v Sajgonu in najnovejši vojaški udar, ki ga je izvedel Njugen Kan proti triumviratu generalov Min, Don in Kim, pomeni ukrep proti »malodušju« in »nevtralističnim tendencam«. Tisti ljudje v Južnem Vietnamu, ki so jeli razmišljati o nevtralizaciji tega dela sveta, so nenadoma našli oporo v diplomatski akciji francoske vlade oziroma generala de Gaulla, ki je s svojim priznanjem LR Kitajske in s svojo podporo nevtralističnim tendencam kamboškega voditelja princa Sihanuka začel akcijo za nevtralizacijo nekdanje Indokine.

To seveda ne pomeni, da so bili pravkar odstavljeni južnovietnamski generali že zreli za takšno politiko. Res pa je, da so začeli čedalje resneje razmišljati tudi o taki rešitvi, saj postaja čedalje očitneje, da je državljanska vojna v Južnem Vietnamu, prav tako kot nekoč v Alžiriji, zašla v slepo ulico: ni ji videti konca, to pa pomeni, da ne more zmagati ne ena ne druga stran.

Tovarniški tisk na tehtnici

Tovarniški tisk se je tudi v novomeški občini zadnja leta precej razširil. Brez dvoma je nastal in zrasel zaradi potreb po večji obveščenosti v delovnih kolektivih. Občinski sindikalni svet v Novem mestu pripravlja podrobno analizo tovarniškega tiska, v kateri bodo skušali ugotoviti njegovo uspešnost. Gre za to, ali je tovarniški tisk zgolj informator o dogodkih, ki so se že odigrali, ali pa morda deluje v mobilizacijski smeri tako, da proizvajalce vnaprej obvešča o pomembnejših dogodkih in jih s tem vključuje v odločanje in samoupravljanje. Analiza bo skušala ugotoviti tudi to, če so tovarniški časniki pri obravnavanju problemov dovolj samostojni, ker je videti, da imajo na posamezne liste vodstva podjetij premočan vpliv. V takšnih primerih seveda družbene organizacije in organi samoupravljanja tovarniškega tiska ne uporabljajo kot svoje orožje.

KRATKE IZ RAZNIH STRANI

• **Ciprska kriza** se je še poslabšala. Po neuspehu londonske konference naj bi prišle na otok oborožene sile NATO. Predsednik Makarios pa odločno nasprotuje izkrcanju teh čet in poudarja, da bi prišle v poštev edinole mednarodne sile OZN.

• **Tudi glede panamske krize** ni dobrih novic. Panama bo prisiljena kmalu se spet obrniti na Varnostni svet, ker je ne obupala nad tem, da bi Organizacija ameriških držav (OAD) podprla njene zahteve po reviziji pogodbe o Panamskem prekopu.

• **Jugoslavija** utegne internacionalizirati vprašanje nemške odškodnine žrtvam nacističnega terorja, to se pravi, da utegne predložiti vso zadevo mednarodnemu sodišču v Haagu ali pa Združenim narodom.

• **Po obtožbah,** da je bil med drugo svetovno vojno član posebnega nacističnega sodišča na Poljskem, kjer je obsodil na smrt ali prisilno delo številne Poljake, je suspendirani zahodnonemški minister za begunce Hans Krüger odstopil.

• **V Alžiriji in Maroku** so bile zadnje dni katastrofalne poplave, zaradi katerih je izgubilo življenje preko ljudi. Tudi gmotna škoda je velika. Po poplavah na jugu v Maroku, kjer je ostalo 85.000 ljudi brez strehe, so v vzhodni Alžiriji privršali s hribov hudourniki, ki so tudi povzročili hudo škodo.

§ **List »Chicago American«** je v komentarju ob francoskem priznanju LR Kitajske zapisal: »Kdor ima de Gaulla za zavednika, temu niso potrebni sovražniki.«

V ponedeljek na sejmu

Kmetovalci so na novomeški živinski sejem pripeljali pretekli ponedeljek 562 prašičev, ki so jih vse, razen 24, prodali. Cena se je gibala med 7.500 in 12.000 din. Razen tega so se odvijale kupčije za 207 glav goveje živine, ki pa ni šla posebno dobro v promet, saj je bilo prodanih le 79 glav. Voli so veljali od 280—310 din kg, krave 140 do 210 din in mlada živina 280 do 310 din kg.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

NEPOSREDNA DEMOKRACIJA – TO JE POT V SOCIALIZEM V NAŠIH POGOJIH

● Minuli teden je bil poln važnih dogodkov, ki jih bo kar težko dovolj tehtno in izčrpno osvetliti, ko pa smo tako na tesnem s prostorom. Vsekakor se nam zdi pomemben plenum CK Zveze mladine Jugoslavije, ki je z vsem svojim delom izzvenel v težnji, da se je treba boriti za demokratizacijo odnosov znotraj mladinske organizacije in da je treba bolj upoštevati želje, potrebe in težnje mladih ljudi. To so tako pristne, iz konkretne stvarnosti izvirajoče pobude, da ne more biti dvoma v njihov učinkovit odmev med mladino, ki si bo morala urediti življenje v lastni organizaciji bolj sproščeno.

Zanimivo misel je povedal mladim udeležencem plenuma generalni sekretar SZDLJ Milentije Popović, ko je govoril o dveh smereh naše demokracije: prek skupščinskega sistema in prek Socialistične zveze. Dejal je, da sta na sedanji stopnji razvoja bistvena zakonitost in logika naše demokracije v temle: v okviru samoupravnega organizma odločati o lastnih zadevah, dogovarjati se o skupnih poslih in političnih akcijah; to predpostavlja našo sposobnost, visoko stopnjo politične dejavnosti delovnih ljudi. Druga pot, ki ne ustreza objektivnemu razvoju, je pot brez neposredne demokracije, družbeni posli se upravljajo prek administriranja, pisarniški prakticizem čedalje bolj odloča in konec koncev družbeni odnosi degenerirajo k etatizmu in birokratizmu. Organizirane zavestne sile morajo preprečevati vsakršne možnosti take poti, ker resničnemu napredku in socializmu ustreza samo ona prva pot, po kateri uspešno korakamo in ki nas doslej ni razočarala.

● Prejšnji teden nas je presenetil še z eno novico, ki smo jo vsekakor dolžni posredovati našim bralcem: predsednik CS Zveze sindikatov Jugoslavije Svetozar Vukmanović je pred svojim odhodom na obisk v Romunijo napovedal bližnji kongres ZSJ. Povedal je, da bodo dobile sindikalne organizacije okrog 30 referatov, ki obravnavajo aktualna vprašanja našega družbenega in gospodarskega razvoja. To bo uvod v širšo razpravo med članstvom, ki naj sproži še druge probleme in tako prispeva k plodnemu delu kongresa. V središču pozornosti na samem kongresu bo problematika delitve dohodka. Kongres si bo po besedah predsednika Vukmanoviča zastavil in seveda tudi odgovoril na naslednje vprašanje: Ali smo v naši praksi do kraja uveljavili načelo, da vsak delovni človek prejema od družbe sorazmerno s svojim deležem v družbenem produktu?

● Tokrat je bil na rešetu republiškega in gospodarskega zbora problem nadaljnjega razvoja obrti. Zasebni obrtniki, ki so gotovo z zanimanjem sledili tej razpravi na straneh dnevnega časopisja, so se zdaj končno prepričali, da ima tudi zasebna obrt lepo perspektivo, seveda če ostaja v mejah dovoljenega in moralnega. Poslanci, ki so v lepem številu diskutirali o prihodnosti obrti, so načenjali tudi vprašanja, v katerih se kaže človeška skrb za položaj obrtnikov. Tako je posalnec Edo Komočar razpravljal o potrebi po uvedbi pokojninskega zavarovanja zasebnih obrtnikov in o dovoljevanju kreditov. V razpravi so tudi poudarili, naj bi industrijska podjetja ob modernizaciji izločila vso tisto proizvodnjo, ki jih bremeni, se pravi majhno proizvodnjo, ki ni serijska. To naj prevzame obrt, s tem da se tudi ta čedalje bolj otresa ročnega dela in da tudi sama osvaja sodobno tehnologijo. Naglasili so tudi pomen kooperacije med zasebnimi obrtniki in družbenim sektorjem.

● Glavni odbor Socialistične zveze je naslovil odprto pismo samoupravnim organom delovnih organizacij in občinskih skupščin, v katerem jih poziva, naj nemudoma analizirajo doseđanja prizadevanja za vzgojo strokovnjakov. V pismu je nadalje poudarjeno, da je treba z zvezi z večjo skrbjo za vzgojo strokovnjakov, brez katerih ni modernizacije proizvodnje in večje produktivnosti, vsestransko proučiti tudi politiko štipendiranja. Na podlagi vsestranskih analiz tega vprašanja je treba sprejeti ustrezne sklepe. Teh nalog pa ne gre razumevati kot enkratne, kampanjske, marveč kot trajno usmerjenost.

● Družbenemu sektorju kmetijstva se odpirajo nove možnosti. Banka mu namreč ponuja kredit brez soudeležbe, če izpolni določene pogoje. S kreditom, ki ga dobi, mora namreč plačati zemljo po ceni, ki jo določi banka za posamezne razrede zemljišč. Za hektar zemljišča prvega, drugega ali tretjega razreda je določena cena 110.000 dinarjev.

● Vse, ki so poznali revolucionarja, idealom delavskega razreda do kraja zvestega Toma Brejca, člana CK ZKS, je močno pretresla vest o njegovi smrti. Podlegel je hudi bolezni. Z njim smo izgubili človeka, ki je žrtvoval vse svoje življenje za lepšo prihodnost delovnega človeka. Njegova pot v vrstah Partije se je začela zelo zgodaj in do zadnjega trenutka svojega življenja je korakal po njej. Za to smo mu hvaležni! Slava njegovemu spominu!

PROIZVODNJA IN ZNANOST SI PODAJATA ROKO

Obrat, ki prerašča v tovarno

Iskrin obrat kondenzatorjev v Žužemberku je za Suho krajino izrednega pomena. Prizadevni Krajinčani, ki so še včeraj držali za motiko, se v njem priučujejo sodobni industrijski proizvodnji. To je hkrati tovarna in šola. V letu 1960 je delalo v obratu 20 ljudi, sredi lanskega leta jih je bilo 50, v začetku letošnjega pa že 220. Obrat se torej zelo hitro razvija, čeprav za potrebe, kakršne so v Suhi krajini, prepočasi. Vedno več mladih ljudi bi se rado zaposlilo, Iskra v Žužemberku pa je edina tovarna . . .

Lanski plan proizvodnje — 245 milijonov dinarjev — so presegli za 21 odst. in naredili za 293 milijonov dinarjev vrednosti. Letos kanijo proizvodnjo povečati še bolj in nuditi tržišču za 1.190 milijonov dinarjev izdelkov. Odkod tolikšen skok? Tržišče ga zahteva, kupci pa jih dobesedno zasipajo z naročili. Še v lanski pomladi so bili brez naročil. Kazalo je, da se bo obrat težko obdržal. Po kondenzatorjih, ki so jih delali takrat, ni bilo povpraševanja. Prisluhnili so tržišču, namenili 60 milijonov za razvojne načrte, ki so jih naročili pri znanstvenih inštitutih, ter za investicije in čez noč se je odprlo. Začeli so delati kondenzatorje za televizorje. Letos bodo skušali pokriti 50 odst. teh potreb v Jugoslaviji.

Znanost in proizvodnja sta si podali roko. Letos bodo vložili za razširitev obrata in za opremo 50 milijonov. Kar 30 milijonov bodo odrinili strokovnjakom za pripravljanje avtomatizacije v proizvodnji. »Peš delo«(tako pravijo v Iskri ročnemu delu) je prepočasno, sodobni stroji lahko nadomestijo desetine, pa tudi stotine parov rok.

Marica Erbida iz Stranske vasi dela pri vmesni kontroli. Z instrumentom preizkuša vsak kondenzator, še preden je izdelan

Osebni dohodki niso majhni: najnižji osebni dohodek v proizvodnji je 23.500 din na mesec, čeprav se večina delavcev še priučuje. S 25.000 dinarji kot spodnjo mejo osebnih dohodkov torej ne bo posebnih težav, zlasti zato ne, ker se bo z avtomatizacijo močno povečala storilnost.

Strokovnjaki so v sodobni proizvodnji nepogrešljivi. Tudi v Iskri je tako. Lani, ko je štel kolektiv 50 ljudi, so imeli 3 tehnike, zdaj, ko je v obratu 220 ljudi, imajo 6 tehnikov. Težko pričakujejo 6 štipendistov, ki študirajo na STŠ in na fakultetah. Od oktobra 1963 do januarja 1964 so sprejeli na novo 170 ljudi. Proizvodnji se še priučujejo, prvi morajo postati občutljivi, gibi urni in spretni. 50-članski kolektiv, ki je delal v obratu prej, je moral prevzeti vodstvo, zasesti pomembnejša delovna mesta, pomagati, učiti in žrtvovati marsikatero uro prostega časa.

Strokovnjake je v kraj, kakršen je Žužemberk, težko dobiti. Ni še stanovanj. Strokovnjaki morajo zrasti iz domačinov. Ugotovili so, da je razpis v časnikih, kadar se podeljujejo štipendije, vse premalo. Neposreden stik z mladim človekom, ki bo potem, ko bo doštudiral, postal strokovnjak, je veliko več vreden. Otroci se že zadnje mesece pouka odločajo, kam. Zato so se kadrovske politike lotili v šoli. Neposredni razgovori z učenci 8. razredov osemletke so veliko uspešnejši kot suhi razpisi v časopisju.

Pri priučevanju novih delavcev jim je veliko pomagal Zavod za izobraževanje kadrov in proučevanje produktivnosti dela iz Novega mesta. Tudi na stanovanja niso pozabili. Lani so zgradili 1 družinsko, 1 garsonjero in 2 samski sobi, letos pa bodo zgradili vsaj 4 družinska stanovanja in 4 samska. V zadnjih 4 mesecih se je kolektiv povečal za 170 ljudi, letos jih bodo na novo zaposlili kvečjemu še 100, nato pa se bo proizvodnja povečala samo s pomočjo avtomatizacije.

Delovne organizacije!

● V začetku vsakega leta se industrijska proizvodnja v primerjavi z ono v zadnjih mesecih minulega leta zmanjšuje za okoli 10 odstotkov.

● **To nihanje (oscilacija) povzroča gospodarstvu nenadomestljivo škodo.**

● Z mobilizacijo vseh notranjih sil, zlasti vseh proizvajalcev, je treba zagotoviti nezmanjšati tempo proizvodnje in preprečiti oscilacijo.

● **Proizvodnja bo ostala nezmanjšana, če jo bomo pravočasno pripravili, če se bomo dogovorili, kaj bomo proizvajali, zagotovili materialne pogoje, surovine, energetske vire in nemoten transport blaga.**

● Vse rezervne in vse nove zmogljivosti naj proizvajajo! To velja zlasti za termoelektrarne, ki morajo nuditi proizvodnji dovolj električne energije, elektrarnam in vsej ostali proizvodnji pa je treba zagotoviti dovolj premoga.

● **Zaradi investicij, ki so v načrtu, moramo že zdaj misliti na razvoj gradbeništva, na sodobno proizvodnjo gradbenih materialov in na razvoj obrti, ki jih potrebuje gradbeništvo.**

RAZPIS LICITACIJE

Kmetijska zadruga Videm-Krško razpisuje na podlagi 46. čl. Temeljnega zakona o graditvi investicijskih objektov (Ur. l. FLRJ 45/61) in 4. člena Pravilnika o oddajanju investicijskih objektov (Ur. l. LRS 8/63)

I. JAVNO LICITACIJO ZA ODDAJO GRADBENIH DEL pri gradnji KLAVNICE v Vidmu-Krškem

POGOJI: 1. Rok za dostavo ponudb je 22. febr. 1964. — 2. Ponudbe je treba oddati do 8. ure pri upravi KZ Videm-Krško, kjer bo potekla licitacija. — 3. Investicijska vrednost gradbenih del znaša 85,873.000 din. — 4. Rok za izgradnjo objekta do 3. faze je 31. julij 1964.

Interesenti lahko dobijo potrebne podatke s prilogami v upravi KZ v Vidmu-Krškem vsak dan med uradnim časom.

KMETIJSKA ZADRUGA VIDEM-KRŠKO

Primerjava cen v 3 občinah:

čemu enake cene živine, pa različne cene mesa?

V metliški, črnomaljski in novomeški občini so dokaj različne cene mesu, čeprav so odkupne cene živine v vseh občinah enake. Pretekli teden so v mesnicah v posameznih občinah prodajali meso: v metliški govedino po 550 dinarjev, teletino po 650 in svinjino po 600 dinarjev; v črnomaljski občini: govedino po 560, teletino po 660 in svinjino po 600 dinarjev, v novomeški občini pa prvovrstno govedino po 680, drugovrstno po 520, teletino po 700, prvovrstno svinjino po 750 in drugovrstno po 650 dinarjev.

Za tako različne cene mesa pri enakih odkupnih cenah živine pride v poštev samo eno: **ali mesnice, ki prodajajo po nižjih cenah, poslujejo z izgubo, ali pa si one, ki prodajajo meso po višjih cenah, prisvajajo neupravičene zaslužke!** Jš.

■ **Iz obrata varaždinske industrije svile** so ustanovili novo podjetje »Metaloplastika«, ki bo izdelovalo dele za dežnike in različne galanterijske izdelke iz plastike, lesa, kovine in podobnih materialov.

■ **Tovarna »Djuro Djaković«** bo v treh letih opravilo v tujih državah za 10,5 milijona dolarjev del. Med drugim bo v Indiji zgradilo termoelektrarno in tovarno cementa, vrsti držav pa bo dobavilo večje število ostalih izdelkov.

Koristen posvet v Ribnici

Na pobudo stanovanjske skupnosti Ribnica je bil 23. januarja posvet predsednikov hišnih svetov iz Ribnice in Dolenje vasi. Na dnevnem redu so imeli delo hišnih svetov, ustanovitev novih servisov pri stanovanjski skupnosti in volitve organov upravljanja — hišnih svetov.

Predsedniki hišnih svetov so bili najprej seznanjeni z nekaterimi nalogami in dolžnostmi hišnih svetov, potem pa so živo posegli v razpravo in prinesli na dan razne težave Dalj časa so razpravljali o predlogu stanovanjske skupnosti, naj bi ustanovili servis za pomoč gospodinjstvu — za čiščenje prostorov in podobno. Stanovanjska skupnost ima v načrtu ustanoviti tudi gradbeno-pleskarski servis. Oba servisa sta občanom nujno potrebna, to je potrdila tudi razprava.

Ker starejše hiše ne krijejo svojih potreb iz sredstev, ki ostanejo hišnemu svetu, so predlagali občinski skupščini, naj bi ostalo hišnim svetom več sredstev. Nadalje so sklenili občinski skupščini predlagati tole: občinska skupščina naj sprejme sklep, da morajo stanovalci prispevati plačilo hišnemu svetu za potrošeno elektriko v javnih prostorih (hodnikih in podobno). Doslej so to plačevali hišni sveti. Prav tako naj sprejme odlok, po katerem bodo prebivalci v družbenih in zasebnih zgradbah dolžni plačevati prispevek za odvoz smeti.

Podrobno so se pogovorili tudi o volitvah novih hišnih svetov. Sklenili so, da bodo opravili zbore stanovalcev do 15. februarja.

Na posvetu so ugotovili, da imajo nekateri stanovalci v stavbah družbene lastnine slab odnos do teh prostorov, da jih ne čuvajo in podobno. Hišni sveti bodo morali proti takim stanovalcem ukrepati. — Posvet je bil zelo koristen, saj bodo izmenjana mnenja vsem koristila.

—r—

Obreški gasilci bi radi avtomobilsko cisterno

V nedeljo, 26. januarja, je bil na Obrežju občni zbor gasilske organizacije za društva Obrežje, Velika Dolina, Cerina in Sobenja vas. Bil je zelo dobro obiskan. Udeležili so se ga predstavniki omenjenih društev, ki spadajo k temu centru. Navzoči so bili tudi pionirji.

Gasilci na Obrežju imajo lep, nov gasilski dom, nimajo pa primerne opreme. Najprej bodo morali dobiti novo brizgalno. Sedanja je še iz predvojnih let. Tudi avtocisterno bi radi imeli, saj bi ob avtomobilski cesti bila vsaka intervencija z avtomobilom hitrejša kot s konjsko vprego. Področje gasilskega centra Obrežje obsega 23 vasi, ki so vse dostopne z avtomobilom.

V sedemletnem planu občinske gasilske zveze je nabava avtocisterne predvidena. Na njo računata dve društvi: Dobova in Obrežje. V Dobovi utemeljujejo potrebo po avtocisterni predvsem s tem, da je v kraju precej podjetij. Vse okoliške vasi imajo svoja društva, medtem ko je območje Obrežja mnogo razsežnejše. O tem, kateri center bo imel prednost pri opremljanju, bo torej še govor. Gasilci iz Obrežja so na občnem zboru sklenili prositi občinsko skupščino za pomoč pri opremljanju njihovega centra in so hkrati poudarili, da bodo tudi sami prispevali k temu svoj delež.

Kapele: nova sejmiščna uta

Marsikdo se bo še spomnil sejmiščne barake v Kapelah, ki je bila pred nedavnim prodana na javni dražbi nekemu zasebniku. Leta pa je z barake samo pobral opeko, medtem ko je ostalo pustil. Krajevni odbor Kapele je skupaj z obratom KZ Dobova zgradil lepo novo sejmiščno uto. D. V.

Tit Doberšek: 4

Poučen obisk nekaterih družbenih posestev

(Nadaljevanje in konec)

Za delo sposobne kmete, ki zemljo prodajo, zaposlujejo v Agrokombinatu. Zaposlujejo pa kmete tudi tako, da jim dajo v obdelavo odmerjeno površino zemljišča ali hmelja. Kmet je v rednem delovnem razmerju z Agrokombinatom, plačan pa je po ustvarjenem dohodku. To je neke vrste delo na domu, s katerim rešujejo problem delovne sile na posestvu, obenem pa rešujejo socialni problem kmeta, ki je zemljo izročil posestvu. Agrokombinat zaposluje trenutno 850 ljudi.

HMELJARSTVO je najbolj dobičkonosna panoga Agrokombinata. Sedaj imajo 400 ha hmeljišč, ki jih pa nameravajo povečati na 1000 do 1200 ha. Največji problem hmeljarstva je obiranje hmelja, ker se druga dela laže mehanizirajo. Za 1000 ha hmeljišč bi na primer potrebovali 15.000 obiralcev, vendar jih ni mogoče dobiti, niti jih v času obiranja ni kje nastaniti Zaradi tega so začeli misliti, kako bi hmelj obirali s strojem En stroj za obiranje hmelja so že preizkusili in se jim je kar dobro obnesel, tako da jih bodo kupili še več, kljub temu da so zelo dragi (17.000 dolarjev eden). K Agrokombinatu se bo priključilo tudi podjetje Hmezad, ki odkupuje, sortira in prodaja hmelj cele Slovenije. Spoštovanje vzbuja veliko skladišče hmelja s svojo 15-nadstropno stavbo. Enkrat lahko uskladiščijo 700 ton hmelja, skozi skladišče pa gre letno okrog 3000 ton hmelja. Bale hmelja za izvoz polnijo s posebnim strojem s pritiskom 120 ton.

Zelo lep je razgled z vrha skladišča na Žalec in daljno okolico. Kamor seže oko, vidimo samo hmelj. Ko bodo hmeljišča povečali na 1200 ha (družbeni sektor), bo ta pogled še bolj izrazit.

ŽIVINOREJO gojijo v obrobnih predelih, ki niso več primerni za hmelj. Redili bodo 1000 krav molznic na dveh obratih — (vsak po 500 krav). v Podlogu in Zalogu. Pozneje bodo zgradili še en obrat za vzrejo 900 glav mlade živine in pitališča za 10 tisoč pitanih prašičev letno.

ŽIVINOREJSKI OBRAT PODLOG bo po dograditvi redil 500 krav. Sedaj ima napolnjena dva hleva po 100 glav, tri hleve pa gradijo. Od navedenih 200 krav imajo 100 krav pasme frizijka (črnolisasta), 100 krav pa je sivorjave pasme. Frizijske dajo pri enaki krmi za 25 odstotkov več mleka, saj so med sivo rjavimi kravami pomešane; frizijske so v povprečju dosegle 3300 litrov mleka na leto, sivo rjave krave pa 2700 litrov. Hlevi so s kratkim stojiščem (1,6 m dolžine) in zaprtega tipa Napajanje je urejeno s samonapajalniki. Molzejo na stojišču z alfa-laval molznim strojem. Lastna cena za liter mleka je 77 dinarjev in so stroški s premijo v glavnem kriti. Gradnja enega hleva za 100 glav jih stane 18 milijonov dinarjev. Pri hlevih gradijo velike korita-ste silose, ker bodo krmili s silažo. Razmerje njive: travniki znaša pri obratu 50 : 50, kar se jim pa zdi neugodno in nameravajo del travnikov preorati in spremeniti v njive.

ZA SADJARSTVO je določeno okrog 100 ha površin pri Mirosanu jugovzhodno od Žalca. Pozneje bodo površine pod sadovnjaki povečali.

VRTNARSKI OBRAT imajo pri Celju (Medlog) za oskrbo Celja z zelenjavo.

KLAVNICO gradijo izven Celja. Gradnja je nujna, ker morajo zaradi regulacije Hudinje staro klavnico podreti. Letna zmogljivost klavnice bo znašala 5400 ton, to je tretjina zmogljivosti klavnice Emona pri Ljubljani. Klavnica bo imela lasten industrijski tir. Stala bo 780 milijonov dinarjev, od katerih so v letu 1963 porabili (prva faza) 400 milijonov dinarjev. Gradnje nove klavnice narekuje tudi večja potreba po mesu v Celju, ki za svojih 32 tisoč prebivalcev porabi tedensko 17 ton govejega in 2 toni svinjskega mesa. Živino za klavnico bodo dobili pretežno s Kozjanskega, ki je v tem pogledu močno zaledje Celja.

Iz povedanega je razvidno, da Agrokombinata Ljubljana in Žalec pogumno povečujeta svoje kapacitete in se trudita, da bi dala čim več pridelkov za trg. Koncepti se razlikujejo in praksa bo pokazala, kateri je boljši. Če pa primerjamo razvoj in načrte opisanih agrokombinatov z razmerami na Dolenjskem (predvsem v novomeški občini), pridemo do sklepa, da smo v tem oziru na Dolenjskem v velikem zaostanku in da bo treba na tem področju storiti še marsikaj. Poleg gmotnih sredstev nam manjka tudi volje do napredka. Živimo v nekakem samozadovoljstvu, kot da bi se okrog nas nič ne spremenilo in izboljšalo. Med drugim naj tudi ta opis pripomore k napredku kmetijske proizvodnje v tem predelu naše domovine.

„Kaj menite o osnutku statuta?“

»Kaj menim o osnutku statuta?« je vprašanje, ki si ga bodo morali v februarju in marcu zastavljati delavci v delovnih organizacijah in občani. Začelo se je obdobje javne razprave o osnutkih statutov. Napak bi bilo z razpravo preveč hiteti. V osnutke so vse komisije, ki so jih pripravljale, vložile nemalo truda. Nekateri so se posrečili bolj, drugi manj. Odveč bi bilo misliti, da lahko katerakoli komisija pripravi popoln osnutek statuta. Šele javna razprava namreč lahko odpravi pomanjkljivosti in osnutek izpopolni s koristnimi predlogi in dopolnili. Delavci delovnih organizacij in občani se morajo v obdobju javne razprave zavedati, da si zdaj kujejo orožje svoje samouprave. Ko bo pomanjkljivi statut sprejet, bo tarnanje in izgovarjanje, češ vrinili so nam ga, odveč in nihče se ne bo imel pravice sklicevati se na »vodilne«!

Tri delavke iz tovarne perila Labod (Novo mesto) pripovedujejo o osnutku statuta svoje delovne organizacije. Njihov osnutek bi lahko prišteli med boljše, čeprav strokovnih kadrov v kolektivu nimajo na pretek. Iz razgovora boste razbrali, kakšna na videz nepomembna določila lahko uidejo še tako skrbni komisiji, ki osnutek pripravlja. V Labodu so pred nedavnim končali z razpravo o novi analitični oceni delovnih mest, ki je delavke močno razživila. Javna razprava o osnutku statuta bo njeno koristno nadaljevanje. Iz trdnih zagotovil delavk, da bodo osnutek temeljito preštudirale in živo sodelovale v drugem delu javne razprave, je razbrati, da so razumele, kolikšnega pomena je statut.

– Kako bi kot delavka uveljavili svoj predlog?

Pripoveduje Fani Matoh, šivilja v proizvodnji:

— Osnutka še nisem utegnila v celoti prebrati. Preletela sem poglavja, ki so me najbolj zanimala. To so tista, ki govorijo o delavčevih dolžnostih in pravicah. Največ tega sem našla v poglavju, ki govori o medsebojnih delovnih razmerjih. Rok za prvo razpravo, ki smo jo že imeli v skupinah in v ekonomskih enotah, je bil prekratek. V nekaj dneh delavke, ki nas doma po delu v tovarni čaka še cel bataljon skrbi, pač nismo utegnile statuta niti prebrati. Zato tudi ni bilo prave razprave. Menim, da bo druga razprava veliko boljša in da se bomo morale v določila stauta pošteno poglobiti.

— Kako bi kot delavka uveljavili kakršenkoli svoj predlog za izboljšavo?

— O tem še nisem razmišljala. Prav za prav ne vem, kako! V statutu o tem ni govora. Že vem, mojstrici bi ga dala!

— Kaj bi pa storili, če bi bili takrat z mojstrico skregani?

— Komu bi ga dala nato, res ne vem. V ekonomski enoti ga ne bi predlagala, ker me je sram govoriti pred toliko ljudmi.

V osnutku statuta res ni zaslediti postopka, po katerem uveljavlja delavec svoje predloge, in tudi to ni povedano, kdo mu je dolžan odgovoriti, kako je bil njegov predlog upoštevan in zakaj je bil morda zavrnjen. Tov. Matohova je ugotovila, da bo morala osnutek temeljito prebrati in da bo predlagala, naj komisija pomanjkljivost glede predlogov delavcev popravi.

– Kdo je pristojen za izpremembo norm?

V delovnih organizacijah je navadno najbolj vroče, kadar povišujejo norme.... Kakšen postopek je pri tem v navadi v tovarni Labod in kaj pravi o tem osnutek statuta? **Odgovarja Marija Gaber, mojstrica in prikrojevalka, članica sveta ekonomske enote III:**

— Preden smo norme izpremenili, je doslej o tem razpravljal najprej svet ekonomske enote, nato zbor ekonomske enote, nato upravni odbor DS in končno DS, ki je norme potrdil. Tega postopka v osnutku statuta ni, norme so omenjene samo v zvezi s pristojnostmi sveta ekonomske enote, ki spremlja njihovo izvajanje in predlaga spremembe, kot je rečeno. Celoten postopek za sprejemanje in popravljanje norm pa v osnutku ni opisan.

— Kaj menite, koliko časa naj velja statut?

— Za kolikor se bomo zmenili — po mojem mišljenju največ 1 leto — nato pa ga bo treba dopolniti in prilagoditi novim razmeram. Člena, ki bo to določal, ni, pa tudi organ, pristojen za dopolnila, bo treba določiti v razpravi.

— Ali prinaša osnutek statuta kakšno novost v samoupravljanju?

— Bistvenih izprememb ni, čeprav priznam, da sem tudi jaz doslej osnutek zgolj bežno preletela, in še to samo do 62. strani... Edina novost je referendum, ki ga v pravilih podjetja ni bilo. Statut ga dovoljuje samo v celotnem kolektivu, zato bi to pomanjkljivost kazalo dopolniti tako, da bi ga lahko uporabljali tudi v ekonomskih enotah za vprašanja, ki so pomembna zanjo.

– Kaj pa gradivo za seje samoupravnih organov?

Pepca Šušteršič, delavka pri stroju za šivanje gumbnic, je članica delavskega sveta. Tako kot Fani Matoh je tudi Pepca Šušteršič ena izmed tistih delavk, ki so v tej tovarni delale že pred vojno. Povedala je, da je danes veliko boljše, kot je bilo včasih, ko je zaslužila 48 do 60 dinarjev na teden. Veliko več si lahko kupi. Včasih je bilo delo v tej tovarni vse drugačno, kot je danes. Se ozreti se nisо smele žene med delom; tako je povedala. Ko se je pozneje preselila v tovarno Lana v Ljubljano, je zaslužila 480 dinarjev na mesec, kar je komaj zadoščalo za skromno življenje.

— Delavski svet je do zdaj kar dobro delal. O delu resda nismo ne vem kako izčrpno poročale ostalim delavkam, povedale pa smo vse, kar so vprašale. Največkrat so vpraševale o »plačah« in »dobičku«... Vsega, o čemer smo na sejah govorili, odkrito povem, nisem vedno razumela. Če je bilo povedano po domače, je šlo, tuji izrazi pa so mi vedno delali preglavice... Zelo sem bila včeraj iznenadena, ko sem poleg vabila za sejo dobila prvič tudi kratko gradivo zanjo. Lahko ga bom prebrala in na seji bo šlo laže!

— Ste v osnutku statuta zasledili kakšno določilo o tem?

Res, v statutu o tem ni govora! Rečeno je le to, da moramo dobiti obvestilo o seji tri dni prej. Prav bo, če bomo dodali še to, da moramo vsaj tri dni pred sejo dobiti kratko obrazložitev posameznih točk, da bomo vedele, o čem sklepamo!

Tako menijo o osnutku statuta delavke v tovarni perila Labod v Novem mestu. Veseli smo, ker so se razprave lotili tako resno in vestno in ker je iz njihovih razgovorov razbrati, da se v določila statuta močno poglabljajo. Osnutek, ki je v razpravi, bo s pomočjo dopolnil in predlogov, s katerimi ga bodo izpopolnile, postal še bolj žlahten. Izpremenil se bo v temeljni predpis, ki jim bo služil v vsakdanjem delu za njihovo boljšo bodočnost in za boljšo bodočnost tovarne perila Labod — njihove delovne organizacije.

MILOS JAKOPEC

V torek dopoldne je bila v 18. bloku naselja Majde Šilc v Novem mestu majhna slovesnost ob otvoritvi novega oddelka otroške varstvene ustanove, ki bo delovala v okviru kandijskega vrtca. Udeležili so se je predstavniki DPM, zastopnik pokrovitelja tovarne zdravil Krka, predstavnik Stanovanjske skupnosti Kandija, starši in celotni kolektiv kandijske varstvene ustanove.

V svetli in dokaj prostorni kletni sobi, kjer je velik kamin dajal od sebe precejšnjo toploto in kjer je bilo opaziti lepo novo opremo, je 25 cicibančkov dobilo drugi dom. Poleg igralnice so prostori z umivalnikom, straniščem in prostorom za garderobo. V sedanjih novomeških razmerah je taka soba pomembna pridobitev, čeravno so nekateri mnenja, da v vrtcu v kletnem prostoru nima kaj iskati. Prav gotovo bi vsi raje imeli lastno novo stavbo, ker pa te možnosti ni, izkoristimo to, kar imamo! V tem prostoru je do nedavnega stanovala družina z dojenčkom. Prav gotovo za družino en sam večji prostor ni primerno bivališče, za varstvo otrok pa je zelo pripraven. Takih sob je v naselju Majde Šilc še več in DPM že dela na tem, da bi tudi te izkoristil za varstvo otrok, kot je povedal predsednik Jože Zupanc:

— Zelo smo si morali prizadevati, da nam je uspelo dobiti to sobo, ki so jo zasedali stanovalci.

Ni ostalo le pri besedah!

Podobne načrte imamo tudi z enako sobo v bloku št. 14, kjer bi lahko delala varstvena ustanova za dojenčke, saj je v Novem mestu še nimamo. Primerne prostore imajo tudi v stolpnicah na Zagrebški cesti, na Trdinovi cesti in v naselju Nad mlini. Morali bi jih le malo preurediti, kar ne predstavlja večjih stroškov. Občina je pripravljena plačati vzgojno osebje za vse take oddelke vrtca.

Razen tega je DPM Kandija dalo pobudo tudi za gradnjo zunanjega igrišča. Stanovanjska skupnost Kandija je vzela stvar v roke in spomladi bo za blokom, kjer je vrtec, tudi že igrišče. Vendar bo to le začasnega značaja, ker so urbanisti na otroke pozaso zanje predvideli igrišča. bili in nikjer v Kandiji ni

Upravnica varstvene ustanove Kandija je otvorila slovesnost in se toplo zahvalila tovarni zdravil Krka, ki je pred nedavnim prevzela pokroviteljstvo nad vrtcem, hkrati pa podarila 40.000 din za ureditev novega oddelka. Zatem so otroci izvedli kratek spored v slovo malčkom, s katerimi so se doslej skupno igrali, v bodoče pa bodo ostali v vrtcu poleg domače hiše.

Pri vsem tem pa je poglavitno, da se je razširjanje otroškega varstva v Novem mestu le premaknilo z mrtve točke in da smo od besed prešli k dejanjem!

Novo: medobčinski center prve pomoči

V četrtek, 30. januarja, je bilo v Novem mestu posvetovanje Medobčinskega centra za prvo pomoč. Posveta so se udeležili predstavniki občinskih odborov Rdečega križa iz Trebnjega, Novega mesta in Črnomlja, občinskih gasilskih zvez iz Črnomlja, Metlike, Trebnjega in Novega mesta, Avto-moto društva iz Novega mesta, Zavoda za socialno zavarovanje in Medobčinske zavarovalnice. V Medobčinskem centru za prvo pomoč, ki ga je s pristankom občin Metlika, Črnomelj, Novo mesto in Trebnje ustanovil občinski odbor RK Novo mesto, sodelujejo zdravstveni strokovnjaki.

Takšne centre snujejo organizacije RK v vsej Jugoslaviji. Zdravstveno prosvetljevanje, ki ga Rdeči križ uveljavlja s predvajanji in tečaji, se je zlasti ukvarjalo z nudenjem prve pomoči. To temo so prebivalci povsod, bodisi v mestnih naseljih, na vasi ali v delovnih organizacijah sprejemali z največjim zanimanjem. Sodobno življenje nastavlja človeku vedno več zank, ki mu strežejo po življenju. Vedno več je prometnih nesreč, pa tudi nesreče pri delu so dokaj pogoste. Zdravstvena praksa kaže, da sta življenje ponesrečenca in uspešnost zdravljenja neredko v veliki meri odvisna od tega, kakšna je bila prva pomoč, ki mu je bila nudena neposredno po nesreči. Podatki kažejo, da je nemalo primerov, ko je ponesrečenec umrl ali pa se je moral zelo dolgo zdraviti prav zato, ker je bila prva pomoč nestrokovna.

Odkar so organizacije RK začele z zdravstvenim prosvetljevanjem in prirejanjem tečajev prve pomoči, je vedno manj primerov nestrokovne prve pomoči. Rdeči križ uporablja na tečajih najsodobnejše izsledke, literaturo in pomagala. Tečaji prve pomoči se odvijajo veliko laže zlasti odtlej, ko je centralni odbor RK Jugoslavije sprejel pravilnik o prvi pomoči, ki je postopek nudenja prve pomoči poenotil za vso državo, upoštevaje najsodobnejše izsledke zdravniške znanosti.

Posveta v Novem mestu so se udeležili tudi gasilci in Avto-moto društvo, ker se obe organizaciji zelo pogosto srečujeta z nesrečami in s ponesrečenci. Na posvetu so uskladili potrebe po tečajih prve pomoči in razporedili zdravstvene delavce, ki bodo predavali.

Prvi, 20-urni tečaj prve pomoči že poteka pri Splošnem gradbenem podjetju Pionir. Prav bi bilo, ko bi o prirejanju takšnih tečajev razmislili tudi v ostalih delovnih organizacijah, saj je nesreč pri delu povsod dovolj. V pripravah je drugi, enak tečaj v Podgradu. Razen tega imajo zdravstveni delavci posebna predavanja o prvi pomoči v okviru zdravstvenih tečajev, ki potekajo v Birčni vasi, Uršnih selih, Mirni peči, Zg. Sušicah in Karteljevem. Organizacija RK prireja vse zdravstveno-vzgojne tečaje in tečaje prve pomoči v sodelovanju z delavsko univerzo iz Novega mesta. Predavatelji so zdravstveni delavci, največ iz zdravstvenega doma Novo mesto.

Spet kraja v samopostrežni trgovini

I. Š., delavko iz Kota, je občinsko sodišče v Črnomlju obsodilo na 7000 dinarjev denarne kazni, ker je v samopostrežni prodajalni »Prehrana« vzela lani, 9. decembra, dve škatli ribjih konzerv, vijoličasto kapo in žensko jopo rumene barve. Snažilka v trgovini je videla, kako je I. Š. spravila nekaj predmetov v torbico, zato je blagajničarko na to opozorila. Zasačena stranka se je izgovarjala, da ni mislila vzeti, da je samo pozabila plačati, kot je v navadi, ko pa so jo pozvali, na za predmete v torbici položi na mizo denar, ga ni imela.

Brez sodelovanja občanov ciganskega

Daljši sestavek o nerešenem ciganskem vprašanju, ki smo ga objavili 24. januarja, je povsod zbudil številne razprave, pritrjevanje in pomisleke, hkrati pa je sprožil vrsto najrazličnejših pogovorov. Duhovi so se razgreli in sprostili. Slišali smo tudi take opazke: »Vse pobiti! Vse izseliti, pa bo mir! Naženimo jih v druge občine, naj gredo čez mejo!« Treznejši glasovi so mirili: »Ne tako, ljudje! Tudi Cigani so naši državljani; kot mi imajo pravice — in seveda dolžnosti! Zagotovimo jim najprej vsaj najpreprostejše pogoje za redno zaposlitev in življenje, pa se bo večina med njimi umirila, naselila in bo konec teh stoletnih razprtij!«

V uredništvu smo pred dnevi dobili dopisnico takele vsebine: »Gospod urednik! Čital sem v Vašem listu kam s Cigani; to je lažje kot sovražnika Slovenije pregnati — na sledeč način: vse ženske in moške Cigane nad 16 let cepiti z injekcijami, pa bodo v 50 letih izumrli...« Avtor, ki se je skril za izmišljeni podpis »Poljanc ob Kolpi« našteva nato še več takih »bistroumnosti«, ne ve pa, da je pokazal s tem samo vso revščino svojega duha in srca in da pravzaprav ponavlja v besedah to, kar so delali nemški fašisti v taboriščih smrti...

Medtem ko potekajo v mestih in vaseh vroče razprave o ciganskem vprašanju, pa organi občinske skupščine v Novem mestu ne drže rok križem. Začeli so uresničevati dogovor s posveta, ki ga je sklical predsednik skupščine Sergij Thorčevskij prejšnji mesec. V nekaj besedah lahko označimo sedanje namene občinske skupščine takole:

»Ciganom moramo zagotoviti vsaj skromna, za življenje primerna bivališča v starih hišah ali stanovanjskih barakah. Hkrati jim je treba preskrbeti in nuditi stalno zaposlitev, pri čemer seveda ne bodo mogli več ostati skupaj v dosedanjih družbah, ko se vdajajo brezdelju, pijančevanju in — zbrani v večje skupine — povzročajo okolici nasilje. Pri tem morajo pomagati tudi naši občani, enakih nalog pa se morajo takoj lotiti tudi druge dolenjske in spodnjeposavske občine!«

Tako novomeška občinska skupščina. Ni ostala le pri besedah. Poglejmo v Sotesko: dve ciganski družini sta dobili stalno zaposlitev na žagi. Bil je seveda potreben dober, temeljit sestanek z delavci, ki so tudi tu najprej govorili »Ne maramo jih!« (razumljivo: posledice uboja v Prečni so odjeknile po vsej deželi!). Potem so se ljudje pomirili, saj vedo, da je Cigan dober in priden delavec, če živi v primernem okolju. **Kolektiv mora prevzeti skrb, da se bodo zaposleni Cigani počutili varne in enakopravne!** Potem ne bodo begali po hostah s šotori. V gradu sta dobili družini skromno, a primerno stanovanje. Dali so jim električno luč, zidan štedilnik, odkazali so jim drva. Na pobudo predstavnikov občine so dobili kredit v trgovini za nakup hrane; spomladi jim bo dala topliška zadruga proti plačilu v uživanje še 20 arov zemlje, da si bodo pridelovali zelenjavo in krompir.

To je pot, da se bo nemirna ciganska kri ustalila

V Mirni peči obnavlja SGP Pionir poslopje zapuščenega strelišča v 3-sobno skromno stanovanje s kuhinjo in straniščem na prostem. Tu se bosta naselili 2 ciganski družini; rednika sta že dobila delo pri gradbenem podjetju. »Čim dobim plačo, bom poslal ženo k frizerju, po cigansko skuštrana ne bo smela več hoditi okoli!« je ves ponosen pripovedoval eden izmed njih. Cigani seveda zaslužijo, imajo otroške doklade — in s tem vse pogoje, da se bodo dostojno preživljali.

V opekarni Zalog bodo pripravili v kratkem stanovanje za 2 ciganski družini; Cigani bodo dobili kredit za ope-

Nimamo kaj skrivati!

A. Č. s Krškega polja nam je poslal pismo, v katerem že vnaprej dvomi, da mu bomo sploh odgovorili. »Ali veste,« nas vprašuje, »zakaj se nisem podpisal s polnim imenom?« Pisec ne čaka našega odgovora, ampak si kar sam odgovarja: »Zato, ker vem, da ne bo iz tega nič. Urednik bo zmečkal z mojo okorno roko popisan papir in ga vrgel v koš, kakor pravijo novinarji svojemu smetišču. Na svoje ime pa toliko dam, da ga ne bi rad videl v košu, pa četudi le na papirju...«

Tako je A. Č. začel svoje pismo. Čeprav ga ni podpisal, — najbrž so izmišljene tudi začetnice — mu bomo izjemoma odgovorili, ker načenja vprašanja (resda z neupravičenim nezaupanjem), ki gotovo zanimajo širši krog bralcev. Preden pa se bomo lotili te hvaležne naloge, bi radi spregovorili nekaj o poslanstvu naše komaj začete rubrike, ki smo ji dali stalen naslov — Odkrit razgovor.

Že sam naslov rubrike pove, da je namenjen ta prostor odkriti razpravi o važnih problemih našega časa, seveda predvsem z območja, kjer izhaja naš list, po potrebi pa tudi širše. To naj bo nekakšna demokratična tribuna, na kateri se lahko srečata urednik in bralec, kadar si imata kaj povedati, ker imata o določenem problemu različna stališča. S te tribune pa naj se odvija boj mnenj tudi med bralci samimi, seveda v okviru pozitivnih stremljenj k napredku.

Izkaznica za vstop na tribuno so odprte karte. Čemu se skrivati za izmišljenimi imeni, če imamo dobre namene? Če bomo čedalje bolj vztrajni v zahtevi, da mora biti prispevek za to rubriko podpisan s celim in resničnim imenom, nas nikar ne obsodite, da dlakocepimo. Biti odkrit — to naj bo najlepša vrlina človeka novega časa! Neodkritosrčnost je znamenje majhne samoupravljavske zavesti.

»Zakaj ne povedo odkrito, kaj pravzaprav hočejo?«

Sedaj, ko smo povedali, kaj smo nakanili z novo rubriko in kakšna bodi izkaznica za vstop na to tribuno, je treba lepo po vrsti odgovoriti na pismo našega nezaupljivca. Že takoj v začetku pisma, potem ko nas je vnaprej obsodil, da bo šlo njegovo pismo v koš, je načel vprašanje prihodnosti našega kmetijstva. »Le čemu ste tako skrivnostni?« vprašuje. Svetuje nam več odkritosti (!) pri obravnavanju problemov v kmetijstvu. In nadaljuje z vprašanjem: »Zakaj ne povedo odkrito, kaj pravzaprav hočejo?«

Dragi A. Č., naš odgovor je kratek: Nimamo kaj skrivati. Vse, kar ste doslej brali o prihodnosti našega kmetijstva — in brali ste, kot zatrjujete, veliko — je resnica. Nobenega slepomišljenja ni pri vsem tem. Prihodnji razvoj kmetijstva in naše vasi je začrtan celo v takih dokumentih, kot sta ustava in program ZKJ, in v njima ni nič govora o kakšni kolektivizaciji, ki da jo vi s svojim dobrim nosom že vonjate. Moramo vas razočarati: imate slab nos, ker vonjate nekaj, česar ni.

Ker smo govorili o tem v zadnji številki časnika, ne bomo spet ponavljali, kar je bilo že povedano. Predvsem je treba odločno podčrtati Kardeljevo misel, izrečeno nedolgo tega v intervjuju za enega izmed japonskih časopisov, namreč tole: v Jugoslaviji ne bomo ubirali poti, ki ne ustreza našim razmeram. Pri nas kolektivizacija ne pride v poštev. To pa ne pomeni, da se pred nas ne stavlja enak cilj — rekonstrukcija kmetijstva. Vsaka dežela pride v svojem razvozu prej ko slej v položaj, ko si mora postaviti ta cilj, ker je sicer konec napredka. Razloček je le v tem, da ubirajo v raznih deželah različne poti. Znano je, da so v Angliji reševali problem kmetijstva na surov in krvav način. To je bilo pred stoletji, ko so, kakor uči zgodovina, »ovce požrle ljudi«. Da bi ustvarili prostrane pašnike za ovce (industrija je potrebovala zmeraj več volne), so preganjali ljudi z zemlje. — V Rusiji so, kot je znano, izvedli domala popolno kolektivizacijo s pomočjo administrativnih ukrepov in v stalinskem vzdušju gotovo tudi ne brez sile.

V novo gremo brez nasilja

Pri nas nastaja družbeni sektor kmetijstva po normalni poti — brez nasilja in ne da bi se posluževali administrativnega pritiska. Socialistični kmetijski sektor se krepi vzporedno z materialnimi možnostmi. Dokler nismo imeli dovolj traktorjev, tovarn za proizvodnjo umetnih gnojil in zaščitnih sredstev in drugega, kar je potrebno, nismo preveč pospeševali prizadevanj za povečanje površine družbenih zemljišč, ker bi bilo to jalovo, nekoristno početje. Brž pa, ko je bila naša domača industrija že tako razvita, da nam je lahko dajala iz dneva v dan več kmetijske mehanizacije, umetnih gnojil in drugih sredstev, smo začeli sistematično pridobivati nove površine in krepiti družbeni kmetijski sektor. To delamo brez uporabe sile, zakaj pri nas je dovolj kmetov, ki so pripravljeni prodati zemljo ali pa jo dati v zakup, ker je sami ne morejo več obdelovati. Nove površine pridobivajo tudi z melioracijami, namakanjem in na druge načine. Vendar pa tudi še danes niso mogoča prizadevanja za pridobivanje novih površin družbenih zemljišč prek materialnih možnosti. Za slovenske razmere to pomeni, da je mogoče povečati površine družbenega sektorja kmetijstva za 18.000 hektarov obdelovalne zemlje letno. Vse obdelovalne zemlje v Sloveniji je 622.000 hektarov, od tega je je v družbenem kmetijskem sektorju že 62.000 hektarov ali 10 odstotkov.

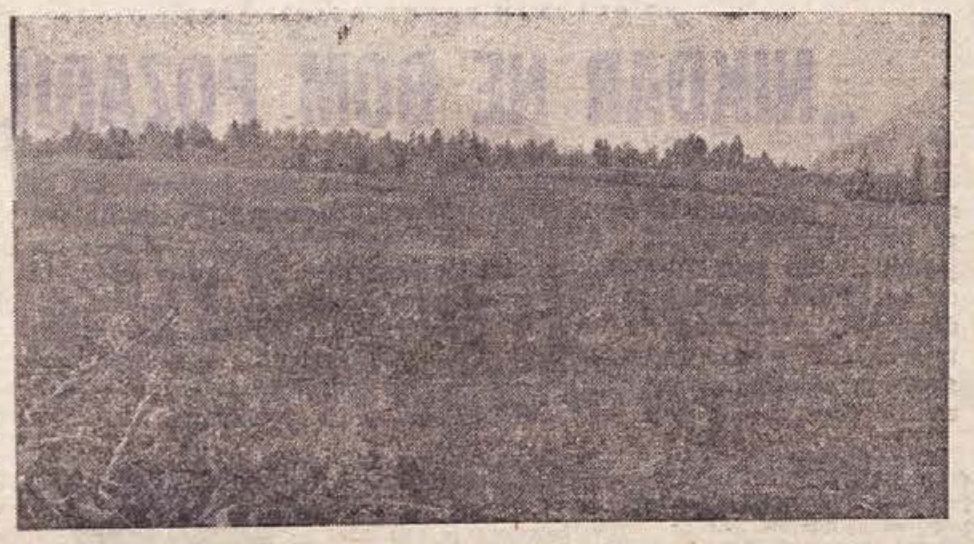

Še predlansko jesen je tod okoli raslo zanikrno drevje in kisla stelja. Novi pogled na nekdanjo 35-hektarsko steljniško površino pa je bil lani popolnoma drugačen: s pomočjo sodobnih kmetijskih strojev je kmetijska zadruga Dolenjske Toplice med Sušico in cesto proti Podhosti iztrgala to zemljišče pušči. Že v jeseni so tu pospravili prvi pridelek...

ODKRIT RAZGOVOR

»Kaj pa ste že pokazali...?«

A. Č. dvomi o prednosti družbenega kmetijskega sektorja, pri čemer uporablja »argumente«, ki že dolgo niso več resnični, razen morda redkih, zares osamljenih primerov. »Kadar grem mimo zadružne njive,« piše A. Č., »me kar srce zaboli. Med pšenico plevela, da ga niti na njivi najslabšega gospodarja ne bi našli toliko...« Na to moramo odvrniti, da so tudi v zadrugah in na posestvih lahko dobri in slabi gospodarji. Dejstva pričajo, da je čedalje več uspešnih gospodarjev. Spričo uspehov, ki jih dosegajo posestva in prenekatere zadruge, ne bi smeli zatisniti očesa. Znanost je pripomogla tudi v kmetijstvu do večjih pridelkov. Znano je, da so znašali pred leti povprečni hektarski pridelki pšenice od 13—24 metrskih stotov. Lansko povprečje na družbenih posestvih se je sukalo že okrog 45-metrskih stotov pšenice, posestvo v Rakičanu pa je zvišalo svoje povprečje kar na 104-metrske stote, kar je seveda edinstven, ne pa tudi nemogoč primer. Lahko bi našteli še več drugih pridelkov, pri katerih so dosegla posestva zavidljive uspehe, toda zaenkrat bodi dovolj, da se naše kramljanje ne bi preveč razvleklo.

A. Č. pravi v pismu tudi tole: »Čedalje bolj dvomim tudi o rentabilnosti kmetijske mehanizacije...« Namesto odgovora naj zastavimo vprašanje mi: ... A. Č., če zares ne orjete z zadružnim traktorjem in ne uporabljate mlatilnice, potem nam odkritosrčno povejte, koliko je še takih v vaši vasi...« Prepričani smo, da jih ni veliko. Le kdo pa še danes ne verjame, da nadomešča traktor deset konj in kombajn 50 do 60 ljudi? In kdo se še ni prepričal, da na sodobnem posestvu pita en sam samcat človek 500 do 600 svinj ali pa 30.000 piščancev pohancev? Res pa je, da je kmetijska mehanizacija toliko bolj rentabilna, kolikor večji so zemljiški kompleksi, na katerih jo uporabljamo. Ravno zato pa je potrebna rekonstrukcija našega razdrobljenega kmetijstva. Njena glavna naloga je: z manj ljudmi pridelati še več. Iz dneva v dan je več ust in dan za dnem se naše potrebe večajo. Teh pa ne more zadovoljiti zaostalo kmetijstvo.

»In hribovska zemlja?«

Preračunati je treba naše materialne zmogljivosti. Če vemo za Slovenijo, da je mogoče vsako leto na novo odkupiti ali vzeti v zakup okrog 18.000 ha obdelovalnih površin, je treba vedeti količino tudi za vsako posamezno občino. Izdelati je treba točne analize, iz katerih bo razvidno, kje in kdaj bomo povečevali družbena zemljišča. Z analizami je treba seznaniti tudi zasebne kmetijske pridelovalce. Brez prikrivanja jih je treba seznaniti z načrti in jih pozvati k sodelovanju.

Vsakomur je razumljivo, da je mogoče ustvarjati velike komplekse družbenih zemljišč na plodni ravnici, kjer so najboljši pogoji za intenzivno pridelovanje tako poljščin kot tudi za zelo donosno živinorejo. Tam tudi ni nobenih problemov zastran pridobivanja novih površin, saj so ponudbe večje kot pa možnosti za odkup ali nakup.

Občine morajo zagotoviti pravično davčno politiko!

V hribovskih predelih, kjer ni pogojev za ustvarjanje večjih kompleksov zemljišč, je treba pospeševati kmetijstvo s kooperacijo, ki mora biti uspešna za oba pogodbena zavezanca — za kmeta in za zadrugo. Kjer je zelo slaba zemlja in kjer so še težji pogoji obdelovanja, ljudje pa bodo tam še lep čas živeli, je treba omiliti davčno politiko. Res so nevzdržne včasih majhne razlike med davki v hribovskih in rodovitnih ravninskih predelih. Občine so bile že večkrat opozorjene, da je treba voditi pravičnejšo davčno politiko, tako da bo del davčnih bremen, ki jih nosi hribovski kmet, prevzel nase pridelovalec v ravninskem predelu, zlasti tak v bližini mest in industrijskih središč, kjer imajo pridelki precej večjo ceno. Kjer pa tudi z omilitvijo davčnih bremen ni pomagano, denimo v primeru ostarelih, socialno ogroženih hribovskih kmetov, naj občine ustvarijo posebne sklade, iz katerih bodo omogočale primerno življenje tem ljudem.

Tovariš A. Č., še vedno o kmečkem prebivalstvu, ki se, kot pravite v pismu, kronično redči. Nikakor se ne strinjamo z vami, češ da je to znamenje nazadovanja. Ali je bilo nazadovanje, ko so na Danskem zmanjšali število delovne sile na 100 hektarih obdelovalne zemlje na vsega 11 ljudi? Ne, to ni nazadovanje, to je znamenje napredka! Saj ravno za to tudi gre — zmanjšati število kmečkega prebivalstva, ob hkratnem povečanju kmetijske proizvodnje, kar pa ni mogoče brez ustrezne rekonstrukcije kmetijstva. Razvita je tista dežela, kjer potegne razmerje med industrijskim in kmetijskim prebivalstvom krepko v korist prvega. Da pa je mogoče priti do tega, je treba razviti sodobno kmetijsko proizvodnjo na velikih zemljiških kompleksih, ker je edinole na teh mogoča uporaba sodobne mehanizacije. Porabo umetnih gnojil je treba povečati na dva, tri in še več milijonov ton, čeprav smo jih neposredno po vojni porabili le 200.000 ton. Število traktorjev je treba povečati na 50, 60 in še več tisoč traktorjev, četudi smo jih imeli pred vojno komaj 3000. Mlečnost krav je treba prignati na 7,8 in se več tisoč litrov mleka (nikar se ne čudite, zakaj to je mogoče!), čeprav je znašala še nedolgo tega komaj 1800 litrov. In tako naprej.

Povejte, ali bi te naloge zmoglo zaostalo, razdrobljeno kmetijstvo, kakršno je bilo in je v dobri meri tudi še danes naše!

vprašanja ne bomo uspešno rešili

ko in les, odplačevali pa ga bodo naravnost opekarni. — Opekarna bi rada zaposlila čimveč Ciganov; dala jim bo gradivo za hišice in tako dobila tudi stalno delovno silo. Vsi delavci opekarne tega žal še ne razumejo, a podjetje bo delalo z njimi in jim povedalo, **da mora vsakdo med nami prispevati svoj delež, da se bodo Cigani naselili med ljudmi in se vključili v družbo.**

Tudi na Muhaberu je že dodeljena lokacija za nekaj stanovanjskih prostorov Ciganom, akcija pa teče dalje. Naj še zapišemo, da je zadnje dni prišlo na občino več Ciganov s prošnjami, da bi jim dodelili zemljo, kjer si bodo postavili zasilna bivališča in se vključili v delo! Med njimi je bilo tudi več kar čedno oblečenih Cigank, ki bi rade šle delat. Kaže, da so najbolj razgledani med njimi sami prišli do spoznanja, da brez dela ne bodo mogli mirno in pošteno živeti. Na vsem lepem je v nekaterih šolah kar čez noč tudi nekaj novih učencev — temnolasih Cigančkov, s katerimi imajo učitelji sredi zime precejšnje skrbi (ali vse v zadnjo klop? Vse proč od »belih« učencev? Kaj bodo pa mame rekle, če bi njihov sedel zraven ciganskega otroka? — itd. itd.).

Kaj nam ni v čast?

Predstavniki občinske uprave so v nekaterih vaseh naleteli tudi na nerazumevanje vaščanov. V Mirni peči je kakih 30 ljudi pričakalo predstavnika občinske skupščine in začelo vpiti nad njim (nekatere ženske so vpile bolj kot Ciganke!), da »Ciganov pri njih nočejo!«. Z vidno jezo so poslušali predloge in načrte občine, da se Cigane razseli po občini in jim nudi delo ter skromna stanovanja. — Nekje drugje so na vaškem sestanku vpili posamezniki: »Pri nas nikoli ni bilo ciganov, dajte jih v faro Šmihel-Stopiče, od tám so doma!« — Eden izmed vročekrvnih junakov blizu Uršnih sel je začel groziti Ciganu s pištolo — in seveda je ta ušel nazaj v Prečno, ves zbegan in prestrašen pred sovražno vojsko domačinov... Drugje spet so padale opazke: »V mesto jih dajte, v bloke!«

Bolj razgledani, pametni gospodarji in vaščani razumejo položaj. Dobro vedo, da bo vsa vas lahko bdela nad 2 ciganskima družinama in jima pomagala, da se bosta vživeli — tako v delo na bližnjih žagah, na posestvih ali pri zidarjih, kot v občestvo vasi. Pametni ljudje tudi razumejo, da bo takim ciganskim družinam v vasi potrebno nevsiljivo skrbništvo, saj bodo potrebovale resnično veliko moči, da bodo »zadihale« z vasjo in njenimi ljudmi.

Odločbe za rušenje ciganskih barak nad Prečno so že izdane; poteči mora zakoniti rok, pa bo tudi to delo opravljeno! Nekolikanj je kriva zima, da ni takoj mogoče obnoviti stavb, v katerih bodo Cigani lahko stanovali. Občina pomaga Ciganom, ki so se sami odločili za delo in za zgraditev skromnih hišic. Občani pa morajo pomagati — z razumevanjem in naklonjenostjo, da se to težko vprašanje reši. Na občini upajo, da bi do konca 1964 za stalno naselili vsaj polovico družin, ki zdaj niso živele tako kot bi bilo treba.

Vzporedno s tem, ko ustvarjamo pogoje, da bodo dobili Cigani zaposlitev in bivališče, pa raste seveda tudi njihova odgovornost in enakopravnost pred zakonom. Zdaj šele bodo tudi zanje v celoti veljale vse pravice — in d o l ž n o s t i! Tu bo upeljan red, ki ga doslej ni bilo (in ni moglo biti!).

Pri tem delu pa občinska skupščina v Novem mestu ne sme ostati osamljena! Resnično je potrebna pomoč vseh občanov, zlasti še v tistih vaseh, kjer so pogoji za naselitev posameznih ciganskih družin. Tu morajo pomagati tudi sindikalne podružnice, ko gre za pojasnjevanje kolektivom ob sprejemanju Ciganov v redno delovno razmerje. In spet je treba podčrtati: takih ukrepov se morajo lotiti tudi vse sosednje občine, saj gre za vprašanje, ki ga morajo reševati povsod, kjer so doslej živeli Cigani kot izobčenci — brez dela in pravic, zato pa tudi brez dolžnosti do družbe! Sredstva in pota imamo, da to težavno vprašanje uredimo; brez razumevanja in strpnosti pri tem seveda ne bo šlo.

Tone Gošnik

„NIKDAR NE BOM POZABILA...“

»Ne, nikdar ne bom pozabila dni in let, ko smo prelivali kri za svobodo,« je pripovedovala tovarišica Rezka Lavrič iz Kočevja, ko sva se pogovarjala v stavbi Zavoda za socialno zavarovanje, kjer je zaposlena. »Ne bom pozabila najstrašnejšega dne, 31. julija 1942, ki so ga morali prestati prebivalci Loškega potoka, ko je nadnje pridivjal okupator, moril in požigal! Tedaj je bila vas Travnik skoraj do tal požgana, mnogo fantov in mož pa so Italijani ubili v Sodolu, pač samo zato, ker jim ni bil ljub tujec, ker so ljubili svojo revno, a lepo zemljo, ker bi bili radi svobodni in sami svoji gospodarji...«

Nerada se spominja grozodejstev, ki jih je videla in pretrpela, toda rada o tem pripoveduje mlajšim, ker se zaveda, da morajo mlajši rodovi, zrasli v svobodi, poznati okoliščine in čas, v katerem se je rojevala naša nova družba. Naj sedanji in prihodnji rodovi vedo, da je vse, kar danes uživamo, zraslo iz tisočerih gomil, iz krvi in gorja.

Rezka Lavrič po osvoboditvi l. 1945

Tov. Lavričeva je bila od 1942 aktivistka v Loškem potoku. Italijani in belčki so jo imeli večkrat zaprto. Med divjanjem okupatorjev 31. julija v Loškem potoku je izgubila brata in svaka, njena družina pa je izgubila dom in vse, kar so imeli. Poslej so živeli pri tujih ljudeh, kakor toliko drugih družin iz opustošenega Travnika. Ljudje so vedeli, da je tudi ta žrtev prispevek k svobodi, in so si dejali: Kaj nam mar požgane hiše, ropanje in krvoprelitje, da smo le živi in da zmagamo! Nove in lepše domove si bomo postavili na ruševinah, zgradili bomo novo, lepše življenje!...

»V času košnje 1943 so nas belčki in Italijani več zaprli, in le s težavo smo se rešili dva dni pred kapitulacijo. Ker sem slutila, da me beli ne bodo pustili pri miru, sem odšla v Šercerjevo brigado. Sodelovala sem pri napadu na Bloke, Pudob, z brigado odšla na Primorsko. Pozno jeseni tisto leto smo napadli in zavzeli Lašče in se borili za Kočevje, kmalu nato pa smo se v Beli krajini pripravili za pohod na Štajersko.«

Za ta pohod, ki ga upravičeno štejejo za najslavnejši podvig naše NOV in najtršo preizkušnjo Štirinajste divizije, so odbrali le najboljše borce, utrjene v mnogih bojih. Med njimi je bila tudi Rezka Lavričeva, sekretarka SKOJ v 3. bataljonu Šercerjeve in kasneje namestnik komisarja čete. Sama pravi, da si težko predstavlja, kako so sploh vse to prestali, kako jim je uspelo priti na cilj skozi toliko zased, obročev, skozi visoke zamete in snežne viharje. Ljudje so trpeli, zmrzovali in se borili, borili. V tem pohodu, ki je bil ena sama borba, so si ženske krvavo priborile enakopravnost, dokazale so, da so zmožne prenašati prav take napore kot moški. Le veliko več volje in moči so morale imeti.

»V tem pohodu so si ženske krvavo priborile enakopravnost...« nam je dejala med drugim tovarišica Lavričeva

»Prihod na Hrvaško je bil prisrčen. Ljudje so nas gostili in nam pomagali na vse načine, že ob prehodu čez Sotlo, na štajerska tla, pa smo se zgrabili z Nemci; odtlej smo se morali boriti za vsako ped zemlje, za vsak korak, boriti pa smo se morali tudi za naklonjenost ljudi, saj nas je sovražna propaganda prikazovala v najslabši luči. Toda kakor smo strli toliko nemških obročev, smo strli tudi njihovo propagando in pokazali ljudem prave cilje naše borbe.«

Prijetno jo je poslušati. Govori o bojih na Paškem Kozjaku, o najtežjih trenutkih divizije, ko je šlo za biti ali ne biti, ko je bilo vse odvisno od osebnega junaštva. Pripoveduje o dolgih nočnih in celodnevnih pohodih skozi sneg po štajerskih hribih in o dobrih ljudeh, pri katerih so vedno našli zavetje in toplo besedo. Pripoveduje o krajih, katerih se ne spominja dobro, in o podvigih številnih tovarišev. Posebno dobro se spominja pesnika Kajuha in njegovih ognjevitih nastopov na mitingih ter njegove tragične smrti.

Sedaj, po dvajsetih letih, pravi, bi na tak pohod šla še enkrat, če bi bilo potrebno. Sicer pa: »S tovariši bi se morali večkrat sestati in obiskovati tiste kraje, da bi videli, kaj se je odtlej spremenilo. Saj se komaj še poznamo!...«

Rezka Lavričeva je dobila za svojo hrabrost medaljo za hrabrost in red zaslug za narod tretje stopnje. Je tudi rezervni poročnik naše armade.

F. Grivec

Takole so skakali pogumni, čeprav še slabo izurjeni domači skakalci na novi smučarski skakalnici pri Mirni. Zaslužili so precej pohval in navdušenih priznanj številnih gledalcev, ki so prišli na Mirno tokrat od blizu in daleč

JUGOSLAVIJA V ŠTEVILKAH

Zvezni zavod za statistiko je objavil nepopolne podatke in ocene o najvažnejših gospodarskih in družbenih premikih lani – Pokazatelji med drugim pričajo o skladnejšem gibanju gospodarstva kakor leta 1962

● **Jugoslavija je imela lani več kakor 19 milijonov 65.000 prebivalcev.** Naravni prirastek je znašal 236 tisoč ali 4 odst. več kakor leta 1962. Računajo, da je danes zaposlenih več kakor 3,531.000 Jugoslovanov ali 3 odst. več kakor leta 1962, od tega je 1,029.000 žensk.

● **Družbeni proizvod je večji za 15, amortizacija za 18, osebni prejemki za 15, akumulacija in fondi gospodarstva pa za 14 odst.** Industrijska proizvodnja je narasla za 15,5 odst., kmetijska za 6, izvoz pa za 29. Pri povečani storilnosti za 11,5 odst. so nominalni prejemki v industriji narasli za 18, realni pa za 12. Hkrati so se cene na drobno zvišale za 4 odst., življenjski stroški pa za 6

● **Vrednost opravljenih gradbenih del na družbenih objektih** je lani narasla za približno 19 odst. Zgrajenih je bilo nekako 119.000 novih stanovanj s površino približno 6 milijonov kvadratnih metrov.

● **Za zdravstveno zavarovanje je šlo približno 217 milijard dinarjev ali 12 odst. več.** Bilo je skupno 3,780.000 aktivnih zavarovancev, 724.000 upokojencev, 1,317.000 uživalcev otroškega dodatka in 2,684.000 otrok s tem dodatkom.

● **V železniškem prometu so prepeljali 3 odst. več potnikov, ali skupno 198,5 milijona,** v letalskem 43 odst. ali 440.000 in v avtobusnem 16 odst. ali 140 milijonov potnikov. Vrednost prometa v trgovini na drobno in v gostinstvu je narasla za 19 odst. Prav tako računajo, da je lani obiskalo našo državo več kakor 1,737.000 tujih turistov (nasproti 1,242.000 leta 1962) in da je število njihovih nočitev naraslo za 42 odst., domačih pa samo za 1 odstotek.

● **Po statističnih podatkih je od skupno 60.092 študentov** leta 1962-63 diplomiralo 22.907 študentov, od teh 12.023 na fakultetah. V istem šolskem letu je bilo v osnovne šole vpisanih več kakor 2,960.000 učencev, od katerih jih je približno 212.000 končalo osmi razred.

Zveza borcev v Bršlinu - med najdelavnejšimi!

Med organizacijami Zveze borcev v novomeški občini je zadnja leta pokazala prav posebno prizadevnost in zgledno vsestransko skrb za svoje člane **terenska organizacija ZB v Bršlinu.** 28. januarja so njeni člani poslušali obračun dela odbora in sprejeli sklepe za nadaljnje delo, ki obeta biti poslej prav tako plodno in vsestransko, kot je bilo doslej.

Poročilo o izvršenih nalogah kaže, da je odbor ZB v Bršlinu pravilno razumel naloge borčevske organizacije. Kar enajstkrat se je sestal v dobrem letu dni, iskal pomoč pri članih in sprejete naloge sproti tudi uresničeval! Na posebni množični konferenci je seznanil člane z vsem, kar zadeva skrb organizacije za pravice članov; zvedeli so vse, kar mora vedeti član ZB o uveljavljanju delovne dobe in upokojitvi borcev, pomenili pa so se tudi o perečih problemih posameznih članov organizacije. Tako je odboru uspelo urediti številna stanovanjska vprašanja svojih članov, saj je vedno znal poiskati tudi pravilno pot do delovnih organizacij, v katerih delajo njegovi člani. Lani novembra so popisali 95 otrok padlih in živih borcev, ki so še v šolah ali v uku. Obiskovali so bolne in onemogle člane organizacije, zlasti pa so skrbeli, da so bili pogrebi nekdanjih borcev dostojni.

Zveza borcev v Bršlinu je delala tudi lani predvsem prek aktivov ZB v treh večjih kolektivih. Zlasti je bil delaven **aktiv ZB železničarjev,** ki ima kar 211 članov, od tega samo v Novem mestu 118. Člani sodelujejo v številnih organih samoupravljanja, posebno agilni pa so bili z gradnjo planinske partizanske postojanke na Karlovcih pri Hmeljniku. V celoti so uredili stanovanjska vprašanja, skrbe za izobraževanje članov itd. Zgledna je tudi skrb aktiva za grobove in spominske plošče padlih borcev NOV. — **Aktiv ZB v Novoteksu** ima 40 članov; tudi tu so dokončno uredili vsa stanovanjska vprašanja, skrbe za člane in imajo dober stik z vodstvom tovarne. — **Aktiv ZB pri PIONIRJU** je uredil delovno dobo vsem svojim članom, sodelovanje med podjetjem in organizacijo pa je tudi tu zelo dobro in plodno.

V organizaciji so tudi lani pobrali vso članarino. V načrtu imajo, da bi tudi v novi tovarni ISKRE ustanovili aktiv svojih članov. Organizaciji je bil lani priključen krajevni odbor ZB Kamence (s 119 člani) in KO ZB Prečna (32 članov), tako da je zdaj v bršlinski terenski organizaciji ZB združenih že 315 članov. Člani so na občnem zboru živahno posegali v razpravo in zasluženo pohvalili tudi delavni odbor, ki ga je lani vodil major JLA Jože Intihar z zvestimi sodelavci. — Ni odveč ugotovitev, da se je organizacija ZB v Bršlinu z aktivnim in vztrajnim delom povzpela med najdelavnejše v novomeški občini.

Organizacija ZB v Žužemberku je dajala obračun dela

Skrbno pripravljeni nedavni občni zbor je potekel v plodnem delovnem vzdušju. Poročila so pokazala vrsto uspehov in problemov, ki tarejo organizacijo.

Člani so sodelovali pri vseh akcijah in proslavah in so se jih udeleževali v polnem številu. Mnogo skrbi so posvetili onemoglim tovarišem, družinam in njihovim otrokom. Več jih nima dobrih stanovanj, zato so sklenili, da bodo v letošnjem letu zastavili vse sile in jim pomagali preskrbeti stanovanja. Kritizirali so brezbrižnost občinske skupščine, ki je varuh spomenika in grobnice v Cviblju, saj se obnovitvena dela vlečejo že od poletja. Vsi so bili mnenja, da bodo morali posvetiti spomeniku, ki je prerastel krajevni okvir, več pozornosti. Drugače bo potrebno urediti okolico in lastništvo zemlje, ker stoji spomenik. Bili so tudi mnenja, da je bilo že dovolj raznih komisij, ki so prihajale samo po dnevnice...

Ob koncu so ponovno izvolili stari odbor in več komesij.

Kekčev rekord

Dobro se še spominjamo, s kakšnim prijetnim presenečenjem smo decembra sprejeli v Novem mestu premiero »Kekca«. Obisk je bil nadvse dober, še večje presenečenje pa je prvi slovenski celovečerni mladinski barvni film dosegel v Ljubljani. Tam si ga je od 16. do 31. decembra v kino KOMUNA ogledalo že 110.752 gledalcev, kar je prav gotovo svojevrsten slovenski rekord.

MALI OGLASI V NAŠEM LISTU VAM PRINESEJO ZANESLJIV USPEH!

Priprave za progo Presnica–Koper

V Ankaran je prišla skupina strokovnjakov iz Ljubljane, ki bo vodila pripravljalna dela za gradnjo 31 km dolge železniške proge Presnica—Koper. Verjetno bodo prve skupine delavcev že prihodnji mesec začele prebijati predor pri kraju Dol. Najprej bodo po novi progi vozili samo tovore iz koprske luke, ki obeta postati ena največjih luk severnega Jadrana, pozneje pa jo bodo usposobili tudi za potniški promet. Gradnja bo veljala okoli 4 milijarde dinarjev in naj bi bila končana do konca prihodnjega leta.

Ob vsaki spremembi naslova nam sporočite svoj stari in novi naslov!

Kri, ki rešuje življenja

Pretekli teden so darovali kri na novomeški transfuzijski postaji: **Viktorija Košir,** gospodinja iz Dolnje Straže; **Jože Kastelic,** član kolektiva Novoles, Novo mesto; **Franc Simončič,** delavec iz Javorovice; **Anton Pavlič,** posestnik iz Vratna; **Marija Žulič,** gospodinja iz Vratna; **Fani Zagorc,** gospodinja iz Vratna; **Jožefa Zagorc,** gospodinja iz Javorovice; **Jožefa Simončič,** gospodinja iz Javorovice; **Stanko Blatnik,** delavec iz Gornjega Vrhpolja; **Ivan Bratkovič,** posestnik iz Apnenika; **Marija Becele,** gospodinja iz Gornjega Vrhpolja; **Alojz Škrbec,** upokojenec iz Šentjerneja; **Martin Grubar,** član kolektiva Komunalno podjetje Novo mesto; **Marija Bratkovič,** gospodinja iz Apnenika; **Anton Conta,** član kolektiva Kremen, Novo mesto; **Ana Kuhar,** gospodinja iz Gornjega Vrhpolja; **Roza Potočnik,** gospodinja iz Gornjega Vrhpolja; **Jožefa Bratkovič,** gospodinja iz Gornjega Vrhpolja; **Marija Brišar,** gospodinja iz Gornjega Vrhpolja; **Ludvik Grozdnik,** član kolektiva Kmetijsko posestvo Šentjernej; **Jože Bobič,** posestnik iz Sel; **Ciril Hudoklin, Štefka Ban,** člana kolektiva Splošna bolnišnica Novo mesto.

Morilcu Vinka Koletiča: 7 let in pol strogega zapora

Lani 4. julija so ljudje opazili, da leži na poljski poti v bližini Soteljskega ves v krvi 82-letni Vinko Koletič iz Vidma-Krškega — Na kraju nesreče so organi LM našli sekiro — Kdo ga je ubil?

Dogodek je močno razburil vse okoliško prebivalstvo in je vzbudil toliko večje ogorčenje, saj je šlo za nasilno smrt starčka, ki so ga ljudje poznali in so vedeli, da nikomur ni hotel ni žalega. Ko so domačini povedali preiskovalnim organom, da so slišali ponoči na cesti vpitje in da so se iz brestaniške veselice vračali pijani delavci iz Krškega, se je preiskava obrnila v pravo smer. Morilec Jusuf Gromilić, 33-letni delavec iz okolice Prijedora, zaposlen pri »Pionirju«, obrat v Krškem, je bil kmalu odkrit.

Obravnava, ki je bila pred kratkim na novomeškem okrožnem sodišču, je osvetlila dogodke tiste usodne noči. Jusuf Gromilić je bil na večer pred praznikom 4. julija z rojaki na veselici v Brestanici, kjer je bilo tudi zanje vina in žganja dovolj. Ponoči je šel sam domov proti Vidmu-Krškem, za njim pa je šla večja družba, ki je prepevala in kričala. Gromilić je pod vplivom alkohola začel razmišljati o tem, kako so ga nekoč napadli ljudje in ga pretepli, zato se je iz bojazni oborožil s kolom, ki ga je našel ob cesti. V strahu pred družbo za njim, ki je bila vedno glasnejša in živahnejša, se je kmalu umaknil s ceste v breg in prišel do Kovačičeve hiše, kjer je videl na vrvi viseti perilo. Na misel mu je prišlo, da bi si spel hlače, da si jih ne bi umazal, zato je stegnil roko proti ščipalkam na perilu. V tem je zakričal nanj lastnik Gromilić pa jo je še v večjem strahu ucvrl po hribu navzdol čez često na kolovozno pot. Tu je nenadoma naletel na moškega, ki je imel nekaj v rokah. Pozneje je videl, da je to sekira. V prepričanju, da ga hočejo obkoliti, je moškega, 82-letnega Vinka Koletića, udaril s kolom, nato pa še ležečega na tleh potolkel do kraja.

Sodišče je ugotovilo, da je splet dogodkov povzročil pri obtožencu čezmeren strah pred napadom, pod vplivom alkohola pa se je ta sprevrgel v nasilje.

Vinko Koletič se je znašel tudi v usodnem jutru na cesti zato, ker ponoči ni mogel spati in je imel navado vstajati ob treh zjutraj, nakar se je odpravil iskat dračje ob Savi. Zato je imel v rokah sekiro.

Senat je odmeril Jusufu Gromiliću 7 let in 6 mesecev strogega zapora. Pri odmeri kazni je upošteval, da obtoženi še ni bil kaznovan, da je oče petih nedoletnih otrok, da je rasel v izredno težkih in zaostalih razmerah, predvsem pa dejstvo, da se je na obravnavi zjokal nad storjenim dejanjem in ga iskreno obžaloval.

Bencin še preveč rad gori!

Okrajno sodišče v Novem mestu je konec januarja obravnavalo kazenski spis Aleksandra Bartolja, mlekarja iz Brežic. Obtožen je bil skrajno lahkomiselnega in malomarnega ravnanja z lahko vnetljivimi snovmi.

6. avgusta lani je okoli 16. ure popoldne na dvorišču mehanične delavnice IMV v Novem mestu vajenec Franc Tutin pretakal bencin iz rezervoarja tovornjaka v vedro, obtoženec pa je bil zraven. Naenkrat je ta zajel z rokami iz vedra bencin, ga odnesel okoli 2 metra vstran in ga z vžigalicami zažgal. V hipu se je vnel tudi bencin v vedru, goreti je začela vajenčeva obleka, tovornjak pa je bil ves v plamenih. Obstajala je nevarnost, da bi se ogenj razširil še na poslopja v okolici, pri čemer bi nastala nepopisna škoda. Mehanik Jože Kraljič, ki je vse to videl, se je na srečo takoj znašel in je goreči avtomobil odpeljal na perišče ter ogenj na njem pogasil z gasilskim aparatom. Franc Tutin, kateremu se je vžgala obleka, pa se je valjal po tleh in tako preprečil hujše opekline. Na avtomobilu je nastalo za okoli 400.000 din škode, lahko pa bi je bilo tudi 60 milijonov, če ne bi prisotni tako hitro reagirali.

Pred sodniki je Aleksander Bartolj, ki je nesrečo povzročil, povedal:

— Rad bi dobil bencin za očetov vžigalnik, zato sem se hotel prepričati, če je dober in če gori... Svojo lahkomiselnost pa je skesano obžaloval. **Sodišče je ob upoštevanju vseh okoliščin in pa dejstva, da obtoženec še ni bil kaznovan, izreklo sodbo: 10 mesecev zapora, pogojno za dve leti.**

Ta primer pa je ponovno opozorilo, da bencin še preveč rad gori in da je treba z njim povsod zelo previdno ravnati, naj bo v gospodarskih organizacijah, kjer imajo opravka z njim še mladi ljudje, ali pa v zasebnih gospodinjstvih.

NESREČE

Na poti z lova zdrknil s ceste

Italijanski voznik osebnega avtomobila Annibale Drobnig (1928) iz Trsta se je 18. januarja okoli 17. ure vračal z lova v Veliki Dolini. Na ozki in poledeneli cesti Velika dolina—Koritno ga je v dolinskem jarku zaneslo s ceste in avtomobil se je prevrnil. Sopotnika Bruno Belto in Obaldo Kosutti, oba Tržačana, sta se laže poškodovala. Dr. Benigar, ki je bil z njimi na lovu, ju je odpeljal v Ljubljano. Voznik prevrnjenega avtomobila je počakal na Obrežju do naslednjega dne, da so avtomobil postavili spet na cesto. Na vozilu je bilo za 100.000 din škode.

Vožnja na svori vprežnega voza ni varna

V vasi Zakot pri Brežicah se je 18. januarja pripetila lažja prometna nezgoda. Voznik konjske vprege Martin Strgar se je ob 11.15 vračal iz Brežic proti domu v Selah. Zadaj na svori se je peljala na vozu tudi sedemletna Stanka Deržič iz Bukoška. Cesta je bila poledenela, in ko je za voznikom pripeljal iz Brežic osebni avtomobil LJ-172-71, ga je pri prehitevanju zaneslo v zadnji del voza. Pri tem je Stanka Deržič padla po tleh in se udarila na bok. Odpeljali so jo v bolnišnico. Poškodba ni bila huda, vendar bi se padec lahko končal bolj nesrečno. Voznik osebnega avtomobila Branko Smerkej je utrpel za 30.000 din materialne škode.

Ta nesreča naj bo v opozorilo voznikom konjske vprege in otrokom, ki se radi obešajo na vozove. Starši naj bi pred to razvado še posebej svarili šolarje. Pa tudi voznikom ne sme biti vseeno, če otroci sedajo zadaj na voz, saj se je to če večkrat slabo končalo.

Prikolica na boku

Na avtomobilski cesti pri Karteljevem se je 30. januarja ob 5. uri pripetila manjša prometna nesreča vozniku tovornjaka s prikolico RI 16-27 Mariu Rastorju. Ko je Rastor zavil s ceste v nezoran sneg, se mu je prikolica prevrnila. Škodo so ocenili na okrog 50.000 dinarjev.

Slabo zavrto vozilo

28. januarja ob 5. uri je vozil Novak Lemajić po avtomobilski cesti tovornjak ZG 58-83. Pri Jeteru blizu Trebnjega je nenadoma vozilo ustavil, ker je v hladilniku zavrela voda. Ker je bil tovornjak premalo zavrt, je začel drseti nazaj, pri čemer se je prikolica prevrnila. Škodo so ocenili na 80.000 dinarjev.

Kamen padel pred avtomobil

2. februarja ob 19. uri je pri Peči na avtomobilski cesti pred osebni avtomobil LJ 147-66, ki ga je vozil Milan Ilgo, padel večji kamen. Ilgo se je peljal proti Ljubljani, ko je peljal mimo vseka, pa se je pred njegovo vozilo zvalil kamen. Nesreči se je hotel izogniti, vendar je vozilo kljub temu zadelo kamen in ga zdrobilo. Pri tem se je poškodovala Ilgova žena Darinka. Škodo so ocenili na 100.000 dinarjev.

Dolgi prsti so mu samo v napoto...

Alojz Jakobčič, delavec z Belčjega vrha, je poleti vzel iz Benčevega škednja bicikel, mu snel zadnje kolo in dinamo in ga odnesel. Ko je Stane Benc svoje kolo in dinamo prepoznal na kolesu neke tretje osebe, je to javil miličnikom. Ti so kmalu izsledili tatu, vendar se je ta izgovarjal. Rekel je, da se mu je z njegovim kolesom pripetila nesreča in da si je pri Benčevih samo izposodil zadnje kolo, pa je bilo vse besedičenje iz trte izvito. Jakobčiču je prav takrat tekla pogojna kazen zaradi enakega kaznivega dejanja, kar pomeni, da se ni prvič lotil tuje lastnine.

Občinsko sodišče v Črnomlju, ki je pred kratkim ta primer obravnavalo, je *Alojzu Jakobčiču pogojno kazen preklicalo in izreklo novo, enotno kazen: mesec zapora in plačilo 10.000 dinarjev.*

Na podlagi odločb št. AB-8/1-64 in AB-14/1-64 sta Filip in Alojzija Bilobrk s Ceste herojev 17 v Novem mestu izgubila delo pri Cestnem podjetju. Bilobrkova sta se zaradi nezakonite odpovedi delovnega razmerja pritožila pri ustreznih organih.

Filip in Alojzija Bilobrk sta bila pri Cestnem podjetju od vsega začetka, pred reorganizacijo cestne službe pa pri Tehnični sekciji. Alojzija je najprej delala v vložišču splošnega sektorja, kasneje pa kot strojepiska v strojnem obratu. Od 22. novembra do 31. decembra lani je imela zaradi telesne šibkosti skrajšan delovni čas na 4 ure dnevno. V tem času je izkoristila tudi zadnje dneve svojega rednega letnega dopusta. Ker se ji je zdravje poslabšalo, je šla 2. januarja v novomeško bolnišnico. Tam je ostala do 6.

POTEPTANA ZAKONITOST

januarja. Od tedaj naprej je že bila v seznamu bolnih. O vzroku njene odsotnosti je najprej povedal Filip, nato pa je še sama odšla v podjetje, kjer je opravičila izostanek pri Stoparju in Radu Tataloviču. Nekaj dni kasneje je bila ponovno pri Tataloviču in mu med drugim povedala, da je še vedno v staležu.

Filip Bilobrk je bolehal in ni delal od 10. do 24. januarja, ko je prenehal biti v staležu bolnih. V podjetju je bil štiri leta zaposlen kot strojnik v strojnem obratu.

Pričakovali bi torej, da so bila to dovolj močna opravičila za izostanek z dela. Toda to, kar se je pripetilo Bilobrkovima, presega vse meje normalnih odnosov med ljudmi. Zgodilo se je, da je Alojzija Bilobrk dobila 28. januarja po pošti odločbo, s katero vodja strojnega obrata pri Cestnem podjetju Branko Ahčin ugotavlja, da je Alojzija 3. januarja samovoljno zapustila delo in neopravičeno izostala do 20. januarja. Na podlagi odločbe AB-14/1-64, ki jo je podpisal vodja strojnega obrata Ahčin, ji je delovno razmerje prenehalo že 31. decembra 1963. Omenjena odločba je v nasprotju z določili 317. člena zakona o delovnih razmerjih, ker je bila Alojzija Bilobrk v odsotnosti v bolniškem staležu. Tudi njen mož Filip Bilobrk je bil na podlagi odločbe AB-8/1-64 ob delovno mesto pri Cestnem podjetju. V obrazložitvi je rečeno, da je neopravičeno izostal z dela od 13. do 20. januarja. O vzroku Filipove odsotnosti je bil pravočasno obveščen vodja avtoparka Jože Uhan.

Prav gotovo je novica, ki je prispela po pošti, dala slutiti, da v celotni zadevi nekaj ni v redu. Prvič zato, ker je odpoved prišla administrativno, drugič zato, ker se je pod skopo »obrazložitev« podpisal samo Branko Ahčin. Najbolj presenetljivo pa je, da so vsi, ki so vedeli, zakaj sta Bilobrkova izostala, molčali pri pisanju odločb o odpovedi. Zakaj so molčali, nihče ne ve, čeprav se zdi, da je vmes (vsaj do zdaj) dobro ščitena roka. Prav gotovo je ta roka vplivala tudi na spremembo od delavskega sveta potrjenega sklepa, da se Bilobrkovima dodeli stanovanje v novem bloku. Po izteku ustreznega roka ni bilo pritožb, le upravni odbor, ki je zatem zasedal, je spremenil sklep delavskega sveta. Upravni odbor je šel pri tem mimo vseh zakonitosti, ker v nobenem primeru ne sme sam spreminjati sklepov delavskega sveta. Spet se je treba vprašati, **pod čigavo taktirko je to storil.**

Krnjenje zakonitih pravic delovnih ljudi na način, kot se je pripetilo pri Cestnem podjetju, je vredno vsega obsojanja. In spet se je treba vprašati, zakaj: **ali zaradi nepoznavanja zakonitosti, ki v takih primerih ščiti zaposlene, ali zavoljo osebnih interesov (da se nekoga po najkrajši poti znebimo). Oboje je v zadevi Bilobrk možno.**

Kaznovano nasilje Ciganov

Brata Marjan in Janko Brajdič iz okolice Novega mesta sta domnevala, da ima njun rojak Janez Brajdič puško. Onadva pa bi jo rada imela. Ukvarjala sta se z mislijo, kako bi prišla do nje, 13. julija pa sta se odločila. Okoli tretje ure po polnoči sta vdrla v šotor Janeza Brajdiča na Kačjih ridah in zahtevala puško. Napadeni je trdil, da puške nima, zato sta Marjan in Janko Brajdič podrla šotor, po Janezu pa udarjala z ročajem sekire ter ga močno poškodovala.

Novomeško okrožno sodišče je pred dnevi *Marjanu in Janku Brajdiču prisodilo vsakemu po leto dni strogega zapora. Kazni sta precej strogi zato, ker so v zadnjem času zelo porasla kazniva dejanja nasilnega obračunavanja pri Ciganih, razen tega pa obtoženca nista bila prvič pred sodiščem.*

Josip Jurčič: SIN KMEČKEGA CESARJA 5

Kosoman upre oči v tla, precej pa se skloni pokonci in nekako odvažno pravi: »Stric, lagal ne bom, po resnici vam povem, kaj mislim. Nikar me ne pregovarjajte. Zastonj je. Glavo za glavo! Jaz moram enega tistih v roke dobiti, ki so mojega očeta mučili. Glavo za glavo, to sem se zarotil.«

Kakor bi treščilo vanj, zgrudi se stari duhovnik na stol. Nobene besede ne more spregovoriti. Srpo gleda stričnika.

»Enega, in sicer poglavitnega, imam že na sledu in gotovo mi ne uide. Kadar bom svojo dolžnost izvršil, potlej se bom vrnil k vam in videli boste, kako bom pohleven postal. Zdaj pa svojega očeta ne smem pozabiti. On bi tudi ne bil kar tako pustil, ko bi bil kdo meni kaj prizadel.«

»Moj Bog!« vzdihne stric.

»Lahko noč, pri vas ne smem ostati,« pravi Kosoman odhajaje.

»Baltazar!« kliče fajmošter, ko so se vrata za Kosomanom zaprla. Ali Kosoman ni slišal tega klica ali ga ni slišati hotel, ne vemo. K stricu ga nazaj ni.

Da ubogi starec to noč ni očesa zatisnil, to si je lahko misliti. Ilijev sin pak je, prišedši iz stričeve hiše, pod plaščem skriti meč bolj priročno opasal, zavil se in krenil od Sv. Križa proti Šrajbarskemu turnu, ne zmené se veliko za dež in vihar, ki mu je okoli ušes pihal. Nedaleč od grada je stala samotna koča, kjer se je še luč svetila. Tam potrka Kosoman na okence in zakliče: »Martin, odpri!« Vrata se odpro, Kosoman stopi v vežo. Ne dolgo potem ugasne luč in sliši se iz koče le polglasen pomenek.

V. ZMENJENA ŽENITEV

Gospodar v Šrajbarskem turnu je bil vdovec. Imel je eno samo hčer, Heleno, katera je bila v tem času, ko se naša povest godi, blizu dvajsetih let. Njej je bila namenjena po očetovi smrti dediščina vsega posestva Šrajbarskega turna. Želel je tedaj oče zeta dobiti, da bi mu bil po volji, vreden naslednik njegovega rodu, podpora njegovi hčeri in njegovi starosti.

Ker je bila lastnija precej velika, ponujalo se je zetov obilo in starec je imel kje izbirati.

Tudi Jošt baron Turen je prišel ravno s tem namenom, da bi svojega mlajšega sina Viljema ponudil. Mudil se je v gradu že več tednov. Med tem časom je grajski gospodar in gotovo z njim vred tudi njegov gost zapazil, da se je med lepo Heleno in mladim baronom prijateljstvo sklenilo, o katerem ni nobeden mogel dvomiti, kam meri.

Graščak, kateremu se je mladi Turen vedel močno prikupiti, ni bil nejevoljen te zveze in pogodba med očetoma je bila hitro gotova in sklenila sta zaročitev.

Ker se je pa mladenič obema še premlad zdel za tako važen korak, ki človeka veže za vse življenje, in ker je graščak po pravici dejal, da je v tedanjih nevarnih časih treba trdnega, izvedenega gospodarja na gradu, pobogala sta se, da se poroka še za dve leti odloži. Med tem časom pak je bil Jošt Turen namenjen poslati sina iz dežele, da se kaj priuči, značaj utrdi in bolj možat postane.

Ker se zaradi te pogodbe med očetoma, katere sta se tudi sin in hči veselila, ni več prav spodobilo, da bi mlada dva namenjena zaročenca pod eno streho stanovala, sklene baron Jošt Turen zapustiti s svojim sinom gostoljubnega starega prijatelja na Šrajbarskem turnu in vrniti se na eno svojih posestev, katerih je več imel.

Debel sneg je bil zapadel. Popotovanje je bilo tedaj tačas, ko še ni bila dežela s cestami prepredena, prav težavno. Silil je graščak gosta, naj še nekoliko časa ostaneta, da sneg odkopni ali da se vsaj pota razhodijo.

Vendar, ker se je že božič bližal in iz gori omenjenih razlogov, ostane Jošt Turen pri svojem sklepu in določen je bil dan slovesa in odhoda.

Bilo je mrzlega meglenega jutra. Hlapci so imeli konje osedlane v dvoru, stara dva si sežeta v roke, nevesta se jokaje od mladeniča poslovi in koj potem odjahata plemenitaša, oče in sin s svojim hlapcem in dvema oboroženima služabnikoma, katera jima je bil graščak za spremstvo do pol pota vsilil, rekoč, da morda vendar ni tako varno potovati po samotnih potih, kakor bi si mislil.

Kmalu je gosta megla zakrila odhajajoče krdelce očem starega graščaka in njegove hčere.

»Zdaj bova zopet sama, Lenica,« pravi oče in se obrne v grad.

Te besede izvabijo vnovič solze iz oči nevestinih.

»No, dve leti bo kmalu preteklo in potlej bosta združena za zmerom; saj tudi popred nisi jokala, ko ga še poznala nisi,« pravi starec smejé se.

»Jaz se bojim, da se ne bi kaj hudega pripetilo.«

»Ne bodi neumna,« pravi oče in oba gresta iz dvora v grad.

VI. V VINSKEM HRAMU

Ravno to jutro navsezgodaj je bila v samotnem vinskem hramu nedaleč od pota, ki drži od Šrajbarskega turna proti Savi, zbrana druščina devetih mož.

Po zastoju, nastalem zaradi sovražnega izpada, se je brigada s podvojeno silo vrgla na rušenje železnice Grosuplje—Kočevje. V nekaj dneh je bil ves odsek med Predolami in Zdensko vasjo uničen. 13. februarja je sovražnik zopet poskušal z izpadom, to pot s pomočjo oklopnega vlaka, ki je pripeljal do Predol. V celodnevni borbi je bil sovražnik odbit.

15. februarja ponoči se je brigada pripravila za napad na sovražno postojanko pri cerkvi na Kopanju. Že prej so se Nemci in domobranci podnevi večkrat zadrževali pri cerkvi in obstreljevali z zvonika naše enote. Nazadnje so se v cerkvi in šoli naselili tudi ponoči. Zaradi svojega položaja je bil Kopanj precej važen, saj obvladuje vso železnico med Predolami in Čušperkom in dohode k njej. Brigadi so bili dodeljeni trije topovi. Toda prišla je pred prazno postojanko. Sovražnik se je pičle pol ure pred napadom umaknil pod zaščito oklopnega vlaka in se odpeljal v Grosuplje. Brigada je cerkev in šolo zažgala, zjutraj 16. februarja, pa zasedla položaje nad Slivnico. 18. februarja je sovražnik zopet izpadel iz Grosuplja. Dva dni so trajali boji okoli Ilove gore, Kočevja in Čušperka. Sovražnik je uporabljal topove, nemško letalo tipa »Storch« pa je bombardiralo položaje. Po odbitem sovražnem napadu se je brigada umaknila v Kriško vas in Novo vas na počitek.

27. februarja zvečer je brigada odšla k Zdenski vasi in jo napadla. V vasi se je namreč utrdilo nekaj nad 200 Nemcev in domobrancev, ki so imeli tudi en top in tank. Vso noč je trajala borba na pristopih k vasi, v meter debelem vlažnem snegu in še po močvirnatem terenu. Zaradi megle je bila topniška priprava slaba, in tako napad prvo noč ni uspel. Podnevi 28. februarja se je brigada umaknila na rob gozda okoli vasi, na pomoč je prišel tudi bataljon 12. brigade. Zvečer se je napad ponovil, to pot uspešneje. Topništvo je z nekaj dobrimi zadetki prisililo k molku utrjeno sovražno točko v cerkvi sv. Antona nad Zdensko vasjo. Z jurišem je bil nato sovražnik iz cerkve pregnan v vas. Položaj je tudi v vasi postal za nemško-domobransko posadko brezupen. Zato je sovražnik 1. marca okoli 2. ure zjutraj pobegnil proti Vel. Laščam. Pri tem je izkoristil slabo zvezo med prodirajočimi bataljoni, meglo in obliko zemljišča. Štab 15. brigade je napravil resno napako, da je v smeri verjetnega sovražnikovega umika, tj. proti Velikim Laščam, pustil ob cesti dve četi, ki pa sta bili oddaljeni več kot kilometer ena od druge. Zato so Nemci in domobranci za pobeg lahko izkoristili jarek ob cesti. Kljub temu pa se računa, da so v dvodnevnih bojih imeli okoli 25 mrtvih in okoli 30 ranjenih. Brigada je imela 6 mrtvih in 20 ranjenih. Zaplenila je skupno z bataljonom 12. brigade 2 kamiona, top, tank tipa »Renault« brez ključev ter večjo količino hrane, obleke in drugega vojaškega materiala. Kamiona in tank so naslednji dan minerji uničili, ker ni bilo bencina in ker zaradi visokega snega ni bilo mogoče plena odpeljati.

RUDI PUŠENJAK-URAGAN: 5

„Belokranjska brigada"

Napad in zavzetje sovražne postojanke je za 15. brigado vsekakor predstavljal velik uspeh. Prvič je brigada sodelovala v večji akciji s sodelovanjem topništva, na izredno težkem ozemlju (za napadalca), v visokem snegu in hudem mrazu, dva dni brez hrane. Zato je bil komisar brigade kazensko prestavljen za komisarja diviziona v artilerijsko brigado 7. korpusa. Po izgubi Zdenske vasi so sovražne sile na tem delu železnice izgubile iz rok iniciativo, 12. in 15. brigada pa sta zbrisali železnico še dalje proti Velikim Laščam.

Od 12. do 16. marca je brigada skupno z oddelki VOS čistila ozemlje med železnico Grosuplje—Novo mesto in tako zvano »nemško mejo«. V tem prostoru se je kretala Črtomirova skupina skrivačev ali »Črna roka« oziroma slovenski četniki. Do spopadov ni prišlo, ker je sovražnik vedno pravočasno opazil premoč in se umaknil.

Po končani očiščevalni akciji se je brigada premaknila na sektor Polica—Grosuplje. S tem je varovala osvobojeno ozemlje v okolici Višnje gore in Stične pred vpadi iz Grosupljega. 20. marca v jutranjih urah pa je sovražnik napadel 2. bataljon v vasi Polica. V partizanskih uniformah se je pretihotapil skozi položaje drugih bataljonov pred Grosupljem, druga skupina pa se je spustila od nemške meje v dolino in zasedla rob gozda za vasjo. 2. bataljon je bil v rezervi, zato je bila v vasi samo 3. četa, pratež, štab in 4. četa (minometalska), 1. in 2. četa pa sta bili v patrolah in zasedah. Čeprav je bila nakana domobrancev opažena precej pozno, je delom bataljona vendar uspelo prebiti se iz obroča. Padli so 4 borci, 7 je bilo ranjenih, 4 pa so se vdali, oziroma so bili ujeti. Izgubljenega je bilo tudi nekaj orožja in opreme. Padel je namestnik komandanta bataljona, po imenu Franci, kar pa je bilo njegovo partizansko ime. Bil je eden preživelih borcev iz Rašiške čete leta 1941. Pravega imena mu takrat ni nihče vedel.

Konec meseca se je brigada zadrževala v neposredni okolici Grosupljega. Prvi položaji so bili na Boštanju in Lobčku, tako da se je ponoči slišalo, kako domobranci in Nemci ustavljajo straže na bloku. Sovražnik ni poskušal z izpadi, patrole 15. brigade in intendanti pa so ponoči prihajali do žice okoli postojanke. V tem času je brigado obiskala tudi misija ZSSR pri Glavnem štabu. V misiji sta bila podpolkovnik Bogomolov in neki kapetan. Ogledali so si prednje položaje in se nekaj časa pogovarjali s člani štaba brigade. Člani sovjetske misije se niso dolgo zadržali na položaju in so nas kmalu zapustili. Obisk sovjetske vojaške misije je pri borcih naredil dober vtis, pa tudi mi smo ga politično izkoristili.

PROF. JANKO JARC: 5

Pred sto leti v Novem mestu

Že 18. aprila je bilo sklenjeno poslati deputacijo in so bili nje člani že izbrani, »ali žal so sklep in izvedba sklepa za naš občinski odbor dva le preveč ločena pojma«, na čemer da se je razbil že marsikateri sklep. Zato apelira vsaj na čast tistih, ki so se prostovoljno prijavili za člane deputacije, in upa, da bo v kratkem mogel poslati razveseljivo poročilo, sklepajoč z željo, da bi se število »resnično liberalnih in neodvisnih« glav v mestnem svetu pomnožilo, občinstvo pa da naj bi z večjim obiskom občinskih sej dokazalo, da je njegova moč postala dejanj polna resnica.

»Kar je javnosti odgovorno, je tudi javni kritiki izročeno . . .«

V Novem mestu, kjer takega javnega obravnavanja in kritikovanja sploh niso bili vajeni, je marsikdo prebiral ta dopis z mešanimi občutki, posebej mestni očetje, ker jih dopisnik 31. julija ljubeznivo tolaži, da je tisti čas, o katerem tako srečni sanjajo in v katerem so mestni očetje med štirimi stenami, ne da bi jih kdo videl ali slišal, sklepali najprej o tem, kar je bilo zanje koristno, potem šele o tem, kar bi bilo v prid javnosti, že davno prešel in da velja sedaj pač delati javno, ker, »kar je javnosti odgovorno, je tudi javni kritiki izročeno«.

Ob koncu šolskega leta 1862/63 je gimnazijsko ravnateljstvo izdalo letno poročilo, v katerem so bila vsa slovenska krajevna imena navedena v slovenski obliki in ne v nemških prevodih in spakedrankah. To je zbudilo pri nadrejenih šolskih oblasteh vihar, ki bi Novo mesto kmalu veljal višje razrede njegove gimnazije. Dopisnik Zorko, ki je ob smrti Primičeve Julije našel tako tople besede za Prešerna in njegovo ljubezen, je zdaj prvi javno udaril po uvajanju slovenske pisave slovenskih krajevnih imen v sicer nemški pisanem gimnazijskem poročilu in še po gimnaziji sami ter se ustil, da sedaj, ko je sama po sebi prenehala gimnazija »zu Neustadtl« in se preselila nekam v »Novo mesto«, za njo ni potrebno nobenega razširjevanja gimnazijskega poslopja več, ne skrbi za učila, kar vse bi se sicer imelo izvršiti v okviru jubilejne proslave.

»BODI LUČ!« – za prodane hraste

Občinski odbor pa se za vse to ni zmenil, in ko se je že jesen primikala, je sprožil Zorko svojo drugo mino na občinski odbor oz. župana. V dopisu z dne 8. septembra najprej obširno graja slabo razsvetljavo v mestu, kar da je postalo skoro usodno 18. avgusta, ko so kazina in strelci na strelišču proslavljali cesarjev rojstni dan, pa jih je sredi noči razgnala nenadna nevihta. Častivredni slavilci so iz razsvetljenega veseličnega prostora prhnili v z gluho temo zavite in kot nalašč slabo nasipane mestne ulice in uličice, pri čemer je marsikdo nemilo treščil v kar sredi ulic nastavljene vozove in drugo ropotijo, dame pa da so si komaj upale premikati noge. Pot domov da je bila ravno tako velika nevarnost, kakor je bil prihod domov brez neprilik naravnost bajna sreča. Zato interpelira na občinski odbor, naj vendar že izreče odrešilno besedo »bodi luč!« in naj že vendar namesto redkih oljnih svetilk namesti večje število petrolejskih in naj poleg tega že poimenuje vsaj prometnejše ulice, da ne bo mesto kot najpreprostejša vas in da ga petstoletne svečanosti ne zatečejo v tem — prastanju. Saj so hraste prodali in si to lahko privoščijo! Pa že je začel dopisnika razjedati dvom o uspehu tega poziva, zakaj občinski odbor sam se mu zdi kot ponosno in neupogljivo drevo, na katerem so izredno redki sadeži izredno visoko in je zato treba dolgotrajnih naporov, da človek kaj sklati. Zategadelj ponovno dreza zaradi izvršitve sklepa z dne 18. aprila: »Niti korak dalje se ni premaknila stvar, za katero se celo mesto zanima in ki je postala za nas pereče vprašanje. Kako se naj to brezdelje opraviči? Kaj nima naš občinski odbor čisto nobenega ozira na javno mnenje? Ali ga misli odpraviti s ponosnim ignoriranjem?« Eno in drugo bi bila napačna taktika, zakaj on in njegovi prav nič ne dvomijo o uspehu deputacije in zato vprašuje, kako bodo mogli gospodje pred meščani in svojo vestjo opravičiti nastalo škodo, ko jo bo mesto gotovo utrpelo zaradi nerazumljivega zavlačevanja stvari, ki bi mestu prinesla trajne in vidne koristi. »Quousque tandem?« (Do kdaj še?) kliče ves razvnet in preti, da bodo možje, ki so to idejo spočeli, sami osnovali svoj odbor in bodo prek občinskega odbora, če se že ta tej sramoti izpostaviti hoče, pod lastno firmo napravili vse, kar je potrebno za nje izvedbo. Smešen je izgovor, pravi dalje, da deputacija samo zato še ni odšla, ker cesarja večinoma na Dunaju ni, saj ima tam vendar svoje namestnike! Za prihodnjo sejo občinskega sveta, na katero morda ne bo treba dolgo čakati, pa zahteva objavo datuma in programa, zakaj če se dnevni red samo odbornikom pismeno javi, se pravi to onemogočiti zakonito priznano javnost sej, občinstvo pa prepustiti slutnjam in ugibanjem.

Tri dni kasneje je mestnim očetom zopet dal lekcijo iz politične vede, grajajoč neiniciativnost županstva pri požaru v Kandiji, češ »na eni strani hoteč biti avtonomen, na drugi pa, ko bi bilo treba odločevati celo v primerih lastne kompetence, zabarikadirati se za hrbtom politične oblasti in samo njo potiskati naprej, ne izpriča prav nič politične zrelosti našega občinskega predstojništva in nas sili k sramotni zgotovitvi, da ima konstitucionalizem pač dobro oblikovan vrh, pri nas pa žal še dolgo ne primernega temelja. Pred vsem se mora okrepiti občinsko življenje in mora pač tu pognati korenine svobodna samostojnost, če naj kdaj resnica postane stavek, da je svobodna občina osnova svobodne države«.

Ko tudi ta udarec ni na rotovžu prav nič zalegel, je dopisnik začel že skoraj obupavati in je v dopisu z dne 6. okt. 1863 resignirano spraševal občinski odbor, če misli resno prespati 500-letnico. In ali bi bil morda enkrat pripravljen izdelati lastni občinski statut in ga predložiti deželnemu odboru in po ustavi določeno obravnavo, da bi se v bodoče vsaj v nečem ločili od kakšne podeželske občine. Pa menda je teh zahtev že preveč, ko niti poslovnik za občinski odbor še ni sestavljen in tako ta parlamentarno organizirana korporacija že tretje leto brez njega životari. In obupan toži dalje, da novomeški občinski odbor nima prav nobene Ahilove pete in je vsak, tudi javni napad brez uspeha: ne zadene, temveč se gladko odbije. Zato tega nehvaležnega dela ne bo več dalje opravljal.

V tem pa se je v Novem mestu sprožil vihar zaradi ukinjenja višje gimnazije in tudi dopisniku Zorku in njegovi firmi je postalo malo vroče.

Mestni očetje se izmotavajo

Vendar je malodušje, s katerim je dopisnik Zorko zaključil svoj dopis kmalu skopnelo. Da odvrne od sebe nevoljo meščanov, ki si jo je nakopal s svojimi nesrečnimi napadi na gimnazijo in da pozornost meščanov ponovno obrne na razmere v novomeški mestni hiši, je napisal obširno poročilo o poteku seje občinskega zastopa, ki je bila 14. oktobra 1863.

Za sejo je vladalo med meščani dosti veliko zanimanje, saj je bilo na dnevnem redu vprašanje ukinitve višje gimnazije in dana v razpravo vloga meščanov na občinski odbor z vprašanjem, kako daleč je že dospelo razpravljanje o predlagani jubilejni loteriji in z njo zvezani deputaciji na Dunaj. To vlogo so meščani gotovo vložili na osebno iniciativo dopisnika Zorka in s tem dokazali, da njegov bobneči ogenj v stolpcih Lajbaherice vsaj pri njih ni zgrešil svojega cilja, če ga je že na rotovžu. Vedelo pa se je tudi, da bodo na isti seji razpravljali o novi razdelitvi posojil iz vsote, ki jo je občina prejela za prodane hraste v Rasnem.

To razdeljevanje posojil je meščane zanimalo vsaj toliko kot reševanje njihove vloge o jubilejni loteriji, ker je bilo ravno podeljevanje posojil v juliju takšno, da občinskemu odboru med občani gotovo ni pridobilo simpatij: za razpoložljivih 3.000 goldinarjev se je potegovalo šest prosilcev in želelo posojila v višini 7.000 goldinarjev, odbor pa je dovolil posojilo le trem od prosilcev, pač pa ga dal v višini 1.050 goldinarjev tudi občinskemu svetovalcu J. Pollaku, ki zanj vsaj formalno prošnje sploh vložil ni.

Tako postopanje je seveda moralo zbuditi nezadovoljstvo v meščanstvu, katerega so ravno v tem času trle skrbi za obstoj višje gimnazije, ki je v gospodarskem oziru pomenil za nje važno postavko. Zato so tudi z razumljivim zanimanjem zasledovali razvoj loterijskega vprašanja, verujoč, da jim njega srečna izvedba prinese morda le kake materialne koristi.

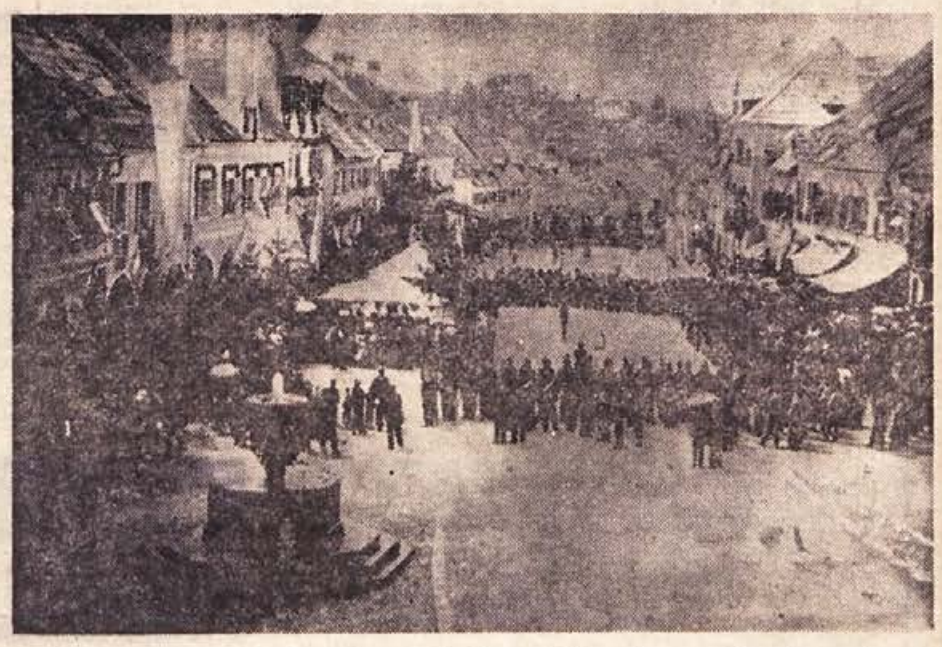

Glavni trg z vodnjakom leta 1875 ob razvitju zastave meščanske garde

Kultura ne živi samo na papirju

... Vsak rod je zajemal in bo zajemal iz Prešernove zakladnice tisto, kar mu je potrebno za pogon na poti izpopolnjevanja in napredka ... Prešeren je v vsem pravem, res naprednem prizadevanju slovenskih ljudi vedno in povsod pričujoč.

OTON ŽUPANČIČ

Novomeščani se prav gotovo še spominjajo lanske republiške revije dramskih skupin, na kateri so domačini dosegli prvo mesto, s tretjim mestom na Hvaru, kjer je bila zvezna revija gledaliških amaterjev, pa svoj doslej največji uspeh. Živo so v spominu tudi razstave v prostorih študijske knjižnice, ki jih je bilo 12. Ta ustanova pa je kot matična knjižnica preskrbela nove prostore za ljudsko knjižnico v Novem mestu, knjižnico te vrste v Šentjerneju pa je opremila. Precej od tal je tudi že dolenjska galerija, ki so jo lani pričeli graditi poleg muzeja v Novem mestu. Dolenjski muzej je nadaljeval svojo dejavnost tudi s tem, da je v kartuziji Pleterje odprl krajevno muzejsko zbirko. Izredno važno pridobitev preteklega leta pa je nedvomno tudi Zavod za kulturno dejavnost v Novem mestu.

Če te uspehe samo na hitro pregledamo, so vredni, da bi jih vpisali na vidno mesto kulturne kronike na Dolenjskem. S posebnim ponosom jim stoji ob strani tudi svet za kulturo pri skupščini novomeške občine, ki je v svoji mandatni dobi marsikaj prispeval k hitrejšemu reševanju kulturne problematike v občini. Nič manj pomembna pa ni njegova nadaljnja skrb za delo na kulturnem polju, o čemer se je sam svet izrazil na svoji 2. redni seji pretekli teden (29. januarja). Med drugim je na tej seji obravnaval letošnji plan dela v kulturni dejavnosti.

Na podlagi dosedanjih uspehov sestavljeni plan nalaga poleg ostalega študijski knjižnici Mirana Jarca, da uredi ljudske knjižnice v Žužemberku, Dolenjskih Toplicah in Straži, v Novem mestu pa odpre pionirsko oziroma mladinsko knjižnico. V Mirni peči, Straži in drugje, čakajo na ureditev prosvetni domovi, ki jih je treba usposobiti za kulturno življenje. Novo mesto bo dobilo najkasneje do občinskega praznika Dolenjsko galerijo, v kateri bodo vse pomembnejše umetniške in druge razstave. Menijo, da tudi dom ljudske prosvete ne ustreza sodobnim potrebam. Predlagali so razširitev sedanje zgradbe, ker bi bila dela cenejša, kot če bi gradili novo stavbo. Nove potrebe zahtevajo od Zavoda za kulturno dejavnost, da uredi letos (oziroma kasneje) vprašanje kinematografov ter potujočih kino predstav, gledaliških prireditev in servisno službo za kulturne in prosvetne ustanove. Občinski svet Svobod in PD ima nalogo vsako leto prirejati dramsko revijo v Novem mestu kot stalno kulturno manifestacijo v tem kraju.

To je, razumljivo, okvirni program letošnjih del na področju kulturnega delovanja. Splošna želja vseh je, da bo tudi uresničen. Za uresničevanje tega so potrebna sredstva. S temi pa letos ne kaže preveč dobro. Ker ugotavljamo, da so tudi v kulturi želje večje kot možnosti, bo treba tudi letos odločneje načeti vprašanje denarja. Ob tem se vedno bolj pojavlja potreba po ustanovitvi sklada za kulturno dejavnost, ki ga novomeška občina še nima, ima pa že vrsto skladov za druge dejavnosti. Letošnja proračunska sredstva občine pa prav gotovo ne bodo tolikšna, da bi lahko že letos dobili ustrezen sklad. Vendar kulturna dejavnost kljub temu ne sme prenehati. Zato so bili člani sveta na zadnji seji mnenja, da bi lahko težavo ublažile gospodarske organizacije, ki naj bi prispevale določen znesek Zavodu za kulturno dejavnost, v okviru katerega se bo odvijalo kulturniško delo v občini.

Posebna zvrst kulturne dejavnosti je spomeniško varstvo. Z njim se je do zdaj ukvarjal Dolenjski muzej. V občini je množica kulturnih, zgodovinskih, etnografskih in drugih spomenikov, ki jih je treba obvarovati uničenja. Poleg neštetih spomenikov iz NOB so v občini zgradbe velike vrednosti, z obnovitvijo teh pa bi imeli dvojno korist: povečal bi se turizem, spomeniki pa bi bili ohranjeni še za pozne rodove. Objektov, ki bi jih bilo vredno obnoviti je več. Med najpomembnejšimi so vsekakor naslednji: gotska cerkev v Pleterjah, mlin na Krki v Zagradcu, žužemberški grad, grad Hmeljnik itd.

Precejšnjo pozornost je svet pretekli teden posvetil tistemu delu osnutka občinskega statuta, ki govori o kulturni dejavnosti, njenem razvoju in financiranju. Posebej je svet obdelal poglavja, ki govore o delu svetov za kulturo. K vsemu je imel nekaj manj bistvenih pripomb.

V počastitev Prešernovega dne

Letošnjo proslavo Prešernovega dne v Ribnici je priredil prizadevni mladinski aktiv obrata Torbice v Sodražici. Nastopili so trikrat: 5. februarja zvečer v Sodražici, naslednji dan pa dvakrat v Ribnici; popoldne je bila prireditev za vojake, zvečer pa v domu Partizan za prebivalce Ribnice. Naštudirani program je bil v celoti posvečen našemu velikemu pesniku Prešernu.

Statuti kulturnih ustanov

V razpravah so premalo poudarjeni družbeno-ekonomski odnosi — Ponekod čakajo na vzorec — Posebno vprašanje: sofinanciranje medobčinske kulturne dejavnosti

Po podatkih republiškega sekretariata za delo delovne organizacije kulturnih ustanov pri izdelavi statutov zaostajajo za gospodarskimi organizacijami. Tako sta do konca leta 1963 izdelali svoja statuta samo dve kulturni ustanovi — (1,4 odstotka od vseh), 20 jih je obširneje razpravljalo o statutih in končalo nekatere priprave, 59 (43,5 odstotka) jih je sprejelo teze za statute, a nekatere ustanove so šele pričele delo na tem torišču. Ponekod so za osnutek statuta uporabili dosedanja pravila, kar pa ni v skladu z zakonskimi določili in nekaterimi spremembami v upravljanju in financiranju ustanov.

V vseh delovnih organizacijah kulturno prosvetne in umetniške dejavnosti so komisije za izdelavo statutov imenovali pravočasno, vendar je bilo nekaj primerov, da se te komisije niso takoj in resno lotile dela. Nihče jih ni poklical na odgovor. Kot se je dogajalo že pri izdelavi pravilnikov in pozneje pri sestavljanju osnutkov za občinske statute, tudi pri izdelovanju statutov delovnih organizacij ponekod čakajo, da bi statute sestavile druge podobne organizacije in bi tako dobili vzorec. Pri tem pozabljajo, da bi vsako prepisovanje statuta pomenilo veliko škodo za delovno organizacijo, saj so možnosti, zmogljivosti in sredstva kulturno prosvetnih in umetniških zavodov tako različna, da bi vsako posnemanje pri sestavljanju statutov povzročalo težave v njihovem delovanju.

Posebno pomembno določilo slehernega statuta bo urejanje pravic ustanoviteljev in soustanoviteljev. Iz prakse vemo, da se nekatere občine izven kulturnih središč branijo prevzeti soustanoviteljske pravice in dolžnosti do zavodov za spomeniško varstvo, gledališč, glasbenih ansamblov, umetniških galerij itd., ker smatrajo, da to niso izrazito njihove ustanove, čeprav nastopajo, raziskujejo in razstavljajo tudi na njihovem območju. Sofinanciranje je vsekakor vprašanje, ki ga bo nujno ustrezno reševati v statutih delovnih organizacij, a tudi v republiškem merilu.

Posebno mesto v statutih bi naj imelo programiranje dejavnosti. Delovni programi morajo postati osnova za financiranje zavodov kulturno-prosvetne in umetniške dejavnosti. Pogodbeni odnosi oziroma financiranje programov niso samo jamstvo za kakovostno delo, ampak obenem oblika sodelovanja, ki odpravlja mnenje posameznikov, da gospodarstvo kulturi »daje« sredstva. Seveda pa financiranje prosvetno kulturnih in umetniških ustanov ter samoupravljanje v teh ustanovah ni predvsem stvar statuta, marveč zakonov, ki bi naj podrobneje določili nekatere obveznosti družbe do kulture.

V statutih kulturno prosvetnih in umetniških ustanov bodo zajeti tudi lastni dohodki, kar pa ne bi smelo vodi v komercializacijo kulturne in umetniške dejavnosti. Za opravljanje pomembnih družbenih nalog je družba dolžna zagotoviti tem ustanovam primerna sredstva. Zato bi naj določila o delitvi osebnih dohodkov čimbolj temeljila na kakovosti opravljenega dela. Nova ustanova daje komisijam za izdelavo statutov velike možnosti za rešitev nekaterih perečih vprašanj, in samo od zavzetosti in sposobnosti delovnih kolektivov je odvisno, kako bodo te možnosti izkoriščene.

Izid velikega nagradnega žrebanja Prešernove družbe

(Žrebanje je bilo 30. januarja 1964)

Dobitke prejmejo:
televizor: srečka štev. 15.551
moped: srečka štev. 38.641
10 transistorjev:
30.623 01.745 37.162 12.060
09.887 11.455 13.040 26.303
26.786 00.405
5 radijskih sprejemnikov:
33.654 13.878 22.012 29.890
00.663
15 foto aparatov:
32.882 08.610 25.275 30.286
28.142 04.428 16.490 18.983
26.692 35.307 34.842 13.044
17.002 13.211 24.924
10 zapestnih ur:
14.781 04.223 10.116 01.461
32.265 00.620 07.019 20.871
14.454 23.536
1 moško kolo: 22.847
1 žensko kolo: 05.647

Lastniki izžrebanih srečk naj prevzamejo nagrade v upravi Prešernove družbe, Ljubljana, Gradišče 12 (dvorišče) najkasneje do 1. marca letos, ko bo srečkam potekla veljavnost. Prešernova družba

PROF. MIRO KUGLER: O BARVAH

Tretji zelo pester sklad je sklad treh barv. Ti skladi 1—5—9, 2—6—10, 3—7—11 in 4—8—12, so označeni v barvnem krogu. Tudi tu vedno lahko uporabimo belo, sivo, srebrno in črno. Siva (srebrna) je zmes bele in črne. Narisana maškara je primer uporabe pravila sosednjih barv in pravila trojnega sklada. Osnova je bila s srebrom (sivo) in tudi črna se pojavi.

Nadvse je živahen sklad dveh nasproti ležečih, dveh, kot pravimo, dopolnilnih barv: 1—7, 2—8, 3—9 itd. Smiselna sestava tega pravila s prejšnjimi da nešteto novih skladov.

Dve dopolnilni barvi pa nudita še dve možnosti: enojno in dvojno razstavljeni dopolnilni sklad. Označil bom ti dve možnosti s številkami. 5 je sestavljena od 4 in 6; dopolnjuje jo barva 11. Sklad se glasi 4—11—6 oziroma 6—11—4. Dvojno razstavljeni sklad za dopolnilni barvi 1 in 7 pa je videti takole: 12—6—2—8 oziroma 6—12—8—2.

Navedem naj še dva primera slabega barvnega sklada, ki ju pri nas često vidimo.

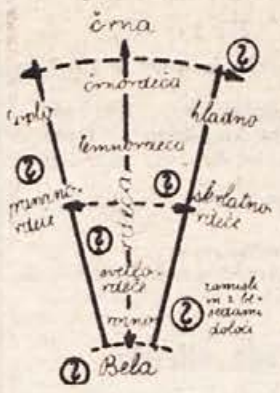

Tako je z vsako barvo ... Najprej si jo zamislite, nato pa zmešajte posamezne odtenke. Ne bo uspelo takoj! Uspelo pa bo, upam, ko bomo končali naše pogovore o barvah

Sklad tako imenovane živo zelene in živo rdeče je tak primer. Kje sta ti dve barvi v barvnem krogu? Živo zelena je v polju modro zelene proti rumeno zeleni. Živo rdeča pa na oranžno rdečem nekje v sredi. To nista sosednji barvi niti dopolnilni. Za trobarvni sklad so potrebne tri barve, ki jih v barvnem krogu kaže središčni trikotnik, katerega lahko vrtimo kot trokraki kazalec. Enako slab sklad je »radion« sklad 4—9.

Prav gotovo o New Yorku ali Moskvi, pa tudi o Beogradu ne bi mnogo vedeli, če bi v njem prebivali le dan, dva. Takemu bežnemu ogledu lahko primerjamo naše pogovore o barvah. Povedana pravila so le nekaka znaka smeri, v kateri je iskati barvno skladnost. Da nam bo to uspevalo, moramo vedeti še marsikaj.

Dosedaj sem imel v mislih le čiste mavrične barve. Bledili in temnili smo jih z belo in črno. Seznanili smo se torej z bledimi, živimi in temnimi mavričnimi barvami. Poleg teh imamo še ugašene ali motne, razne sive in rjave barve. Ako te barve pazljivo ocenimo, bomo vsaki lahko določili mesto v našem barvnem krogu (Dolenjski list štev. 1/719). Imamo zeleno modro sivo in oranžno rdečkasto sivo; zeleno rjavo, pa tudi škrlatno rdeče rjavo. V jeseni in konec marca vidimo take barve. Barvnih odtenkov je torej res nešteto.

Mislimo zopet na tkanine. K modrikasto sivi moški obleki bomo oblekli belo srajco ali pa srajco, ki bo rahlo nadihnjena z dokaj motno in zelo bledo oranžno rjavo barvo. V prvem primeru bomo zavezali rdečo črno kravato s kako motno zlato rjavo nitjo ali piko. V drugem primeru je kravata lahko srebrno siva z bledo okrasto — (motna oranžna barva) nitjo ali piko.

Carstvo ugašenih bledih in temnih mavričnih barv je carstvo, v katerega mora prodreti naš smisel za barve. Te barve vladajo v sobosli-karstvu in pleskarstvu, v tekstilu in naši umetni obrti; to je barvno ljudstvo v upodabljajoči umetnosti.

(Se nadaljuje)

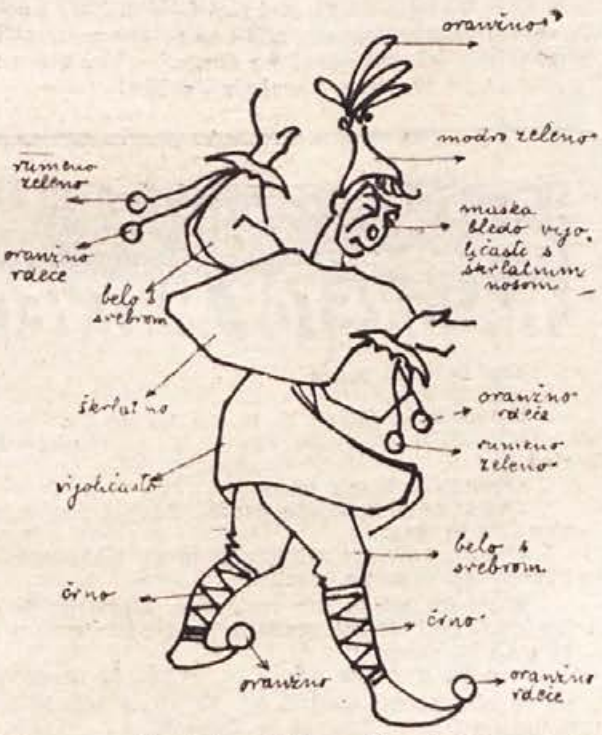

Primer pravilno izbranih barv, ki se tudi lepo skladajo z ljudsko umetnostjo

Morda ni dobro ... Nisem modni ustvarjalec. Vijoličasta barva vznemirja in pomlad tudi ... Kaj je tvoja želja — ne vem

Robert Merle

SMRT JE MOJ POKLIC

8

Takoj sem pričel z gradbenimi deli. Hkrati sta obe začasni napravi v Birkenauu še vedno obratovali, in to pod vodstvom Setzlerja. Temu sem prav tako poveril skrb, da odpre nekdanje jarke in sežge pokopane.

Nagnusen smrad, ki sem ga bil prvič začutil v Kulmhofu, se je kmalu razširil tudi po vsem našem taborišču, in opazil sem, da celo takrat ne izgine, ko veter piha od zahoda. Kadar pa je zavel veter od vzhoda, se je smrad razširil še dlje, tja do mesteca Auschwitz in celo do Bobitza. Razširil sem govorice, da so v bližini postavili tovarno usnja in da od tam izpuhteva ta smrad. Toda prav nič si nisem delal utvar, da bo ta moja zgodba imela kakšen uspeh. Zatohli duh živalskih kož, ki jih strojijo, zares nima nič skupnega s smradom po pripaljeni maščobi, po sežganem mesu in laseh, ki se je dvigal iz jarkov. Z nemirom sem pomislil, da bo smrad še hujši, ko bodo plavži mojih velikanskih štirih krematorijev noč in dan bruhali v pokrajino svoj kužni dim.

Vendar pa nisem mogel izgubljati kaj dosti časa s takšnim razglabljanjem. Po vse dneve sem prebil na gradbiščih in Elsie se je začela resno pritoževati, da me sploh več ne vidi doma. Da, zares sem odhajal že ob sedmih zjutraj in se vračal šele ob desetih ali enajstih ponoči; potem sem se takoj vrgel na zložljivo posteljo v svoji pisarni in zaspal kakor ubit.

Toda vsi ti napori so kmalu začeli kazati svoj sad. Približeval se je božič leta 1941 in dela pri prvih dveh krematorijih so že močno napredovala; po pravici sem upal, da bodo dokončana do postavljenega roka. Vendar nisem prav nič popustil. Sredi vsakdanjih skrbi, ki sem jih imel z nenehnim razširjanjem obeh taborišč, z vsakodnevnimi transporti in z disciplino splošne vojske SS (ob katerih se mi je bolj in bolj tožilo po mojih nekdanjih »mrtvaških glavah«, ki so bile neprimerno boljše), sem vendar vsak dan našel toliko časa, da sem večkrat skočil pogledat na gradbišča.

V začetku decembra je eden izmed mojih lagerführerjev hauptsturmführer Hageman prosil za razgovor z mano. Takoj sem ga dal poklicati k sebi. Pozdravil je in rekel sem mu, naj sede. Na njegovem rdečem, lunastem obrazu se je zrcalila zadrega.

»Herr Sturmbannführer,« je rekel s svojim venomer zasoplim glasom, »nekaj... nekaj bi vam rad omenil... glede Setzlerja...«

Ponovil sem:

»Setzlerja?«

Videl sem, da ga je prizadelo in zdaj je imel še bolj raztrgan obraz.

»Tako je, Herr Sturmbannführer... Ker pa... Obersturmführer ni pod mojo komando... temveč neposredno pod vašo... bi morda res bilo lepše, če...«

In pripravljal se je, da bi vstal.

»Gre za službene zadeve?«

»Službeno, Herr Sturmbannführer.«

»V tem primeru vam ni treba imeti nikakršnih pomislekov.«

»Čast« esesovskega oficirja

»Seveda, Herr Sturmbannführer, tudi sam sem si že tako rekel... Po drugi strani... pa je zadeva tako delikatna... Setzler (še bolj je zasopel) je namreč moj prijatelj, dober prijatelj... Zelo cenim njegove umetniške sposobnosti...«

Rezko sem rekel:

»To nima s stvarjo nič opraviti. Če je Setzler napravil napako, je vaša dolžnost, da mi jo poveste.«

»Seveda, Herr Sturmbannführer, tudi sam sem si že tako rekel...«

Zdaj mu je za spoznanje odleglo.

»Seveda,« je nadaljeval Hageman, »saj Setzlerja osebno ne mislim grajati... Službo ima zelo težko in lahko si mislim, da se mora malce razvedriti... Vendar pa je to narobe... Nasproti ljudem je, kako bi rekel... takšna stvar nečastna... Seveda, če bi šlo za kakšnega navadnega scharführerja, stvar ne bi bila tako težka... Ampak o-oficir!...

Dvignil je roke, na njegovem obrazu, podobnem luni, se je poznala užaljenost, in v eni sapi je rekel

»Prav zato se mi je zdelo potrebno in prav...«

»No?« sem nestrpno vprašal.

Hageman si je s svojim velikim, negovanim prstom šel za vrat, zavrtel je glavo in pogledal proti oknu:

»Slišal sem praviti... Seveda, Herr Sturmbannführer,... brez vašega dovoljenja si nisem drznil... poizvedovati kaj več... Vendar prav nič ne dvomim...«

»Skratka,« je zasopel, »dejstva so tale: kadar s kakšen konvoj slači pred provizoričnim objektom,... Setzler... Seveda, saj je tam zraven po službeni dolžnosti... Nič mu ni zastran tega očitati... Skratka, takrat potegne v stran... kakšno judovsko dekle... ponavadi najlepše... in ko se spravi ves konvoj v dvorano... odvleče dekle. Ne pozabite, dekle je gola... tako da je vsa stvar videti še bolj nemogoča... Odvleče dekle v neki prostor zraven... in tam...«

Spet si je vtaknil prst za vrat in zavrtel z glavo.

»... tam jo priveže... za zapestje na dve vrvi, ki visita pod stropom... Sam sem videl tiste vrvi, Herr Sturmbannführer... Skratka, dekle je gola, za roke privezana na vrvi... in Setzler jo ustreli s svojim revolverjem... Seveda, vsi esesovci že vedo za to štorijo...«

18 let življenja med Črnomaljci

— Tovariš ravnatelj ima pouk na gimnaziji, je povedala tajnica osnovne šole, medtem ko je moški osebi izplačala manjšo vsoto denarja. Ni bilo treba dolgo čakati poleg kupa škodelic za »turško«, ko se je izkazalo, da je medtem prispeli tovariš urnih korakov in živahnih kretenj ravnatelj Petek.

— Ste že dolgo v Črnomlju?

— Septembra 1946 sem prišel s kovčkom v Črnomelj, da bi učil in organiziral pouk, kakor se je takrat reklo. Partizanska gimnazija, ustanovljena med vojno, je v III. stavbi sekcijskih blokov pri postaji znova zaživela. Za Belo krajino je bila v resnici velika pridobitev, saj je mladini odprla možnost izbire poklica. Učencev je bilo bolj malo, denarja za šolo tudi, pa nismo dosti tarnali. Med poukom, sestanki in pevskimi vajami so minila leta ravnateljevanja na gimnaziji od leta 1951 do 1958. Ob šolski reformi sem postal ravnatelj na osemletki.

— V čem vidite največji napredek na področju šolstva?

— Na naši šoli se kaže napredek zadnjih let v tem, da imamo največ učiteljev in profesorjev iz vrst bivših učencev. Večina mladine, ki se šola, tudi po končanem študiju na višjih in visokih šolah prihaja nazaj v Belo krajino in se tu zaposluje. Razen tega smo dosegli velik napredek pri miselnosti staršev in učencev. Prva leta je bilo neznansko veliko izostajanja iz šole, kadarkoli je bilo delo doma; v zadnjih letih pa tega skoro ni več opaziti. Pomembna pridobitev se mi zdi tudi to, da šolarjem ni treba več hoditi po več kilometrov peš. Občina je organizirala prevoze otrok iz Gribelj, Adlešič in Petrove vasi.

— Kakšne so razmere na vaši šoli?

— Imamo 1012 učencev, 30 oddelkov, pouk v dveh izmenah in v dveh stavbah. S tem je dovolj jasno povedano, v kakšni stiski smo s prostori. Prihodnje leto bomo imeli 34 oddelkov in bomo morali, kot vse kaže, uvesti tudi tretjo izmeno pouka. Imamo samo en majhen kabinet za učila, tehnični pouk v zasilno preurejeni učilnici, telovadnico pa uporabljamo skupaj z gimnazijo, vajenško šolo in TVD Partizan.

RAVNATELJ ANDREJ PETEK

Razen prostorov nam manjka tudi učiteljev za predmetni pouk matematike, slovenščine, gospodinjstva, glasbe in likovnega pouka. Mesta razpisujemo, pa se nihče ne javi, četudi ponujamo vsaj samsko stanovanje. Moram reči, da nam gre občina glede stanovanj zelo na roke.

Videti je, da bomo kmalu normalno zadihali, saj imamo zagotovljena sredstva iz medobčinskega investicijskega sklada za dograditev prostorov sedanji šolski stavbi. Upam, da bomo še letos prišli z delom. Načrte že imamo.

Vsem naštetim težavam navkljub pa dosegamo dobre učne uspehe, saj smo bili lani pri testiranju iz matematike najboljše ocenjeni v vsem bivšem novomeškem okraju.

— Kako preživljate prosti čas?

— O njem bi težko govoril, ker ga je tako malo, da ni vredno besede. Vsa leta sem se v prostem času zabaval s pevskimi zbori, v zadnjem času pa sem postal navdušen fotoamater. Zdaj se zapiram v temnico. Do pokojnine mi manjkajo še štiri leta. Te bom že nekako pretolkel, potem pa bom o prostem času lahko več poveda!.

R. B.

REKRUTSKI POZDRAV

»Zdravo, tovariš desetar!«

»E, čakaj — lepo po pojaško pozdravi!«

»Saj sem.«

»Nisi! Ne veš, kaj je treba narediti z roko?«

»O, zakaj pa niste rekli? Evo vam moja roka!«

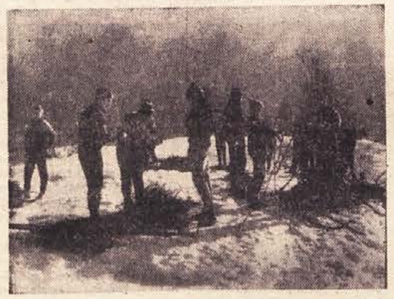

Kaj počnejo ti fantje na snegu? To so naši mladi taborniški vodniki na tečaju za medvedke in čebelice, ki je bil letos na Planini pod Golico. Tudi udeleženci iz Šentjerneja (na sliki) so pridno pomagali pripravljati taborni ogenj na snegu. — Več o tem: na 19. strani današnje številke!

Zvonko Veljački:

DEČEK DUB V VESOLJU

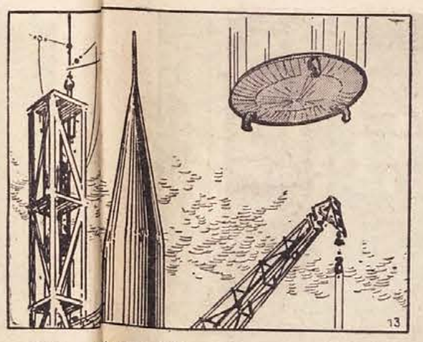

13. Prav ut se je daleč na nebu pokazala žareča bela točka. Postaja vedno večja in večja in komaj minuto zatem, ko so jedali iz rakete, je že imela obliko letečega krožnika. Preko telefona so prosili kapetana rakete, naj malce počaka, ima leteči krožnik iz Zagreba zaradi okvare nekaj zamude. Kapetan je privolil. Leteči krožnik je, po doben orjaški pretisku, pristal nedaleč od rakete. Vrata so se odprla in potnika, deček Dub in njegov oče, sta stekla proti raketi.

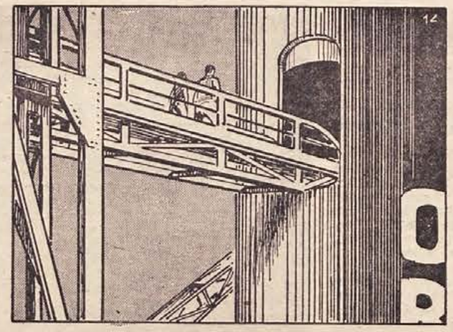

14. Bil je skrajni čas. Vrata v raketo so že na pol zaprli. Dub in njegov oče sta zasopla planila v raketo. Takoj nato so se vrata hermetično zaprla. Zdaj zrak ni mogel niti v raketo niti iz nje. »Poiščiva najina sedeža,« je predlagal Dub očetu. Dub prvič potuje z raketo in ne ve, kakšen je tak polet. »Najprej morata v oddelek za klimatizacijo,« je dijo izračju v raketi,« je pojasnila stevardesa. Dub je hotel vedeti, če ima raketa posebno ozračje, ker pa se je mudilo, ga je stevardesa nestrpno porinila v celico. »Vse ti bom kasneje razložila,« je še obljubila.

15. Oddelek za klimatizacijo je majhna kabina, podobna telefonski celici. V njej je samo stol. Raketa ima pet takšnih kabin, zgrajenih iz posebne snovi, podobne steklu. »Kaj pa bova v teh celicah?« Dub se je oprijel očetove roke. Zadeva se mu je zdela sumljiva. »V teh celicah se potniki privadijo ozračju v raketi,« je pojasnila stevardesa. Dub je hotel vedeti, če ima raketa posebno ozračje, ker pa se je mudilo, ga je stevardesa nestrpno porinila v celico. »Vse ti bom kasneje razložila,« je še obljubila.

Ribniški kozmonavt se bo le vrnil!

— No, d' n' s' pa lohku že zvajš, kaj buomo u Ribnc pogrüntal z' püsta, mi je dejal v ponedeljek Nace Kurent, ko sva se srečala. — Ribnčanze rad' praumo, de kar s'm oblübu še najs'm dau, ampak jest t' buom useanu povajduo, kaš'n buo püstn' karneval...

Res, Nace je držal obljubo. Sam vsega sicer še ni vedel, kako bo potekal letošnji karneval, nekaj sem pa le zvlekel iz njega (morda pa tudi, spaka ni hotel vsega povedati?).

Predvsem: po dveh letih se bo le spustil iz vesolja ribniški kozmonavt. Kako se bo spustil, ali bo prišel s padalom, raketo ali pa s prazgodovinskim »kočevarjem«, nisem mogel zvedeti. To naj bo še tajnost, je dejal Nace, »saj pol njab' blu več toku lüšnu, ku b' us' vajdl' kaj buo... Ampak jest le mislim, de buo ta kruota frdamana le pršla domu z raketó, saj smo m' pisal', de je carina že spjet odprta, pa buo lohku uvozu raketo. Al ne buo lepu, ku buomo imajl' u Ribnc' raketo, tako taz' rajsno?...«

Razen tega bo v karnevalskem sprevodu še veliko drugih zanimivih stvari, saj bo sprevod precej dolg, »kukr pondajl'k«. Lahko pričakujemo, da se bodo ribniški kovinarji tudi letos izkazali, prav tako Dolnjevaščani in Sodražani in vsi ostali. Tedaj bo lahko prišlo v Ribnico tudi veliko več »larf«, ker so boljše prometne zveze. In vreme? Tega se Ribničanje posebno ne boje, saj so ga doslej še vedno uštimali, posebno med svojimi festivali.

In še nekaj zanimivega. Letos bodo v karnevalu sodelovali tudi ribniški gostinci, ki bodo poskrbeli, da bo lahko postreženih čimveč lačnih in žejnih radovednežev in maškar, kar se jim doslej še nikdar ni posrečilo.

Potem pa, v sredo, svečan pogreb ubogega Nacета Kurenta, ki zadnje čase že močno hira! Umrl bo, umrl simbol veselja in vinskih hlapov, umrl, da bi ob letu osorej lahko spet razveselil vesele Ribničane z druge »larfe«... Ribniški karnevalski odbor posebno pa šegavi Nacent, vabijo vse veselidi in take, ki niso bi pa radi bili, na pustni karneval v Ribnico, ki bo v torek popoldan »okul trjetje ure popoudan, končou se buo pa, k'd r buo glih bug dau in buo pijače zmankalu«.

Pridite!

F. G.

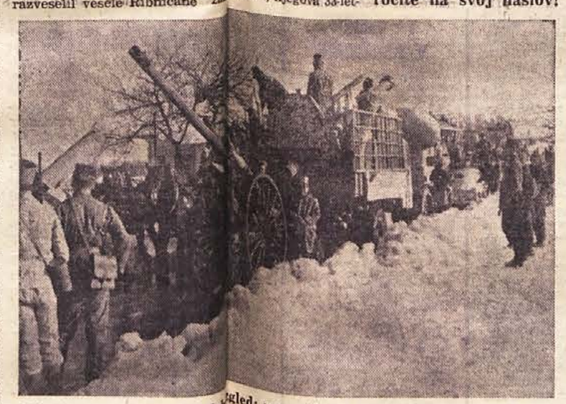

Ribničani so dali že lani dogled: razorožili so se prej ko vse velesile tega ... (Foto: Mohar)

2 mesecev zakona — 20 otrok

Ameriška zakonca Francis in Bardsley, ki sta se poročila pred 28 meseci, sta v petek vsa srečna izjavila, da dvajsetega otroka. Za to nenavadno število zakonca sta že dvakrat poročena, 45-letni mornariški oficir je pripeljal v zakon 9 otrok, njegova 33-letna žena pa je imela v prvem zakonu 8 otrok. Julija 1962 se je rodil prvi otrok iz njunega zakona.

Ne jezite se, če ga v trafiki zmanjka: DOLENJSKI LIST si naročite na svoj naslov!

S taborniškega tečaja za vodnike čebelic in medvedkov, katerega se je udeležilo na Planini tudi 20 vodnikov in vodnic iz raznih dolenjskih taborniških enot: iz snega so delali za zabavo razne figure. Razen veverice (na sliki) je komisija najvišje ocenila tudi lepo izdelano želvo. Skratka — taborniška domiselnost in neizčrpna iznajdljivost!

Nič ni tako skrito...

Med skupino pobožnih pevcev so se v Oklahoma Cityju pomešali strogi uslužbenci kriminalne policije, in ne brez uspeha. Aretirali so enega desetih najbolj iskanih zločincev ZDA, dvaindvajsetletnega morilca Thomasa Hadderja. Fant se ni niti najmanj upiral. Zapri je svojo knjigo s psalmi in poslušno sledil policajem.

SMEH STOLETIJ

Srbski humorist Branislav Nušić je bil že v mladosti duhovit in odrezav. Ko je učitelj v šoli razlagal ljudske izreke in pregovore, je po razlagi vprašal malega Nušića:

»Ali mi lahko poveš kak pregovor?«

»Seveda. Na primer: Norec lahko vpraša več, kot mu more odgovoriti deset pametnih.«

Učitelj se je rahlo ujezil, ker je mislil, da to leti nanj, in je hotel vedeti še kak pregovor.

»Pametnemu zadostuje beseda,« je odgovoril Nušić.

Tedaj je učitelj odšel po upravitelja. Ko sta se vrnila, je hotel učitelj slišati še en pregovor.

»Nesreča ne pride nikoli sama,« je Nušić izpopolnil svojo zbirko.

★

Na vprašanje, kaj je telegraf, je Nušić dejal:

»Predstavljajte si veliko mačko, ki ima rep v Vranju, glavo pa v Beogradu. Če jo potegneš za rep v Vranju, zamijavka v Beogradu.

»Kaj pa je radio?« so ga vprašali prijatelji.

»Ista stvar, samo brez mačke.«

★

Hudomušnež je vprašal Nušića:

»Gospod Nušić, po zakonu o neuničljivosti materije se v naravi nič ne izgubi. Povejte mi torej, kaj se zgodi s tistimi leti, ki jih ženske tako skrbno prikrivajo in taje?«

»Kaj? Tega ne veste? — Ta leta navadno dodajo starosti svojih prijateljic.«

★

Med prvo svetovno vojno stojijo v solunskem pristanišču Francoz, Anglež in Srb ter se prepirajo o tem, kateri narod ima pogumnejše ljudi. Sredi najhujše debate o tem se zaslišijo klici na pomoč: neka ženska je padla v morje. V splošni gneči in zmedi nenadoma ljudje zagledajo, kako plava sbrski vojak proti ženski in jo skuša rešiti. Po daljšem naporu priplavata oba k bregu, od koder ju nato potegnejo na suho. Vsi se seveda zgrnejo okrog junaškega in mokrega vojaka, ta pa le jezno gleda okrog sebe in kolne skozi zobe:

»Boga mi, če bi le vedel, kdo me je pahnil v vodo!«

★

Na solunski fronti so na nekem sektorju izdajali vojaški list, ki so ga razmnoževali s pisalnim strojem. Da bi se povečalo zanimanje za list, je uredništvo razpisalo nagradni natečaj za najboljšo zgodbo iz življenja v strelskih jarkih. Zgodba pa ne bi smela obsegati več kot tristo besed, ker je bil prostor v listu zelo omejen. Prvo nagrado je prejel avtor naslednjega prispevka:

»V našem rovu imamo — oprostite — poljsko stranišče. Nekdo se je hotel pošaliti in je nažagal tram za sedenje... Do tu obsega pripoved osemnajst besed. Ostalih dvesto dvainosemdeset besed je izgovoril naš kaplar, ko je umazan prilezel iz luknje.«

— Neki ženski glas sprašuje, ali je njen mož tu...

35

»Saj ta ni nič kriv.«

»Nič ni kriv.«

»In nikjer ni rečeno, da bo tak, kot so...«

»Oprostite mi, gospa. Čas bo, da se vrnem v Pariz.«

»Premislila bom o tem.«

»Nikar ne premišljajte preveč. Zdaj si očitam, da sem vam to omenil.«

»Nikar, prav ste storil. Ali bi ga lahko videla? Povejte, ali bi mi to dovolili?«

»Dovolite mi še eno vprašanje. Albert mi je po telefonu rekel, da me poznate. Ne spominjam se, da bi vas kdaj videl.«

»Jaz pa sem vas videla, to je bilo že davno, ko mi je bilo komaj dvajset let. Mama je bila še živa in bili sva na počitnicah v Dieppu...«

»V hotelu Beauséjour...« je vzkliknil.

Tam se je mudil petnajst dni z gospo Maigret.

»Vsi gostje so govorili o vas in vas na skrivaj pogledovali.«

Prav veselo se je počutil v taksiju, ko se je peljal nazaj v Pariz skozi pokrajino, preplavljeno z jasnim soncem. Po živih mejah so se že začeli prikazovati popki.

»Kar prijetno bi bilo, ko bi si vzel počitnice,« je pomislil, morebiti zaradi pravkar zbujenih spominov na Dieppe.

Vedel je, da iz tega ne bo nič, ampak kdaj pa kdaj so ga obhajale take želje. Bile so nekaj podobnega kot prehlad, ki se ga je zmerom znebil s trdovratnim delom.

Predmestja... Joinvillski most...

»Peljite po Charentonskem nabrežju.«

Albertov bistró je bil odprt. Chevrier je bil videti v zadregi.

»Dobro, da ste prišli, načelnik. Telefonirali so mi, da je vse končano, in žena se sprašuje, ali naj gre nakupit.«

»Kot se ji zdi.«

»Ali vse to ni več potrebno?«

»Sploh ne.«

»Povprašali so me tudi, ali sem vas videl. Kot kaže, so že telefonirali k vam na dom in vsepovsod. Boste poklicali Nabrežje?«

Maigret se je obotavljal. Tokrat je bil zares pri kraju in si je želel samo enega: svoje postelje, da bi s slastjo zdrknil v globoko spanje brez sanj.

»Stavim, da bom spal štirinajvajset ur nepretrgano.«

To ni bilo res, žal. Nadlegovali ga bodo prej. Na Zlatarskem nabrežju so bili preveč navajeni — in on je pustil, da so se navadili — da so ob vsaki malenkosti rekli:

»Telefonirajte Maigretu!«

»Čim naj vam postrežem, načelnik?«

»Kozarček kalvadosa, prosim.«

Kalvadosom je pred nekaj dnevi začel. Torej tudi za konec.

»Halo! Kdo me kliče?«

»Jaz je Bodin. Nanj je že pozabil. Najbrž je poslan na nekaj drugih, ki še zmerom po nepotrebnem stražijo kod na raznih koncih Pariza.

»Imam sem pismo, načelnik.«

»Kakšno pismo?«

»Isto, ki je bilo na poste restante.«

»Ha! saj res. Prav.«

»Srečno našel!

»Počete, da ga odprem in vam povem, kaj je v ovem te veseli.«

»Počakajte. Aha. Nič ni napisano. Samo železniška ura.«

»Vedu.«

»Te vedeli?«

»Hali! sem si. Povratna karta za prvi razred Gare-Pariz.«

»Tako je. Tu čakata dva postajna načelnika.«

»Ko se tiče Colombanija.«

Maigret je srkal kalvados in se lahno smehljal. Z eno potezo lahko doda osebnosti malega Alberta, ki ga živega ni poznal, vendar ga je tako rekoč po kosih na novo sestavil.

Kot nekateri stalni gostje dirkališč, tudi Albert ni mogel drugače, kot da se je oziral po tleh, posutih s stavnimi listki Mestnega zavarovanja za športne stave, ki so jih lastniki odvrgli, ker niso nič zadeli. Včasih pa se zgodi, da kdo pomotoma odvrže na tla listek, ki je zadel.

Albert tisti torek ni našel listka, ki je zadel, pač pa železniško karto.

Ko bi te navade ne imel... Ko bi ne videl moža, ki mu je padla iz žepa... Ko bi se ob imenu Goderville ne spomnil takoj na pokole pikardijske tolpe... Ko bi se mu na obrazu ne poznalo razburjenje...

»Ubogi Albert!« je vzdihnil Maigret.

Še bi živel. Vendar pa bi gotovo še nekaj starih kmetov in kmetic umrlo, potem ko bi jim Marija najprej opekla podplate.

»Žena bi rajši takoj zaprla,« je naznanil Chevrier.

»Kar zaprita.«

Potem je šlo še skozi nekaj ulic, taksimeter je kazal velikansko številko, gospa Maigret je bila videti malo manj ljubezniva, potem ko je človek spoznal Nino, in je po svoji volji odločila, medtem ko je Maigret že ležal pod odejo:

»Tokrat bom snela telefonsko slušalko in ne odprem nikomur.«

KONEC

Kmetje — gre za našo korist!

Kaj moramo vedeti o občinskem odloku o agrominimumu v kmetijstvu? – Število živine je padlo, zato bo treba letos pridelati več krme za vzrejo mladih živali – Umetnih gnojil zdaj ne manjka!

Izkušnje, s katerimi se je obogatilo kmetijstvo v zadnjem času, (predvsem izkušnje o sodobni agrotehniki, v katero sodi uporaba umetnih gnojil, uporaba boljših semen, pravočasno in učinkovito zatiranje rastlinskih bolezni ter škodljivcev), so dobra osnova za izvajanje odloka o obveznih agrotehničnih ukrepih na obdelovalnih zemljiščih v državljanski lastnini. Ne samo izkušnje, temveč tudi gospodarska nujnost nas sili, da izboljšamo svojo proizvodnjo v kvalitetnem in kvantitetnem pogledu, ustvariti bodo večje proizvodne presežke, katere bodo prodali na tržišču.

Smo kmetijska občina, imamo dobre talne in klimatske pogoje za razvoj kmetijske proizvodnje na družbenem, a tudi na zasebnem sektorju. V brežiški občini je 4.869 kmečkih gospodarstev; vsako gospodarstvo ima približno 4 ha zemlje. Od tega je 52 odst. obdelovalne zemlje. Z odlokom bodo zajete nižinske katastralke oz. nižinski deli tistih katastrskih občin, ki so delno hribovite, delno nižinske. Od teh so odštete tiste družbeno interesantne površine, ki bodo v letu 1964 vključene v socialistični sektor oziroma v arondacijski okoliš. Za izvajanje odloka o obveznih agrotehničnih ukrepih ostane še 6.000 ha obdelovalne zemlje. Kot obdelovalne površine se štejejo njive, sadovnjaki, vinogradi in travniki.

Sprejeti obvezni agrotehnični ukrepi so:

1. letna uporaba 400 kg umetnih gnojil na hektar,

2. zamenjava semena pšenic vsaka štiri leta,

3. pravočasna košnja travnikov, toda najkasneje do 10. junija, razen če v dobi od 25. maja do 5. junija nastopi deževje,

4. zatiranje plevela na posevkih,

5. pravočasno zatiranje nevarnih rastlinskih škodljivcev in bolezni na njivskih posevkih in v sadovnjakih.

Prvi točki tega odloka se je posvečala že pred leti velika pozornost. Le da niso bile tako močno naglašene vse obdelovalne površine, temveč travniki in površine, posejane s pšenico. Poudarek je bil na povečanju živinorejske proizvodnje, a stanje proizvodnje krme je bilo tako, da ni moglo kriti potreb povečanega števila živine.

Januarski popis goveje živine je ugotovil, da je število goveje živine v naši občini znatno padlo. Zato je tudi v bodoče za povečanje staleža živine potrebno zagotoviti poleg stroge prepovedi klanja telet povečanje pridelka krme. A to dosežemo s pravilnim, pravočasnim in zadostnim gnojenjem površin pod krmnimi kulturami. Akcije gnojenja travnikov v preteklih letih ni bilo mogoče zadovoljivo izvesti, ker je primanjkovalo umetnih gnojil. Sedaj pa so na razpolago zadostne količine, kar bo omogočilo temeljito izvedbo akcije gnojenja travnikov in vseh ostalih obdelovalnih površin. 400 kg umetnih gnojil na hektar je dejansko res minimum za te čase, ko mnogi napredni kmetovalci porabijo 1000 ali pa še več kilogramov na hektar. Najdejo se pa tudi kmetovalci, ki nočejo spoznati koristi uporabe gnojil in drugih agrotehničnih ukrepov. Premagati pa moramo vse ovire, da bomo dosegli napredek v kmetijski proizvodnji.

Zato bo potrebno v primerih, če ne bo mogoče doseči sporazuma s kmetovalcem, uporabiti zakonske ukrepe, ki so sprejeti z odlokom. Sprejeti odlok bo omogočil kmetom večjo proizvodnjo in rentabilnost ter dvig življenjske ravni.

O. M.

Simpatični »Brežiški fantje« so poželi obilen in prisrčen aplavz na prireditvi »PESEM ZA VOLANOM«, ki jo je priredila mladina tovarne TOMOS 7. in 8. decembra v koprskem gledališču. Na prireditvi so sodelovali, kot smo poročali tudi mladi proizvajalci avtomobilov IMV iz Brežic

Letos spet zanimiva gostovanja

Zavod za razvoj kulture in prosvete v Brežicah planira za letos več gostovanj. V Brežice bo povabil dve poklicni gledališči: iz Celja in iz Ljubljane. Predvidenih je pet dramskih predstav in ena opera. Vse te predstave si bodo lahko ogledali tudi okoličani; zanje bo zavod organiziral avtobusne prevoze. Izgubo naj bi kril občinski sklad za kulturno-prosvetno dejavnost; to bi znašalo nekaj nad pol milijona dinarjev.

Željo za ponovno uvedbo gostovanj so izrekli številni občani, pa tudi predstavniki kulturno-prosvetnega življenja in družbenih organizacij na nedavnem posvetovanju o kulturi v občini.

Za 1964. leto so predvidena tudi štiri gostovanja glasbenih ansamblov, ki jih bo posredovala koncertna direkcija iz Ljubljane. Nastopili bodo znani slovenski glasbeniki in pevski umetniki. Brežičani lahko pričakujejo nastop Slovenskega okteta, Invalidskega pevskega zbora, večer opernih arij in instrumentalni koncert. Tudi za ta gostovanja bo treba zagotoviti sredstva v skladu za kulturo in prosveto.

V Pišecah urejajo lovski dom

V Pišecah imajo prizadevno lovsko družino, zato seznanjamo z njenim delom tudi bralce Dolenjskega lista. Predstavlja nam jo njen tajnik tovariš STANE OSTRELIĆ, ki smo ga te dni obiskali in zaprosili za intervju.

»Se že dolgo ukvarjate z lovom?«

»Pet let in od takrat sem tudi tajnik lovske družine. Pred tem sem bil deset let ribič. Ljubim naravo in lov je zame nepogrešljivo razvedrilo. Narava me privlači v vsakem letnem času, saj je lepa spomladi v zelenju in cvetju, jeseni s svojimi čudovitimi barvami, pa tudi pozimi, ko je prekrita s snežno odejo.«

»Je vaša lovska družina številna?«

»Da, 38 članov ima. V njej se srečujejo kmetje, delavci in uslužbenci. Prijetno je, kadar smo skupaj.«

»Kako ste poskrbeli za divjad v letošnji zimi?«

»Kot pretekla leta. Vsako krat še pred jesenjo zgradimo krmišča, kamor pozimi prinašamo hrano prezebli divjadi. Marsikdo vidi lovca le takrat, ko strelja. Lovec pa je v prvi vrsti gojitelj divjadi. Njegova skrb zanjo pride do veljave zlasti pozimi. Pri nas krmimo v snegu in mrazu predvsem fazane, jerebice in srnjad.«

»Zvedeli smo, da lovci v Pišecah razmišljate tudi o lovskem turizmu. Kakšne načrte snujete?«

»Zadnje čase res razpravljamo o možnostih za razvoj te turistične veje. Začeli smo z intenzivnejšo gojitvijo divjadi in poskrbeli za osvežitev krvi. Ni še dolgo tega, kar smo spustili v lovišča več zajcev, ki smo jih s posredovanjem Lovske zveze Videm-Krško dobili iz Novega Sada. Vložiti bo treba še več fazanov in poskrbeti za osvežitev krvi pri srnjadi. Čimbolj na kratko pa bomo morali držati vse vrste roparic, od psov klateže do lisic in kragulјev.

V zvezi z lovskim turizmom moram omeniti tudi gradnjo lovskega doma v Pišecah. Naša lovska družina je dobila iz splošnega ljudskega premoženja v last in upravljanje poslopje, ki ga v sodelovanju s turističnim društvom od lani preurejamo v lovsko — turistični dom. Vložili smo vanj nad 500 tisoč lastnih sredstev, od tega okoli 200 tisoč dinarjev v obliki prostovoljnega dela. Za dokončno ureditev bi potrebovali še tri do štiri milijone. Če bomo te načrte uresničili, bo naš lovsko — turistični dom prav gotovo privabljal številne lovce in turiste na oddih v rodni kraj znane pišečke kapljice.«

»Za konec razgovora pa še kako lovsko za dobro volјo!«

»Prav, pa zapišite tale dogodek! Pred dvema zimama smo za Dramljo priredili pogon na divje svinje. Že smo mislili prenehati, ko so psi nenadoma dvignili celo družino ščetinarjev. V tem hipu je pokalo od vseh strani. Kar štirje so obležali na dlaki. Tedaj prisopiha mimo mene divja svinja. Pomerim in — ck — naboj odpove. Pa mi pravi tovariš: ‚Zakaj pa nisi streljal?' ‚Veš, sem mu odgovoril,' sem videl, da je samica, pa sem jo pustil za pleme, sicer drugo leto ne bi imeli več po kom streljati!'«

Jt.

Pečice in Veliko Dolino bo obiskal potujoči kino

Kino Brežice bo uvedel filmske predstave z ozkotračnim kinoprojektorjem v Pečicah in Veliki Dolini, ker sta ta dva kraja najbolj oddaljena od stalnih kinematografov. V obeh krajih si bodo prebivalci lahko ogledali po osem celovečernih filmov. Občinski sklad za kulturno-prosvetno dejavnost bo moral kriti izgubo, ki bo za teh 16 predstav znašala približno 100.000 dinarjev.

TA TEDEN V BREŽICAH

... Priprave za pustni karneval so v teku. Poleg tradicionalnega pohoda mask po mestu turistično društvo pripravlja trodnevni pustni karneval, ki bo ostal tradicionalen.

... Okrajna zveza za telesno kulturo je v Celju organizirala seminar za vaditelje odbojke, katerega je vodil znani telesnovzgojni delavec Srečko Podlogar. Seminarja so se udeležili tudi brežiški odbojkarji. Ugotovitev, da so Brežičanke bile edina dekleta na tem seminarju, ne daje veliko možnosti, da bi se v Spodnjem Posavju ta šport razvil tudi med dekleti.

... Po mestu so na vseh vidnih mestih razobešeni plakati, ki vabijo na pustno zabavo. V Domu JNA bo zapet tradicionalna pustna zabava v režiji trgovskega podjetja Krka iz Brežic. Tudi ostala zabavišča pripravljajo pustno veselje in Bre-

Smučarski tečaj pri Brežicah

Od 20. do 26. januarja je bil na Čatežu pri Brežicah smučarski tečaj, ki ga je organizirala občinska zveza za telesno kulturo Brežice. Namen tečaja je bil naučiti začetnike smučanja in omogočiti šolski mladini med počitnicami dober pouk te športne panoge. Udeležili so se ga predstavniki športnih društev iz Pišec, Velike Doline, Bizeljskega in Dobove ter povprečno 50 pionirjev dnevno iz Brežic. Pionirji, doma izven Brežic, so imeli celotno oskrbo v dijaškem domu. Stroške bivanja v Brežicah je krila ObZTK. Dnevno vadbo na snegu so vodili: učitelj smučanja Marija Veble, vodnik smučanja Polde Rovan in dva vodnika – dijaka iz Kakel, ki sta se poprej udeležila smučarskega tečaja pri Češki koči. Zadnji dan je ObZTK organizirala tekmovanje v smučarskih disciplinah, katere so tečajniki v okviru tekmovanja predelovali. Tekmovanja so se udeležili tudi pionirji, ki temu tečaju niso prisostvovali. ObZTK je vsem prvoplasiranim podelila nogometne žoge in diplome. Vsi udeleženci so dobili potrdila o opravljenem smučarskem tečaju za začetnike. Zaključno zakusko v dijaškem domu je pozdravila predsednica ObZTK Brežice Mimica Avsec, ki je bila hkrati tudi vrhovni sodnik pri tekmovanju.

Akcijo ObZTK je potrebno pozdraviti, saj to ni bila samo lepa športna manifestacija, ampak tudi rekreacija pionirjev, ki do sedaj niso imeli v zimskih počitnicah priložnosti učiti se smučanja pod strokovnim vodstvom. Posebno pohvalo zasluži ObZTK, ker je omogočila tudi pionirjem iz okolice Brežic in oddaljenih športnih društev udeležbo in brezplačno preskrbo. Tudi uprava dijaškega doma zasluži pohvalo, ker je z razumevanjem pomagala ObZTK pri organizaciji in zaključku tečaja.

REZULTATI: smuk (pionirji do 4. razreda): 1. Drago Verlič, 2. vlado Hrastovšek, 3. Edo Verstovšek;

slalom: 1. Ošina, 2. Les, 3. Hlačar;

veleslalom (mladinci): 1. Ošina, 2. Les, 3. Kosirnik;

veleslalom (5. in 6. razred): 1. De Gleria, 2. Živič, 3. Novak;

tek 800 m: 1. Galič, 2. Štangelj, 3. Pavlin;

skoki: 5. in 6. razred: 1. Žbontar 13 m, 2. Ostrelič 11 m, 3. De Gleria 7 m;

7. in 8. razred: 1. Gorjup 11 m, 2. Gramc 11 m, 3. Stangelj 9,5 metra;

mladinci: 1. Deržič 15 m, 2. Žbontar 12 m, 3. Bric 12 m;

veleslalom: (7. in 8. razred): 1. Rožič, 2. Galič, 3. Blatnik;

tek 500 m (5. in 6. razred): 1. De Gleria, 2. Živič, 3. Žbontar.

Tml.

Matični urad Dobova

V januarju ni bilo rojstev izven porodnišnice. — **Poročili so se:** Milan Lazanski, klepar iz Velike Doline, in Bernarda Zajc, poljedelka iz Dobove; Alojz Vranetič, tesar, in Alojzija Krulc, šivilja, oba iz Župelevca.

Umrli so: Marija Vučajnk, gospodinja iz Sel pri Dobovi, 72; Drago Marn, železniški prometnik iz Dobove, 33; Franc Arl, kmet iz Loč, 71; Gustav Urek, upokojenec iz Mosteca, 71.

Matični urad Brežice

Rojstev izven bolnišnice ni bilo. — **Poročila sta se:** Anton Ajster, avtomehanik iz Krške vasi, in Darinka Ferenčak, uslužbenka iz Brezine.

Umrli so: Antonija Omerzu, gospodinja iz Starega gradu, 60; Marija Kostomaj, gospodinja iz Gor. Pijavškega, 74; Marija Pintarič, gospodinja iz Čemehovca, 72; Jožefa Levstik, iz Doma počitka v Impoljci, 60; Janez Kralj, upokojenec iz Brežic, 80; Alojz Kovačič, kmetovalec iz Osredka, 53; Katica Brnčič, kmetovalka iz Brd. Prigorja, 78; Suzana Binkovski, otrok iz Lešnice, 1 leto; Peter Kranjčič, kmetovalec iz Blatnega, 65; Anton Janc, upokojenec iz Leskovca, 70; Ana Kovačič, gospodinja z Bazeljskega, 65; Vladimir Zorko, delavec iz Dolenje vasi, 33; Alojz Tergla, upokojenec iz Brežic, 87; Martin Žurko, kmetovalec iz Kamenc, 66; Marija Zorko, upokojenka iz Trnja, 70; Jože Novak, čevljar iz Krške vasi, 72; Terezija Jalovec, gospodinja iz Mrzlave vasi, 74.

Matični urad Artiče

V januarju ni bilo rojstev izven porodnišnice.

Poročila sta se: Franc Hotko, rudar iz Malega vrha, in Sofija Kostevc, poljedelka iz Dečnih sel. – Umrl je: Anton Černelič, preužitkar iz Dečnih sel, 83.

V Brežicah precejšen promet s prašiči

1. februarja je bil v Brežicah prašičji sejem, na katerega so kmetovalci pripeljali 790 pujskov, prodanih pa je bilo 760. Manjše so prodajali po 500—600 din kg, večje pa po 330—350 din kg žive teže.

SPODNJE

Preskopo odmerjena sredstva za izobraževanje

Delavska univerza v Brežicah in njeno delo v lanskem letu

Delavski univerzi v Brežicah je v letu 1963 občinski sklad za šolstvo prispeval za vzdrževanje in delo 1 milijon dinarjev, celotna realizacija pa je znašala 5,359.000 dinarjev. Pomoč sklada za šolstvo je bila očitno premajhna. V obeh posavskih občinah, v Sevnici in v Vidmu—Krškem, pa tudi drugod so se pri tem bolje odrezali. Znatnejša finančna sredstva bi bila potrebna zlasti za izobraževanje na podeželju, ki ga dosedanje dejavnosti skoraj niso zajele. Najboljša zveza z vasjo so bila predavanja iz ciklusa obrambne vzgoje. V 14 krajevnih centrih je poslušalo po dve takšni predavanji nad 1100 prebivalcev. Ljudje so predavanja z zanimanjem spremljali, saj se je tudi v manjših krajih zbralo dovolj poslušalcev. Z drugim delom predavanj iz tega ciklusa bo delavska univerza nadaljevala v tem letu.

Pregled lanskega izobraževalnega dela prikazuje sicer pestro dejavnost, vendar je še vedno preveč zadovoljevanja trenutnih potreb in premalo načrtnosti. Prav je, da se delavska univerza vključuje v vse akcije, ki so aktualne in potrebne, vendar bi bolj kazalo usmeriti se v organizacijo stopenjskih oblik izobraževanja, torej takšnih, ki bi začele z osnovami in se iz leta v leto dopolnjevale z nadaljevalnimi seminarji in tečaji.

DRUŽBENA VZGOJA

Na področju družbenega izobraževanja zavzema najvažnejše mesto politična šola. Lani je zavod organiziral skupno z občinskim komitejem ZK dva oddelka. Prvi se je končal v aprilu in maju. Slušatelji so opravljali izpite v dveh skupinah. Od 32 obiskovalcev je napravilo končni izpit 28 slušateljev. Med njimi je bilo deset tovarišic. V oktobru 1963 se je pričel nov oddelek politične šole, ki ga obiskuje 30 slušateljev. Šola bo zaključena marca letos.

Lani je delavska univerza priredila tudi sindikalno šolo, ki jo je dokončalo 27 slušateljev. Program je obsegal 72 ur predavanj, na katerih so dobili slušatelji najpotrebnejše družbenoekonomsko znanje ter znanje o vlogi in nalogah sindikalne organizacije, v kateri delajo. V gospodarski organizaciji je bil en seminar. Poglavitna tema je bilo delavsko samoupravljanje in s tem v zvezi dolžnosti in pravice samoupravnih organov v podjetju. V okvir družbenega izobraževanja lahko prištejemo tudi seminar o pripravi statutov delovnih organizacij.

STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE

Na področju strokovnega izobraževanja je med najbolj množičnimi oblikami večerni oddelek ekonomske srednje šole, ki ga je obiskovalo v 5 oddelkih 120 slušateljev. V šoli poučujejo v glavnem predavatelji z visoko strokovno izobrazbo. Šolo je dokončalo v zadnjih letih že precej slušateljev, od katerih so imeli nekateri bogato de-

Še o šolstvu v sevniški občini

V sevniški občini pripravljajo na podlagi analize dosedanjega stanja in bodočih potreb občine sedemletni perspektivni načrt o razvoju šolstva. Da bi bralci našega lista zvedeli kaj več o teh problemih in načrtih, smo prosili za nekaj pojasnil tovariša JOŽETA PETANČIČA, pedagoškega svetovalca medobčinskega zavoda za prosvetno - pedagoško službo v Krškem.

»Kakšno razvojno pot je šolstvo v občini Sevnica že napravilo in kam ga usmerja sedemletni plan?«

»Za izhodišče vzemimo šolsko leto 1957/58 in si oglejmo razvoj od tedaj dalje. Takrat se je začel proces preobrazbe osnovnih šol, ki ga je narekoval naš družbeni sistem. V osnovnem šolstvu je do tedaj vladala dvotirnost izobraževanja, kar ni bilo v skladu z duhom in načeli ustave, po kateri imajo vsi državljani enake pravice do kvalitetne osnovne izobrazbe. Zakon o osnovni šoli je to odpravil in uveljavil enotno obvezno osnovno šolanje. Za vse osnovne šole je bil predpisan učni načrt, ki je predvsem od 6. do 8. razreda zelo zahteven in je zanj obvezen predmetni pouk.

Napredek v organizaciji

V občini Sevnica je bilo leta 1957 14 osnovnih šol in dve nižji gimnaziji (Sevnica in Tržišče). V osnovnih šolah je bil pouk večinoma kombiniran in razreden. V višjih razredih o predmetnem pouku torej ni bilo sledu. Učni načrt je bil skromnejši kot v nižji gimnaziji ter brez tujega jezika. Od tega leta dalje smo postopoma razvijali organizacijsko strukturo našega šolstva in danes imamo 6 popolnih osnovnih šol (Blanca, Studenec, Boštanj, Šentjanž, Tržišče, Sevnica), 7 podružničnih in 3 nerazvite (Telče, Razbor, Primož).

Od 1957. leta smo torej napravili velik napredek. Razvili smo 4 popolne osnovne šole (Blanco, Šentjanž, Boštanj in Studenec), ukinili osnovno šolo Podvrh in Ledino ter učence prešolali v Sevnico. Učence 7. in 8. razreda osnovne šole Kal in Zabukovje smo vključili v osnovno šolo Šentjanž in Sevnico, učence šole Podgorje od 4. do 8. razreda pa prešolali v Sevnico. Na Telčah, kjer so se učenci vseh štirih razredov istočasno učili v majhni kmečki sobi, smo oblikovali dva oddelka od 5. do 8. razreda.

Napredek je predvsem v organizaciji, medtem ko se v vsebinskem pogledu z uspehom ne moremo pohvaliti. V organizacijsko strukturo našega šolstva smo uvedli podružnične šole zaradi tega, da vsem učencem zagotovimo kvaliteten pouk na višji stopnji. Letos se šola v popolnih osnovnih šolah 2.582 učencev (91 odstotkov), v nerazvitih osnovnih šolah pa 236 učencev (9 odstotkov). To je razmeroma ugodno in kaže na pravilno dosedanjo šolsko politiko občine v organizacijskem pogledu. S tem pa se ne smemo zadovoljiti.«

Na osnovnih šolah manjka 35 predmetnih učiteljev

»Kakšna je strokovna zasedba učnih mest?«

»Letos manjka na naših šolah 35 predmetnih učiteljev ali 76 odstotkov. To pomeni, da računamo na 24-odstotno uresničevanje učno - vzgojnega procesa glede na število strokovnega kadra v višjih razredih in da kvaliteta pouka ne bo na zaželeni stopnji. Naš učitelj se sicer trudi bolj, kot bi bilo to potrebno v normalnih razmerah, vendar pa le ni usposobljen za predmetni pouk in učni uspehi ne morejo biti zadovoljivi.

Da bo pouk zares uspešen, potrebujemo ustrezen kader, ustrezne prostore in ustrezna učila. Centralne osnovne šole, ki delujejo v najbolj naseljenih krajih, morajo biti odslej v središču pozornosti. Predmetno učno osebje na teh šolah je lahko ustrezno zaposleno, pa tudi oskrba z učili je na njih bolj ekonomična.

Analiza gibanja prebivalstva, števila rojstev in gibanja učencev na posameznih osnovnih šolah od 1956. leta do danes narekuje nadaljnjo reorganizacijo šolske mreže v občini. Ti podatki kažejo jasno sliko razvoja za prihodnjih 7 let. Popolnih osnovnih šol bo pet, in ne šest, kot smo jih našteli prej. Osnovna šola Studenec bo zaradi upadanja števila otrok postala podružnična šola. Vseh podružničnih šol bo devet, nerazvita šola pa bo ostala samo na Telčah. Podružnične šole bodo morale biti vezane na centralne šole pedagoško, finančno in administrativno. Osnovna šola Podgorje nima več pogojev za obstoj. Studenec in Bučka bosta podružnični šoli lahko samo v primeru, če bo občinska skupščina kupila še en avtobus za prevoz otrok.«

»Kolikšne investicije planirate za razvoj šolstva v prihodnjih sedmih letih?«

»Za osnovno šolo v Sevnici 350 milijonov. Če bo šlo vse po sreči, bo končana do 1. septembra 1965. Zatem bi bila potrebna gradnja šole na Telčah, ki bi imela le dva razreda. Drugih novih gradenj ne predvidevamo, pač pa nekaj adaptacij in dograditev.«

»Kako ureja občina kadrovsko vprašanje?«

»Do sedaj je štipendirala večinoma učiteljiščnike, v bodoče pa bo treba rešiti vprašanje kadra z višjo strokovno izobrazbo. Prizadevati si moramo, da bodo predvsem sedanji učitelji študirali na višji pedagoški šoli in dopolnili manjkajočo izobrazbo z izrednim študijem. Učnih moči v občini po številu ne manjka, in če se usposobijo za predmetni pouk tisti, ki so kot učitelji že zaposleni, nove nastavitve ne bodo potrebne.«

V Sevnici ni rešeno varstvo šolskih otrok

»Ali je v občini kaj poskrbljeno za varstvo učencev?«

»Ta problem je trenutno najbolj živ v Sevnici. Tamkajšnjo osnovno šolo obiskuje 850 učencev. Starši mnogih izmed njih so zaposleni, otroci pa so bolj ali manj prepuščeni ulici. To slabo vpliva na učni uspeh pa tudi na celotno vzgojo bodočega državljana in občana. To vprašanje bo rešljivo z zgraditvijo nove šole. Tedaj bi v eni izmed starih zgradb lahko organizirali varstvo šolskih otrok.

Urediti bo treba tudi vprašanje vozačev. Osnovna šola Sevnica bo od prvega septembra dalje vključevala učence petih šol in tudi zanje bo treba organizirati nadzorno službo v času, ko čakajo na avtobuse za povratek domov. Trenutno tega problema ni bilo mogoče rešiti, ker ni nikjer prostora. Učenci se po končanem pouku v šoli ne morejo zadrževati in cesta jih je polna ob lepem in grdem vremenu.«

Pustovanje v Sevnici

Največja predpustna prireditev v Sevnici bo maškarada 8. februarja. Igral bo priljubljeni sekstet »HAP« iz Hrastnika. Ob 22. uri bo sprevod pustnih mask. Pričakujejo, da bo v tem sedanja prireditev prekašala vse prejšnje. Maske bodo ocenjevali, najboljše pa bodo nagrajene. Na pustno nedeljo bodo imela vsa sevniška gostišča zabavne prireditve. Na pustni torek zvečer pa bo v gasilskem domu še pustna veselica. —osti

Miro Kugler: MAMA BERE (tuš, 1953)

NAŠ OBISK

»Tudi sin bo lončar!«

Na semanji dan v januarju je bilo, ko sem se ustavila pri prodajalcu lončene robe na trgu v Sevnici. Ura se je bližala poldnevu in kupčija je usihala. Zdaj bo menda že pri volji za pomenek, sem si mislila in nagovorila lončarja

LEOPOLDA SALOBIRJA:

»Bo še kaj posla danes?«

»Kaj prida že ne. Pozno je in še mrzlo povrhu.«

»Od kod pa ste?«

»Z Rake pri Krškem. V Sevnico prihajam vsako drugo soboto v mesecu, ker je tu živinski sejem. Na ta dan pride sem veliko ljudi.«

»Od Rake do Sevnice imate dolgo pot. Koliko kilometrov je to?«

»Nekako 18 do 20. Pripeljem se s konjem. Zjutraj odrinemo zgodaj od doma, pozimi že ob dveh ponoči. Voznika moram najeti.«

»Vidim, da niste edini prodajalec lončenih izdelkov. Je konkurenca velika?«

»V Sevnici smo lončarji dobro zastopani. Danes smo trije, včasih pa tudi štirje. Če smo z malim zadovoljni, je kupcev za vse dovolj.«

»Prodajate svoje izdelke še kje drugje?«

»Na Bučko tudi hodim, ne ravno na vsak sejem, trikrat na leto pa zagotovo.«

»Kateri izdelki gredo najbolje v prodajo?«

»Povpraševanje je v različnih letnih dobah različno. Od jeseni do novega leta prodam največ loncev za kuho prašičem, v času kolin pa zanimanje za take lonce ponehuje. Na pomlad se začne sezona za cvetlične lonce, vaze, razne sklede in latvice za mleko. Poleti prihajajo sem turisti, ki zelo radi kupujejo vaze za cvetje in tudi čisto navadne lonce in sklede. Največ lončene posode pokupijo kmečki ljudje. Zanje izdelujem lonce za kuhanje, sklede, latvice za mleko, modele za potice, modele za pečenje kokoši, posode za krvavice, lonce za mast, posode za pečenke in poličke za vino.«

»Je tod okoli še dosti lončarjev?«

»Zdaj že mnogo manj kot prejšnje čase. Veliko jih je prenehalo z delom. Nekaj nas je ostalo, ki še vztrajno rinemo naprej.«

»Kje dobite glino?«

»Blizu doma. Izredno dobra je. Sicer pa je v naši okolici na stotine jam, ki so jih prekopali nekdanji lončarji.«

»Delate sami ali vam pri tem kdo pomaga?«

»Imam 20-letnega sina in 8-letno hčerko. Fant se je že izučil za lončarja in bo nadaljeval moj poklic. Letos bo šel k vojakom in dve leti bom moral delati sam.«

»Se je sin rad oprijel tega poklica?«

»Nekaj časa se je kujal, ker je to grdo delo. Rad bi imel manj blaten posel. No, zdaj je tudi kot lončar zadovoljen.« JOŽICA TEPPEY

Matični urad Bučka

Rojstev v januarju ni bilo. — Porok ni bilo. — **Umrla je:** 64; Janez Marušič, soc. podpiranec počitka v Impolci, 75; Helena Zibert, gospodinja iz Vel. Hubajnice, Ana Svajgar, upokojenka iz Bučke, 74.

Matični urad Šentjanž

Izven bolnišnice je bila v januarju rojena ena deklica. — Porok ni bilo. — **Umrli so:** Marija Kovpar, oskrbovanka iz Svinjskega, 74; Marija Jontez, gospodinja iz Hinj 65; Terezija Papež, gospodinja iz Podboršta, 57.

Matični urad Boštanj

V januarju ni bilo rojstev izven porodnišnice. — Porok ni bilo. — **Umrli so:** Ana Novšak, preužitkarica iz Konjskega, 70; Jožefa Knez, kmetovalka iz Križa,64; Ana Železnik, kmetovalka z Vrha, 77.

Matični urad Studenec

Rojstev izven porodničnice ni bilo. — **Umrli so:** Ana Cvelbar, oskrbovanka Doma počitka v Impolci, 96; Janez Sušin, oskrbovanec Doma iz Brezovega, 83.

Novice iz Podbočja

22. januarja smo v Podbočju pokopali najstarejšega gasilca Franceta Turka, starega 78 let. V gasilsko društvo, ki je bilo ustanovljeno leta 1902, je vstopil leta 1910. Ves čas je bil eden najbolj aktivnih in delavnih članov, tudi potem, ko se je vrnil iz prve svetovne vojne kot invalid. Ko so pred desetimi leti gradili gasilski dom, je bil vedno med prvimi pri kopanju temeljev, strežbi zidarjem itd. čeprav je bil star že 68 let. Dokler ga ni bolezen priklenila na bolniško posteljo, ni nikoli manjkal na seji ali sestanku. Republiška zveza ga je za nesebično in požrtvovalno delo odlikovala s tremi odlikovanji. Gasilsko društvo Podbočje je njegov spomin počastilo z žalno sejo, krsto pa so nosili gasilci ob spremstvu častne straže. Pred grobom mu je spregovoril v slovo predsednik društva France Pisanski.

23. januarja smo pokopali 76-letno Ano Jarkovič iz Žabjeka. Mnogo je pretrpela v življenju, saj je bila celih 6 let priklenjena na posteljo. Tudi med okupacijo je mnogo pretrpela, saj je bila pregnjana, dva sina pa sta bila internirana v Italiji.

Gasilci pripravljajo zimsko veselico. Radi bi napeljali vodovod v gasilski dom ter so si že nabavili cevi. Zmanjkalo pa jim je »špage«, zato upajo, da jim bo veselica nekaj »vrgla«, da bodo svoj načrt izvedli. Lani so dobili motorno brizgalno ter si nabavili nove cevi in ostalo opremo, letos bodo dobili pa še vodo v gasilni dom. Podprimo njihovo prizadevanje za napredek, saj bo to v korist vsej okolici.

J. Š.

507 glav pitanih goved so prodali v Brestanici

Posestvo kmetijske zadruge v Brestanici ima v hlevih 360 stojišč za pitanje goved. Lani so spitali in prodali 507 goved, ki so šla največ v izvoz. Posestvo kmetijske zadruge se je lani povečalo za 150 hektarov in ima zdaj skupno 290 hektarov površin. Gozdov je od tega 92 hektarov. Na posestvu se ukvarjajo z živinorejo.

lovno prakso, nekaterim pa je to manjkalo. Na matični šoli v Novem mestu so bili z uspehi slušateljev ob zaključnih izpitih zadovoljni, kako pa so zadovoljni z njihovim delom v podjetjih in zavodih, bi lahko prikazala posebna analiza.

V brežiški bolnišnici se je lani v maju končal tečaj za pridobitev naziva medicinska sestra in medicinski tehnik, ki so ga obiskovali bolničarji in bolničarke z najmanj osemletno prakso. Program je bil obsežen in je trajil 600 ur. Kandidati so po opravljenem tečaju opravljali izpite pred komisijo sveta za zdravstvo SRS v Ljubljani. Delavska univerza je nadalje priredila dva seminarja o higienskem minimumu. Izpit je opravilo 79 slušateljev.

Gostinski delavci so obiskovali trideevni tečaj za strežno in kuharsko osebje ter prejeli več praktičnih napotkov za delo s turisti, kar naj bi predvsem pomagalo razvoju turizma v občini. Obiskovali so tudi tečaj za hitro pripravo toplih obrokov, da bi lahko tudi najbolj skromna vaška gostilna postregla gostu s čim drugim kot s salamo in sirom.

Na razpis delavske univerze za tečaje tujih jezikov odziva skoraj ni bilo. Organizirala je samo tečaj za nemški jezik, v katerem je osemnajst slušateljev prejelo osnovno znanje. V nadaljevalni tečaj se niso vpisali. Tudi za tečaj slovenskega jezika z osnovami korespondence ni bilo prijav, čeprav znanje metarinščine v administrativnih službah ni zadovoljivo.

Izredno zanimanje so pokazali uslužbenci finančne stroke za knjigovodski tečaj, ki ga obiskuje 39 slušateljev. Tečaj je namenjen predvsem tistim, ki že delajo v knjigovodstvu, pa nimajo za to potrebnega teoretičnega znanja. Slušatelji so zelo prizadevni in bodo po končanem tečaju I. stopnje nadaljevali izobraževanje v tečaju II. stopnje.

V novembru je delavska univerza organizirala na pobudo Singerjevega predstavništva v Ljubljani tečaj za šivanje in krojenje v treh izmenah. Vpisalo se je okoli 50 kandidatk, od katerih nekatere obiskujejo tudi nadaljevalni tečaj.

ZA SPLOŠNO IZOBRAŽEVANJE NI SREDSTEV

Splošno izobraževanje je bilo lani bolj skromno zasnovano. Sem sodijo poljudnoznanstvena predavanja, šola za življenje, izobraževanje staršev, večerna šola, javne tribune in podobno. Kmečko prebivalstvo si želi predvsem z diapozitivi in filmi ponazorjenih predavanj, ki jih pa zavod zaradi velikih prevoznih in drugih stroškov ni prirejal. Bilo je nekaj predavanj za starše, za mladino pa je delavska univerza priredila dve šoli za življenje. Obiskovalo ju je 59 slušateljev. V prihodnje bi bilo treba več teh šol organizirati na vasi. Večerna osnovna šola je bila razpisana, prijavljencev pa ni bilo niti za en oddelek.

Pri izobraževanju v lanskem letu je sodelovalo 30 honorarnih predavateljev. Vsem tem sodelavcem bi bilo treba nuditi širše znanje o metodiki izobraževanja odraslih, vendar teh tečajev ni bilo. Predavatelji so se udeleževali raznih posvetovanj in seminarjev, na katerih so dobili napotke za svoje delo. Žal zaradi prezaposlenosti ne utegnejo na daljše seminarje.

Delavska univerza v Brežicah nima potrebnih delovnih prostorov in s svojimi tečaji gostuje vsepovsod. Zavod še vedno računa na dograditev prosvetnega doma, kjer je zanj predvidena učilnica in kjer mu je bil nekoč obljubljen tudi upravni prostor.

Jt

POSAVJE

Brez sredstev krajevne skupnosti ne bodo zaživele

30. januarja je v Črnomlju zasedal plenum občinskega odbora SZDL in razpravljal predvsem o nekaterih pomembnih vprašanjih, ki zadevajo občinski statut in družbeni plan za leto 1964, ter o problemih občanov, s katerimi se srečuje Socialistična zveza.

Ko so člani plenuma pretresali družbeni plan, so bili mnenja, da bi bilo treba letega uskladiti z določili občinskega statuta, ki predvideva ustanovitev krajevnih skupnosti in njih delovanje. Kot vir dohodkov krajevnih skupnosti je na prvem me-

NOVICE ČRNOMALJSKE KOMUNE

stu navedena dotacija občinske skupščine, družbeni plan pa te pomoči ne predvideva. Upravičeno obstaja bojazen, da krajevne skupnosti ne bodo mogle brez sredstev delovati, zato bo nujno družbeni plan spremeniti in zagotoviti vsaj minimalna sredstva za delovanje krajevnih skupnosti.

Na plenumu so med drugim analizirali tudi zbore občanov ter ugotovili, da so bili letošnji zbori bolje obiskani in tudi vsebinsko boljši od zborov v lanskem letu. Posebno dobro so uspeli v Kotu pri Semiču, v Zapudju, Petrovi vasi, Žuničih in Ziljah, manj uspešni pa so bili v Črnomlju, Dragatušu in Stari Lipi. Na zborih so občani kritizirali neenotne cene pri odkupu goveje živine in prašičev ter nepravilno obdavčitev obrtnikov. Dogaja se, da imajo posamezni obrtniki z enako zmogljivostjo delavnice in z enakimi dohodki predpisane zelo različne družbene dajatve. Prebivalstvo je pohvalilo prizadevanje občine za napredek posameznih krajev in za odpravo zveznega prometnega davka na les. Ponovno pa so izrazili že večkrat povedano željo, naj bi bili občani oproščeni družbenih dajatev za les, ki ga potrebujejo doma, vsaj za enega ali dva kubična metra.

Pred občani so na teh zborih prvič nastopili novoizvoljeni člani občinske skupščine. V Pavičičih - Zastavi so ljudje toplo pozdravili oba družbena delavca, ki sta prišla na sestanek, saj že več let ni bilo med nje nikogar iz občine.

V razpravi so govorili tudi o občinski dokladi, ki je bila znižana kmetovalcem v višinskih predelih, medtem ko bodo morali manjkajoči del družbenih sredstev prispevati kmetje v nižini, ki imajo boljše pogoje. Zaradi tega je pri slednjih nekaj hude krvi, Socialistična zveza pa se bo zavzela za to, da bi nekatere nepravilnosti odpravili.

Plenum SZDL je grajal nekatere uslužbence občinske skupščine, ki nimajo pravega odnosa do strank, saj včasih prav grobo nastopajo, v splošnem pa je dobro ocenil delo občinske uprave. Precej se je pomudil ob prioritetnem redu komunalnih gradenj, ki ga je predlagal svet za urbanizem in komunalne zadeve, končno pa so se člani zanj zedinili in ga v celoti sprejeli.

Med pomembne točke dnevnega reda lahko štejemo tudi dedeljevanje dotacij organizacijam in društvom, ki delujejo v občinskem merilu. Kljub temu da je letos zanje 4 milijone dinarjev več kot lani in je za dotacije organizacijam in društvom namenjenih 22,641.000 din, je to še vedno premalo za uresničitev programov, ki so jih izdelale posamezne organizacije in društva.

V Črnomlju se že dalj časa govori o lastni radijski postaji (napovedana je bila že za minuli 29. november), pa še zdaj ne deluje. Zato je plenum naložil trem tovarišem, da bodo zadevo v najkrajšem času izpeljali.

Ker se občani pritožujejo nad slabimi avtobusnimi zvevami iz Adlešičev in Dragatuša, z železniškim voznim redom pa niso zadovoljni tisti, ki potujejo s prvim jutranjim vlakom v Črnomelj, so člani občinskega odbora SZDL razpravljali o možnosti za spremembe voznih redov.

Med nalogami, s katerimi se bo SZDL ukvarjala v najbližji prihodnosti, so priprave na proslavo 20. obletnice SNOS, ki bo v Črnomlju za občinski praznik. S tem v zvezi naj bi krajevne organizacije v vseh središčih sodelovale pri organizaciji proslav, razen tega pa naj bi pomagale pri pripravah za zbore občanov v februarju, ko bodo tekle razprave o občinskem statutu in družbenem planu občine Črnomelj za leto 1964.

Vsak dan preživijo po tri ure v črnomaljski kolodvorski čakalnici kjer pišejo naloge, se učijo ali pa tudi ne, otroci iz Otovca, Semiča in Rožnega dola, ki se vozijo v šolo. To so Danilo Košele, Jure Zajc, Fančka Vrščaj, Rozika Stezinar, Andrej Sever in še drugi.

Le še dva meseca nas ločita od sprejetja nove najvažnejše listine — občinske ustave, ki bo uravnavala življenje občanov. Kljub temu je opaziti, da občani o statutih marsikje kaj malo vedo ali pa nič. Mnogi občinski statuti so, ker so jih pripravljale komisije, ki niso imele dovolj stikov z občani, z družbenimi organizacijami in z vsemi, ki jim je statut namenjen, postali bolj statuti občinskih skupščin. To trditev na srečo ne velja za črnomaljski statut. Nekaj občanov — ustavili smo jih kar na cesti — je na naše vprašanje: »Kaj veste o statutu občine?« zlahka odgovorilo. Izkazalo se je, da so vsi osnutek statuta poznali, da so ga videli in celo imeli v rokah ter prebirali.

■ Pepca Kranjc, uslužbenka katastra: — Občinski statut smo obravnavali v osnovni organizaciji ZK, razen tega ga imamo v uradu. Podrobneje od člena do člena ga še nisem predelala, v glavnem pa ga poznam in se z njim strinjam. Nameravam pa posebej pregledati tisti del, ki govori o krajevnih skupnostih, ker vem, da bo v poslej le-ta skrbela za standard občanov. Podrobnosti, ki bodo zajete šele v statutu krajevnih skupnosti, tega osnutka pa še nisem videla.

POZNATE OBČINSKI STATUT?

■ **Matija Zalec, trgovski pomočnik v poslovalnici Tekstil:** — Osnutek statuta občinske skupščine imam doma. Mladinci so ga raznašali po kolektivih, tako smo ga dobili tudi v naši prodajalni. Ravno včeraj sem ga odnesel domov, da bi ga zvečer natančneje pogledal, ker sem slišal, da bomo te dni o njem razpravljali v kolektivu podjetja.

■ **Anica Brus, upravnica frizerskega podjetja:** — Ne poznam statut? Saj ga imamo v podjetju! Z občine so ga poslali. Zadnje čase se povsod govori samo o tem. To je važna stvar, zato jo moramo občani dobro poznati. Na prvi pogled se mi zdi statut v redu, malo bolj pa si ga bom ogledala danes ali jutri. O njem bomo razpravljali v delovni organizaciji, pa tudi na zborih občanov, ki bodo, kot sem slišala, v začetku februarja.

■ **Franc Cimerman, načelnik oddelka za gospodarstvo pri občinski skupščini:** — Sodeloval sem v komisiji, ki je pripravljala gospodarski del statuta, zato sem v tem dobro poučen. Statut nalaga občinski skupščini velike obveznosti, vprašanje pa so materialne osnove za uresničitev teh določil. Naša komisija je imela nekaj pripomb glede odnosov med občinsko skupščino in gospodarskimi organizacijami s sedežem izven občine. Spremembe, ki smo jih predlagali, so bile upoštevane. Po mojem mišljenju je osnutek kar v redu in menim, da večje spremembe niso potrebne. Sicer pa bodo o tem rekli svojo besedo občani na zborih, ki se bodo začeli že čez nekaj dni. Vsaka druga hiša je dobila osnutek statuta, tako da na zborih ne bomo brali, pač pa samo pretresali in morebiti popravili posamezne člene, če bo to potrebno.

Adlešičani za krajevni vodovod

Pred kratkim je tudi krajevna organizacija Rdečega križa v Adlešičih na letnem občnem zboru pregledala svoje delo. Članom v čast je treba zapisati, da so prvi med organizacijami v občini zbrali znaten znesek za ponesrečeno Skopje. Čeprav je to pasiven kraj, kjer je malo priložnosti za zaslužek, je odbor zbral 91.300 dinarjev, kar je prav gotovo lepo spričevalo srčne kulture domačinov. — Odbor je delal tudi med letom, tako za teden boja proti tuberkolozi in v tednu RK, žal pa lani ni bilo nič zdravstvenih predavanj. Lepa udeležba je bila tudi pri krvodajalstvu, saj je decembra oddalo kri kar 45 ljudi iz naše vasi.

Spominjamo se tudi lepe proslave ob stoletnici RK in desetletnemu jubileju krvodajalstva. Na proslavi smo sklenili pomnožiti naše vrste, člani pa so ponovno izrazili željo, da bi naše vasi dobile pitno vodo. Zdaj imamo samo kapnico, v suhih mesecih in pozimi pa moramo voziti vodo več kilometrov daleč iz Kolpe. Dohod k reki je zaradi strmih bregov težaven, pozimi pa zaradi poledice nevaren za ljudi in živino. Zato bi radi iz studenca ob Kolpi speljali krajevni vodovod; vsi okoliški vaščani smo pripravljeni prostovoljno opraviti vsa težaška dela, občinsko skupščino pa prosimo, da bi nam pri tem pomagala.

V. P.

OBVESTILO O VLAGANJU PROŠENJ ZA SEČNJO LESA

Komisija za sečna dovoljenja pri občinski skupščini Črnomelj obvešča vse lastnike gozdov, da je rok za vlaganje prošenj za sečnjo lesa v gozdovih in prijav za sečnjo na negozdnih tleh za gospodarsko leto 1964-65

od 1. februarja do 1. maja 1964.

Prošnje za sečnjo za lastno porabo so takse proste, za prodajo lesa morajo biti vloge kolkovane z 250 din upravne takse.

Prošnje je treba vlagati na sedežih Krajevnih uradov, za Črnomelj z okolico pa na Gozdnem obratu v Črnomlju.

Uspešni skoki v Črnomlju

V Črnomlju je 2. februarja 1964 občinska zveza za telesno kulturo organizirala medobčinsko in občinsko prvenstvo v smučarskih skokih za pionirje, mladince in člane.

Pred približno 200 gledalci, ki so se zbrali 2 km iz Črnomlja proti Vranovičem, se je zvrstilo na 15-metrski skakalnici kar 26 pionirjev. Vsi so skakali zelo lepo in daleč. aZ prvo mesto sta se morala pognati čez most še četrtič Ovniček in Štampohar, ker sta oba imela v prvih treh skokih enake dolžine.

Rezultati: Ovniček 12,5 — 12,5 — 13 m, Štampohar 12,5 — 12.5 — 13 m, Plevnik 12 — 12 — 12,5 m, Švajger 11 — 12,5 — 12 m, Skof 11 — 11,5 — 11 m, Kralj 10,5 — 11 — 11 m.

Mladinci in člani so preskušali svoje znanje na 20-metrski skakalnici, nastopilo je 16 mladincev in 2 člana.

Prireditev je zelo uspela, bilo je — 18,5 — 19,5 m, Čemas 16 — 14 — 15,5 m, Skedelj 14 — 14 — 15 m; člani: Urbas 18 — 18 — 19 m, Bajt 17 — 17 — 18 m.

Prireditev je zelo uspela, bilo je veliko tekmovalcev in gledalcev, ki so dajali priznanje vsakemu uspešnemu skoku. Padcev je bilo zelo malo in še ti so bili nevarni.

S številom skakalcev (44) se lahko povsem zadovoljni. Udeležba kaže, da je treba tekmovalcem nuditi več pomoči in v bližini Črnomlja urediti primerno skakalnico. Obe skakalnici sta bili izrejeni z iznajdljivostjo in požrtvalnostjo domačih pionirjev in mladincev, saj so vse svoje proste dni v šolskih počitnicah marljivo delali pri ureditvi zaletišča, skočne mize in doskočišča. M-

Preložitev tekem na 16. februar

Občinska zveza za telesno kulturo v Črnomlju obvešča vse svoje organizacije, da v nedeljo, 9. februarja, ne bo tekem v sankanju, smuku in slalomu. Omenjenega dne bo v Črnomlju medobčinsko prvenstvo v slalomu in tekih. Prijave sprejema ObZTK Črnomelj in ObZTK Novo mesto. M—K

Gradac : Metlika 5:0

2. februarja je bil v Metliki namiznoteniški dvoboj med domačim moštvom in ekipo Gradca. Zmagali so gostje s 5:0. — **Rezultati:** Tone Stipanič : Marjan Mateković 2:0, Rudi Pavlinić : Ivan Gašperšič 2:1, Marjan Jakša : Andrej Gabrijan 2:0, Ivan Pezdirc : Milan Predovič 2:0, Marjan Erjanec : Stane Gašperič 2:1. Prvoimenovani so igralci iz Gradca.

P. R.

Matični urad Semič

V januarju je bila rojena izven bolnišnice. — **Poročili so se:** Mahmud Baktašević, električar iz Črnomlja, in Terezija Vrtin, kuharica iz Semiča; Pavel Pečaver, krojač iz Stranke vasi, in Terezija Luzar, delavka iz Semiča.

Umrli so: Ana Ogulin, preužitkarica s Krvavčjega vrha, 70; Ana Simonič, upokojenka iz Kota pri Simiču, 81; Marija Malenšek upokojenka iz Sel pri Semiču, 91.

Matični urad Gradac

V preteklem mesecu rojstev ni bilo — **Poročila sta se:** Anton Jandrlič, mizar iz Ljubljane, in Ana Šegina, delavka iz Gradca.

Umrli so: Ana Rožman, užitkarica iz Boršta, 88; Marija Križan, užitkarica z Otoka, 78; Franc Renko, upokojenec iz Kloštra, 63.

50 skupnih let Janeza in Katarine Konda

9. februarja bosta slavila 50 let skupnega življenja zakonca Janez in Katarina Konda iz Trnovca 12. Njemu je 74, njej pa 70 let. Kot mnogim drugim tudi njima življenje ni bilo postlano z rožicami. Imela in vzgojila sta 10 otrok, od tega jih 9 še živi. Med NOB sta bila v neprestanih skrbeh za svoje otroke, saj so kar trije sinovi odšli v partizane. Eden je padel in zapustil 6-letnega sina in 4-letno hčerko, dva pa sta se vrnila domov ranjena. Oba sta bila še mladoletna. Zdaj so vsi otroci preskrbljeni in imajo svoje družine. Sin Martin živi začasno v Nemčiji, ena hči pa je v Kanadi. V nedeljo se bodo spet zbrali in proslavili dolgo skupno pot Janeza in Katarine.

METLIŠKI TEDNIK

Gospodarstvo metliške občine

Leto 1964 — brez strahu mu lahko rečemo leto velikih naporov in uspehov — je za nami. Že v prvih tednih 1964 smo na zborih volivcev razgrinjali pred občani in proizvajalci nove načrte. Ko smo načenjali pogovore o osnutku družbenega plana za 1964, nam je zaradi obsežnosti gradiva, pa tudi zato, ker vsi poročevalci na zborih niso bili dovolj vešči, ušlo marsikaj, kar bi morali vedeti in poznati.

Družbeni plan je veliko več kot samo sveženj papirjev. To je veliki načrt, ki je zrasel iz dosedanjega dela vseh občanov, in prav njim določa nove naloge. Vsak odrasel človek zelo dobro ve, da se preživlja z delom. Uresničitev družbenega plana je odvisna od dela vsakega posameznega občana, ki s svojim delom povečuje osebno blaginjo in blaginjo vseh občanov. Kaj nalaga osnutek družbenega plana občine Metlika za leto 1964 občanom in kakšni so cilji, za katerimi si prizadeva?

Industrijska proizvodnja rekordno raste

V želji za hitrejšim razvojem je naloženih največ bremen industriji. Delavci v »Beti«, v »Novoteksu« in »Ko-met« so ustvarili lani za približno 2 milijardi 600 milijonov dinarjev vrednosti, letos pa bodo svoj delež v družbenem planu povečali na 4 milijarde dinarjev.

Pri »Beti« so lani opravili prvo stopnjo rekonstrukcije, zato se bo proizvodnja letos povečala za 1 milijardo dinarjev. Kolektiv je porabil lani vsa razpoložljiva sredstva za nakup sodobnejših strojev. Lani je bilo v »Beti« zaposlenih 427 ljudi, letos pa jih bo 608. Nadaljevali bodo z drugo stopnjo rekonstrukcije in v ta namen porabili 67 milijonov dinarjev. »Beti« bo proizvodnjo počasi preusmerjala od volnene trikotaže na pletenine iz svilenih in sintetičnih vlaken in bo delala najkvalitetnejše čipke. Letos bodo naredili za 2 milijardi 16 milijonov dinarjev izdelkov, l. 1965 pa za 3 milijarde. Lani so izvozili za 44.000 dolarjev (plan je bil 10.000 dolarjev) izdelkov, letos pa bodo izvozili za 247.000 dolarjev.

V Novoteksovi predilnici so lani zamenjali 2 stroja in uredili klimatske naprave. Proizvodnjo bo letos povečali za 18 odstotkov in ustvarili 1 milijon do 600 milijonov dinarjev.

Invalidski zavod »Komet« se je v zadnjih letih zelo razvil. Leta 1961 je bilo v njem 31 ljudi, ki so ustvarili 39 milijonov dinarjev, lani so povečali proizvodnjo na 250 milijonov, letos pa bo 170-članski kolektiv naredil za 3 milijonov izdelkov. Delovni prostori so že premajhni, zato bo treba graditi nove. Ker bodo proizvodnjo povezovali z ono v »Beti«, bodo nove delovne prostore gradili v njeni bližini. Beti se loteva predelave sintetičnega, svilenega in bombažnega mešanega blaga in jim bo dobavljala surovine. »Ko-met« se bo v prihodnosti najverjetneje spojil z »Beti« in posledica bo enotna proizvodna kombinacijska enota. Za gradnjo nove stavbe, nakup boljših šivalnih strojev in za dopolnitev strojne opreme

Ugodna ocena za medobčinsko inšpekcijo

Na 7. skupni seji obeh zborov skupščine trebanjske občine, ki je bila 31. januarja, so v razpravi med drugim sodelovali: Ciril Bukovec, Franjo Bulc, Janez Gartnar, inž. Branko Voljč, Tone Smole, Franc Režun, Franc Krhin, Ivan Gole, inž. Slobodan Rajić, Nace Dežman in drugi.

Seja se je začela z obravnavo sklepa o določitvi vplivnih območij in rokih za izdelavo urbanističnih projektov v občini. Občina je na ta način dobila troje takih območij, katerih središča so: TREBNJE, MIRNA in MOKRONOG. Urbanistične programe za vplivna območja bodo pripravili do 30. septembra, ureditvene načrte pa do 31. decembra letos. Sklep je obrazložil Ciril Bukovec.

● Poročilo o delu občinskega sodišča v Trebnjem je nato dopolnil Janez Gartnar, ki je poleg ostalega ugotovil, da sodišče rešuje le še okrog 50 odstotkov tipično pravdarskih zadev. Število teh zadev se je zmanjšalo zaradi uspešnega dela poravnalnih svetov. Ker pa prihajajo občani na sodišče tudi po pravno pomoč, je predsednik sodišča Gartnar predlagal, naj bi občina ustanovila službo pravne pomoči. »Že tako obremenjeno sodišče ne more nuditi občanom in drugim interesentom pravne pomoči,« je potem dodal. S to ugotovitvijo se je strinjal inž. Voljč, ki je poudaril, da bi vsi pozdravili ustanovitev pravne posvetovalnice. Glede vzdrževanja take službe pa je menil, da ne bi bilo večjih težav, ker bi bile za pravno pomoč zainteresirane tudi gospodarske organizacije. Več diskutantov se je kasneje strinjalo s tem, da bi morali sodnike porotnike za občinsko sodišče izvoliti občani na zborih volivcev.

Mladoletnikom nobenega alkohola

● Sodnik za prekrške Tone Smole je zatem poročal, da je lani naložil občanom, ki niso spoštovali javnega reda in miru ter ostalih predpisov, 1 milijon 163.000 dinarjev kazni in 516 dni zapora. V razpravi so rekli, da je tako prav, hkrati pa so se ob nekaterih primerih tudi zamislili. Med drugim je Franc Režun ugotavljal, da bi bilo prav gotovo manj prestopkov, če bi imeli ljudje v prostem času kam iti. Tako pa jim ostanejo le lokali. Franc Krhin je dejal, da je težje vprašanje pri tistih mladoletnikih, ki se zaradi pomanjkanja primernega razvedrila tudi zatekajo k alkoholu. Odborniki so soglašali z njegovim predlogom, naj bi skupščina občine z ustreznim odlokom prepovedala točenje alkoholnih pijač mladoletnikom. Predlog je podprl tudi predsednik skupščine Ivan Gole in dodal, da bo treba v ta namen izdelati temeljito analizo.

Inšpektor naj ukrepa in hkrati svetuje!

● Delo medobčinske inšpekcijske službe v trebanjski občini je bilo od lanskega junija uspešno, to so v razpravi pohvalili tudi odborniki. Tržni, sanitarni, veterinarski, delovni, gradbeni, cestni in gozdarski inšpektorji so trebanjsko občino redno obiskovali in prišli do naslednjih ugotovitev: skoraj vsa področja, s katerimi so imeli opraviti med svojim obiskom, so precej zanemarjena. Zato prekrškov in seveda tudi kazni ni bilo malo. Odborniki so pozdravili tak način urejevanja razmer, naj bo to v gostinstvu, trgovini ali kje drugje. Za poostritev ukrepov inšpekcijske službe se je posebej zavzel odbornik Franc Krhin. Menil pa je, da bi morali inšpektorji tu in tam upoštevati tudi objektivne težave, ki nastanejo zaradi hitrega izmenjavanja predpisov, ki so večkrat tudi nerazumljivi. Gospodarska organizacija, ki jo tak predpis zadene, ne ve, kako naj ukrepa, da je ne bi preganjal inšpektor. Iz teh čudnih štren pa bi ji lahko marsikaj pomagal tudi sam inšpektor s tem, da bi dal odgovornim v delovnem kolektivu pojasnila. Tak obojestranski način delovanja inšpekcijske službe bi bil nedvomno učinkovit in koristen. Načelnik oddelka medobčinskih inšpekcijskih služb inž. Slobodan Rajić je zatem poudaril, da sami inšpektorji ne bodo rešili vseh problemov. Prek odbornikov je pozval vse občane, naj pomagajo pri odkrivanju prekrškov in kršitelje prijavljajo na ustreznem mestu.

Načrti posameznih svetov

● Predsedniki svetov pri občinski skupščini so nadalje prebrali delovne programe svetov za leto 1964. Tako bo svet za socialno varstvo in varstvo družine izdelal analizo stanja tistih kmetov, katerih zemlja je bila oziroma bo arondirana, in priporočil skupščini, naj ustanovi poseben sklad za pomoč »arondirancem«. Večjo pozornost bo posvetil tudi organizaciji otroškega varstva in socialne službe, ki se bosta vključili v dejavnost krajevnih skupnosti. Svet za industrijo in obrt bo zbral podatke o obrti in napravil plan za razširitev storitvene obrti, ustanovitev uslužnostnih servisov pa bo predvidel na Mirni in v Trebnjem. Vso pozornost pa bo ustrezni svet posvečal izvozu in krepitvi gospodarskih organizacij s posebnim poudarkom na kadrovski perspektivi.

TREBANJSKE NOVICE

Svet za blagovni promet, gostinstvo in turizem bo obravnaval mnoge tekoče naloge in posebej razpravljal o spremembi delovnega časa v trgovskih poslovalnicah. Med drugim bo najtesneje sodeloval z inšpekcijsko službo, turističnimi društvi in drugimi činitelji ter poskušal skupaj z njimi doseči čim boljše uspehe. Svet za urbanizem, komunalne in stanovanjske zadeve bo letos poleg ostalega priporočil skupščini, naj sprejme odlok o urejanju mestnega zemljišča, sklep o upravljanju vodovodov in odlok o zavarovanju objektov ter zemljišč, ki so bili pomembni v NOB, oziroma so zdaj važni za turistični razvoj.

Svet za kmetijstvo in gozdarstvo bo imel letos precej opraviti pri arondaciji kmetijskih zemljišč. Ob tem bo priporočil odlok o preživninskem varstvu kmetov ter odlok o preživninah. Obravnaval bo možnosti za odlok o vodnih zemljiščih, predvsem pa razpravljal o podružbljanju kmetijske in gozdne proizvodnje.

Svet za zdravstvo bo letos načel razpravo o popolnem zdravstvenem varstvu kmečke mladine do 15. leta in hkrati proučil predlog za razširjeno kmečko zavarovanje.

Svet za šolstvo bo letos z vsemi napori pomagal reševati težave šol, pri čemer bo posebej skrbel za stanovanja učnega kadra, ureditev telovadnic na Mirni, v Mokronogu itd. Razen tega bo proučil možnosti, ali je v teh dveh krajih potrebno in možno ustanoviti vzgojno-varstveno ustanovo za predšolske otroke.

Svet za kulturo si je med drugim naložil skrb za poživitev kulturnih prireditev, zlasti amaterske dejavnosti. Daljši delovni program ima tudi svet za delo, ki bo skušal letos vplivati na izboljšavo razmer v delovnih organizacijah. Na vsak način pa bo zahteval, da dobi vsako podjetje komisijo za higiensko-tehnično varstvo.

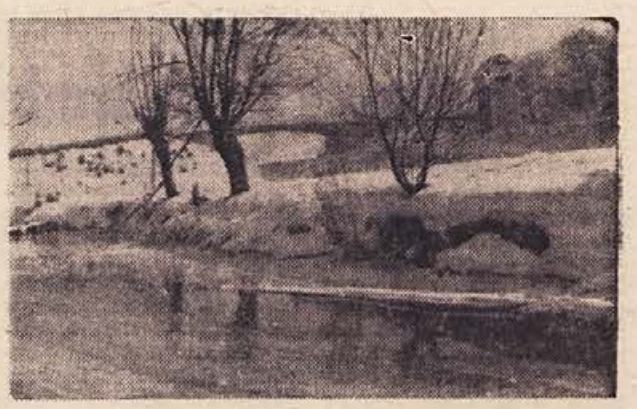

V hudem mrazu teh dni, ko je skoraj vsako jutro živo srebro 10 C ali več pod ničlo, je zamrznila tudi Temenica. Trebanjski otroci so večkrat na njeni ledeni površini, ki je dovolj močna tudi za drsalce

„Postal bom živinorejec"

Bil je hud januarski mraz, ko je *Jože Zupančič* iz Trebnjega vpregel konje in se namenil v vinograd.

»Pot tja gor v vinograd je pozimi manj naporna kot tedaj, kadar ni snega. Bojim se le, da ni ledena, ker bi se morale živali navkreber preveč naprezati. Peljem precej težko«, je rekel.

Pred najinim srečanjem sem zvedel, da je Zupančič edini pravi trebanjski kmet. Tak videz daje tudi njegova domačija blizu Špringerjeve gostilne: urejena je, pravšen dom naprednega kmetovalca.

To sem mu omenil.

»Seveda«, je rekel in pomežiknil v soncu, ki je predrlo meglo in posijalo v trebanjsko dolino.

V kmetijski zadrugi, s katero Zupančič kooperira že od vsega začetka, pravijo, da bi bilo lahko delati, če bi bili vsi kmetovalci taki, kajti »to je mož beseda«.

Tudi to sem mu omenil.

»Seveda,« je spet kratko odgovoril, namrščil obrvi in nadaljeval: kmetje, ni jih malo, vidijo v kooperaciji slab račun. V zmoti so. Kdor upošteva strokovna navodila in uporablja predpisana umetna gnojila, pri pospravljanju pridelkov ne more biti razočaran. Mislim, da bi morali tudi kmetje kdaj pa kdaj vzeti svinčnik v roke in računati. Dandanes, ko vidimo na poljih traktorje in druge poljedelske stroje, je to še celo potrebno.«

»Zakaj?«

»Zato, da se bodo naučili ceneje pridelovati.«

»Kaj vse ste pridelovali pogodbeno?«

»Pšenico in krompir. To do zdaj. Kakšni so letošnji pogoji, ne vem. Vsekakor se bom pozanimal.«

»Je vašo zemljo že zajela arondacija?«

»Dal sem 3,2 ha obdelovalne zemlje. Zadruga mi je na drugih mestih vrnila 1 ha. Razliko so mi plačali.«

»So vas morali dolgo prepričevati?«

»Kmalu sem pristal.«

»In zdaj?«

»Obdeloval bom le 2 ha. Pri zamenjavi sem dobil pretežno košenine. Sejal bom pa koruzo.«

»Verjetno se nameravate posvetiti reji živine?«

»Postal bom živinorejec. Za to imam dovolj pogojev. Rediil bom molznice, telička in prašiče.«

»Zase ali za zadrugo?«

»Kooperiral bom z zadrugo.«

»Koliko nameravate letos prodati?«

»Zdaj lahko rečem le za živino, ker ne vem, kako bo s pogodbenim pridelovanjem pridelkov. Zadrugi bom prodal troje glav goveda in prašiče, mlade prašičke pa kmetom.«

»Se bo to obneslo?«

»Bo, se bo.«

Seveda se bo obneslo, ker je začel Jože Zupančič med prvimi (pri gospodarjenju) uporabljati svinčnik in papir. To, do česar je prišel, so rezultati nalog, ki si jih je sam zastavljal. Reševal jih je ob razmišljanju, katera stran kmetovanja mu lahko bolj koristi. Zato vsi pisani in nezapisani računi niso nastali zaradi same potrate časa. Zupančič je s tem spodbudil še marsikoga, da se bo morda odločil za tak način, ko mu bo arondirana zemlja. Dobre posnemovalnice bi lahko dobil v Merenski dolini, kjer bo letos arondacija zajela številne zasebne parcele. Nastali bodo veliki kompleksi kot temelj za sodoben način izkoriščanja dobrin, ki jih nudi zemlja v tem predelu. Premnog kmetovalec se bo lahko na svoje oči prepričal o koristnosti oziroma pravem namenu takih agrarnih posegov.

IVAN ZORAN

Trebanjski kooperant Jože Zupančič

V očeh družbenega plana 1964

bodo letos potrebovali okoli 100 milijonov dinarjev. Za najetje tolikšnega posojila bo treba zbrati 35 milijonov dinarjev lastnih sredstev.

Stari daljnovod, ki dovaja električno energijo v metliško občino, le stežka zadošča velikim potrebam. Zato bo lani zgrajeni novi daljnovod Novo mesto—Črnomelj treba podaljšati do Metlike.

KMETIJSTVO: vinogradi, vinska klet, posestvo Grm – Otok

Kmetijska zadruga bo nadaljevala z lani začeto obnovo vinogradov na 65-hektarskem kompleksu na Vinomeru. Od skupno 100 milijonov dinarjev, potrebnih za to, bodo letos porabili 43 milijonov. Obetajo se težave pri posojilih, ker je polovico od celotnega zneska treba zbrati kot udeležbo. Zadruga se je obvezala prispevati 15 milijonov, občina 15 milijonov, 20 milijonov pa bivši novomeški okraj. Ljubljanski okraj ob združitvi te obveznosti ni prevzel, zato se je bati, da bo 20 milijonov dinarjev primanjkovalo.

Zadruga bo letos izdelala program za novi proizvodni kmetijski obrat na področju Grma in Otoka. Obrat bo zajel del steljniških površin in okoliške orne površine, ukvarjal pa se bo z živinorejo in poljedeljstvom. Z odkupom, zakupom in arondacijami bo treba na tem področju zajeti približno 200 hektarov zemljišč.

V zvezi z obnovo vinogradov bo treba rešiti vprašanje vinske kleti v Metliki, ker je dosedanji upravljavci niso ne dogradili ne proizvodno usposobili. Klet bi po predlogu občinske skupščine prevzele KZ Metlika ter jo v prihodnjih letih dogotovila tako, da bo imela proizvodne naprave. Kmetijska zadruga bo letos potrebovala za uresničitev naštetih načrtov približno 70 milijonov dinarjev.

Turizem, gostinstvo in trgovina

Doslej samostojno trgovinsko podjetje se je s 1. januarjem pripojilo k podjetju Mercator iz Ljubljane. S tem so zagotovljeni pogoji za hitrejšo modernizacijo prodajaln, ker občinski sklad v ta namen ni mogel zagotoviti sredstev. Letos bo za modernizacijo trgovine porabljenih okoli 40 milijonov dinarjev. Promet v trgovini se bo povečal za okoli 10 odstotkov.

Turizem postaja zaradi modernizacije gorjanske ceste pomembna panoga. Pri hotelu Bela krajina bo letos urejeno okolje stavbe ter vrtne restavracije s približno 70 do 80 sedeži. V ta namen bo potrebnih okoli 10 milijonov dinarjev.

Letos bodo začela dela pri urejanju tabornega prostora ob Kolpi, kjer bo urejeno kopališče z gostiščem. Vse skupaj bo veljalo okrog 42 milijonov dinarjev, letos pa bo porabljenih 20 milijonov. Razen tega se odpirajo lepe možnosti za razvoj lovskega in ribolovnega turizma. Zato je potrebna sodobna bencinska črpalka, ki bi omogočila tujcem oskrbo z gorivom. Dogovori z morebitnimi investitorji, — ti bi prispevali za črpalko 55 milijonov dinarjev — že potekajo.

Cigani – družbeno breme

V okolici Velike Loke, Dobrniča in ostalih krajev trebanjske občine prebiva večje število Ciganov, od katerih pretežna večina še nima zaposlitve. Tudi v tej občini živijo nomadsko življenje, kar pomeni, da ne upoštevajo (vsaj vsi ne) družbenih norm oziroma zakonov. Zato prestopki, ki jih delajo s tatvinami in prekrški zoper javni red in mir, niso redki, pa tudi ne lahki. Spričo tega so Cigani trebanjski občini v breme, katerega pa ne gre reševati samo z enostranskimi ukrepi. Na zadnji seji občinske skupščine so odborniki ugotavljali, da za Cigane v resnici ni bilo narejenega kaj omembe vrednega, zato je problem iz dneva v dan težji. Ne kaže pa vprašanja odlagati, če hočemo, da bodo tudi Cigani enakovredni ostalim občanom po pravicah in dolžnostih.

Matični urad Dolenja vas

V januarju sta rodili: Ivana Čampa, gospodinja iz Prigorice — Marijo; Marija Klun, gospodinja iz Prigorice — Marijo.

V Ljubljani so se poročila: Anton Bojc, zidar, in Marija Tomšič, kmet. delavka, oba iz Prigorice; Rafael Šetnikar, avtomehanik iz Šetnice, in Olga Pahulje, gospodinjska pomočnica iz Dolenje vasi.

Umrli so: Janez Nosan, kmet iz Blat, 74; Janez Lovšin, kmet iz Prigorice, 77; Roza Mrhar, preužitkarica iz Lipovca, 78.

Razveselite znance in prijatelje z DOLENJSKIM LISTOM!

Matični urad Trebelno

V januarju ni bilo rojstev izven porodnišnice. – Porok ni bilo. – Umrla je: Ana Dragan, užitkarica iz Češnjic pri Trebelnem, 79.

Matični urad Velika Loka

V januarju ni bilo rojstev izven porodnišnice. — Porok ni bilo. — Umrla sta: Štefan Arzenšek, upokojenec iz Krtine, 86; Ana Bukovec, gospodinja iz Velike Loke, 69.

Matični urad Dobrnič

V decembru je rodila Olga Kastelic iz Rdečega kala dvojčka Vinka in Marinko; v januarju ni bilo rojstev izven porodnišnice.

Poročila sta se: Jože Gorc, delavec iz Luže, in Hema Korelc, kmetovalka iz Gorenje vasi; Franc Kužnik, kmetovalec iz Podlisca, in Amalija Pekolj iz Dobrniča.

Umrli so: Anton Jarc, kmetovalec iz Vrbovca, 72; Frančiška Smolič, kmetovalka iz Vrbovca, 65; Neža Marinčič, kmetovalka iz Železnega, 92; Ana Triep, užitkarica iz Gorenjih Selc, 84; Marija Špelič, užitkarica iz Korit, 92.

Matični urad Mirna

V januarja je bil izven porodnišnice rojen en deček. — Porok ni bilo. — Umrla je Alojzija Spendalj, užitkarica iz Brezovice pri Mirni, 93.

»AVTO KOČEVJE« DOSEGA LEPE USPEHE

Uveljavitev v mednarodnem prometu

Ko so pri podjetju »Avto Kočevje« pričeli razmišljati o skrajšanem delovnem tednu, so po temeljitih analizah ugotovili, da sedemurni delavnik že velja v tovornem prometu. V posebnem elaboratu so na podlagi delovnih nalogov voznikov ugotovili, da so vozila (z dvema voznikoma) v preteklem letu na poti povprečno sedem ur in pol na dan. Še nekaj podatkov: vozni dnevi so bili izkoriščeni 81-odstotno, izkoristek prevožene poti znaša 83 odstotkov, izkoristek nosilnih kapacitet pa 96 odstotkov.

Na prvi pogled se zdi, da šoferji vozijo noč in dan. Če bi bilo tako, bi pri Avtu potrebovali za uvedbo 42-urnega delovnega tedna (prosta sobota in nedelja) vsaj še deset novih voznikov. Stvarna analiza rezultatov in vloženega efektivnega delovnega časa pa je pokazala, da efektivni delovni čas voznikov, vštevši režijske ure, ni znašal osem ur, pač pa sedem in pol (avto z dvema voznikoma) ali 3,45 ure na voznika (če ne upoštevamo še izgube časa pri nakladanju, razkladanju, urejanju prevozne dokumentacije itd.). Pri Avtu skrajšani delovni čas že imajo (pri tovornem prometu), posebna komisija, v kateri so predstavniki organov samoupravljanja, organizacij in strokovnjaki, pa proučujejo možnosti za uvedbo sedemurnega delavnika v vsem podjetju. Komisija je s posebno anketo povabila k sodelovanju vse člane kolektiva. Precej jih je na anketo odgovorilo, dali pa so tudi veliko koristnih predlogov za izboljšanje dela v posameznih obratih. Mnenja so, da bodo lahko tudi v mehanični službi z boljšo organizacijo dela, uvajanjem norm in drugih oblik nagrajevanja dosegli v sedmih urah najmanj za tretjino boljši proizvodni rezultat.

Lepe uspehe je dosegla preteklo leto mehanična delavnica. Za izboljšanje mehanične in servisne službe so preteklo leto investirali okrog 20 milijonov dinarjev, letos pa bodo vložili še blizu 40 milijonov dinarjev. Pridobili bodo večjo halo za popravilo avtomobilov, uredili avto ličarski, karoserijski, strojni, motorni oddelek in druge oddelke. Že doslej se je močno izboljšala kvaliteta dela in delovni učinek, usluge pa so poceni (ura največ 650 dinarjev).

KOČEVSKE NOVICE

Še boljše rezultate pa dosega podjetje zadnja leta v tovornem prometu. Predvsem se je Avto uveljavil na mednarodnih cestah, tako da vsaj 60 odstotkov ponudb niti ne morejo ustreči. Čeprav v zadnjih treh letih število prevoženih ton in s tem realizacija stalno naraščata, se zmanjšuje število kamionov. Izrabljena vozila so prodali in pričeli graditi svoje načrte na novih težkih tovornjakih. Pri uvozu pa se je zataknilo; tovornjakov iz Italije ni ali pa jih je le nekaj. Lani so na primer kupili le dva vlačilca TAM, letos v prvem tromesečju pa bodo morda dobili sedem vozil OM in do konca leta — tako upajo— še trideset. Šele tedaj bodo njihove kapacitete dovolj velike, da bodo lahko zadovoljili povpraševanje v domačem in inozemskem prevozništvu, kjer imajo, kakor zatrjujejo, velike možnosti za uspeh. Vozila bi se jim izplačala že v poldrugem letu.

Poglejmo še, kako je v zadnjih treh letih podjetje dosegalo realizacijo: 1961. leta je znašala nosilnost vozil 953 ton, realizacija pa 683 milijonov din, od tega 248 milijonov v mednarodnem transportu. 1962 se je nosilnost tovornjakov zmanjšala na 877 ton, tovorni promet pa je realiziral 637 milijonov din, od tega mednarodni 230 milijonov. Preteklo leto so imeli le še 759 ton nosilnosti; realizacija se je dvignila na 703 milijone, mednarodni transport pa že na 370 milijonov. Iz tega vidimo, da sta v zadnjih treh letih nosilnost in kvaliteta stalno padala, kljub temu pa se je z boljšo organizacijo dela in ekonomičnostjo poslovanja poslovni rezultat vidno dvigal, zlasti v mednarodnem prometu, kjer se je lani v primerjavi z letom 1961 dvignil za 57,5 odst. (Izjema je leto 1962, ko je bila realizacija nižja od 1961, to pa predvsem zaradi novih instrumentov obračunavanja v mednarodnem prometu).

Celotna realizacija podjetja je 1961. leta znašala 857 milijonov, 1962 843 milijonov in lani 865 milijonov dinarjev, medtem ko se je število zaposlenih zmanjšalo približno za tretjino.

Zanimivi so tudi podatki o osebnih dohodkih voznikov. Povprečen osebni dohodek šoferja je lani znašal (enajstmesečno povprečje) 51.150 din, 37 voznikov pa je v 11 mesecih z dnevnicami prejelo od milijon do milijon 300 tisoč din. Od voznikov je lani največ potegnil Alojz Ličen. Ličenov povprečni mesečni osebni dohodek brez dnevnic je bil 78.728, z dnevnicami pa seveda veliko več.

Vozniki pri Avtu so dosegli lepe rezultate in tudi razmeroma lep osebni dohodek, vendar v podjetju menijo, da zaradi napornega in odgovornega dela ni visok in želijo, da bi ga z boljšimi rezultati še popravili. Zanimivo je tudi to, da je za podjetje zelo ugodno razmerje med delitvijo bruto dohodka in bruto osebnega dohodka, ki znaša 80:20, medtem ko je povprečje v ljubljanskem okraju 67:33.

Prepričani smo, da se bo prizadevnemu kolektivu posrečilo dobiti že letos težko pričakovane nove tovornjake in da bo poslej finančni uspeh še hitreje naraščal, s tem pa tudi ugled kočevskega Avta na naših in tujih cestah.

(VEC)

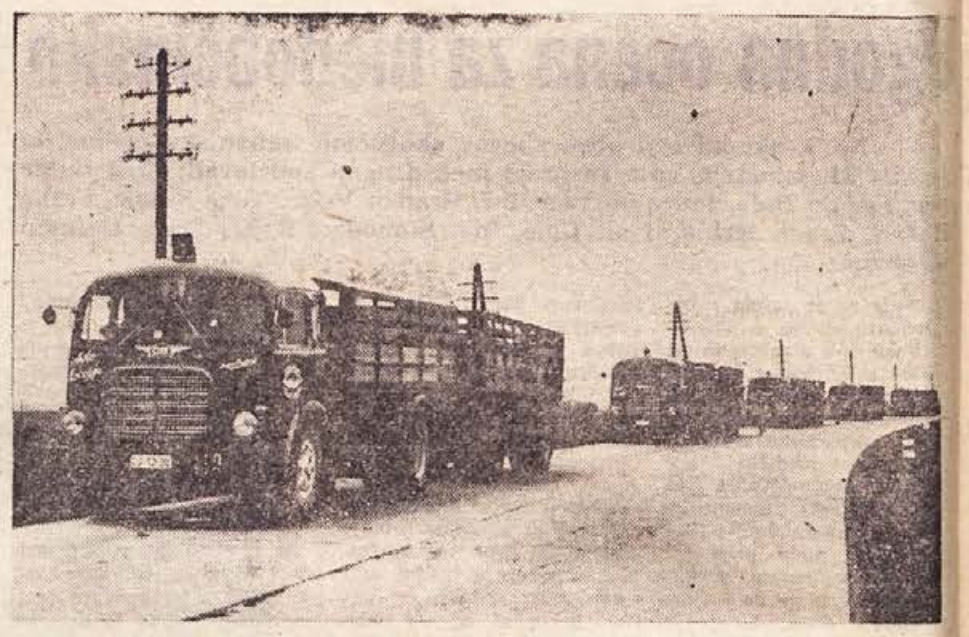

Kolona avtomobilov podjetja AVTO KOČEVJE na poti

Zaradi dobrih pregledov manj požarov

Te dni potekajo v gasilskih društvih kočevske občine občni zbori, na katerih poročajo gasilci o svojem delu. Dosedanji zbori so ugotovili, da je bilo lani zlasti uspešno preprečevanje požarov. Veliko je bilo namreč rednih in občasnih pregledov gospodarskih poslopij in drugih objektov, zato je bilo znatno manj požarov. Spričo tega so na gasilskih zborih v Podpreski, Osilnici, Fari, Predgradu, Ozlju, Stari cerkvi in drugod sklenili, da bodo s tem nadaljevali. Na vseh občnih zborih so se gasilci zavzemali, da bodo svoje delo prilagodili organizacijskim oblikam, ki so bile sprejete na zadnjem republiškem kongresu slovenskih gasilcev.

Gasilcem v občini manjka marsikje oprema, pa tudi članov ni nikjer preveč, razen tega pa so društva tudi v finančnih stiskah. Občni zbori kažejo — to pa so potrdili tudi zadnji zbori volivcev — da bi morali tej družbeni službi v prihodnje nameniti več sredstev. Pomembno vloga pri tem naj bi imel tudi lani ustanovljeni gasilski sklad, v katerega pa se zdaj stekajo sredstva samo še iz novomeške medobčinske zavarovalnice.

—vd

Dve iz Predgrada

● **Pred kratkim so Blaževčani** popravili splav, s katerim bodo redno vzdrževali po Kolpi promet med sosednjima republikama.

● **Trem posestnikom v Predgradu** so pred kratkim poginile krave. Nesreče so prišle ena za drugo. Živinozdravniki še niso ugotovili, od česa so živali poginile.

J. S.

Matični urad Draga

Rodila je: Mira Pastar, gospodinja iz Podpreske 14, dvojčka Marjanco in Dušana. — **V Ljubljani je rodila:** Ljubica Pajnič, uslužbenka iz Podpreske 11, Milana. — **Umrla je:** Suzana Žagar iz Podpreske, 14 mesecev.

Matični urad Osilnica

V januarju je bila izven porodnišnice rojena ena deklica. – Porok ni bilo. – Smrti ni bilo.

Čimprej: nov hotel, samopostrežnico in blagovnico!

Zapiski s seje sveta za blagovni promet v Kočevju

Lepe jesenske nedelje oktobra in novembra lani, takoj po dograditvi nove ceste, so pokazale, kako na tesnem so v Kočevju z gostinskimi kapacitetami. Ko so bili polni parkirni prostori (teh je bilo lani veliko urejenih), so bili gostinci v zadregi, kam z gosti. Veliko jih je odšlo, ker niso mogli biti postreženi.

Resda imajo v Kočevju razmeroma dobro urejena gostišča, vendar zahtevam sodobnih turistov ne ustrezajo več ne po funkcionalnosti ne po kapaciteti. Še bolj pa se bo to pokazalo v bližnji turistični sezoni, ko upravičeno lahko pričakujejo rekorden obisk domačih in tujih gostov (gostinsko podjetje Hotel Pugled namerava letos kar za 25,7% povečati usluge tujim gostom!)

In kaj je bilo za razvoj gostinstva v občini storjenega doslej? Bore malo, saj je ta sicer precej pomembna panoga nekje na zadnjem mestu! Lani je bilo npr. od vseh investicij v občini vloženih v gostinstvo le 0,9 odst., kar ni skoraj nič v primeri s potrebami. Tudi za letos ne morejo pričakovati kdo ve kaj in že sedaj se lahko upravičeno sprašujejo, kako bo.

O vsem tem so govorili na zadnji seji sveta za blagovni promet, gostinstvo in turizem pri občinski skupščini v Kočevju, ko so pregledovali družbeni plan za to leto. Spoznali so, da je gradnja novega hotela nujno potrebna, toda sredstev ni kje dobiti. Končno so sklenili, da je treba čim prej preskrbeti dokumentacijo za gradnjo hotela, v katerem bi naj bila še kavarna, slaščičarna, morda kino itd., skratka nekak gostinski center. Ko bo idejni projekt, bo pa že nekako šlo, samo začeti je treba.

Še bolj je pereče vprašanje družbene prehrane, ki je pravzaprav ni. Gostinsko podjetje bo morda že februarja prešlo v obratih družbene prehrane na ekonomske cene, če bi ne mogli kako drugače kriti predvidene izgube. Svet je sklenil predlagati skupščini, naj podjetje oproste za obrate Kmet, Rog in hotel 10 odst. neobveznega dela prometnega davka, ker bi se, če bi prešli na ekonomske cene, postavilo vprašanje družbene prehrane v mestu z vso ostrino. Vsekakor pa bo treba v bližnji prihodnosti misliti v Kočevju na obrat družbene prehrane (le-ta naj bi bil morda v sklopu novega hotela).

V prihodnje bo treba gostinstvo podpirati z ugodnejšimi dajatvami, gostinci pa morajo poskrbeti za izobraževanje in vzgojo kadrov.

V precej podobnem položaju je trgovina. Lani je bilo od vseh investicij vloženih v trgovino le 3,4 odst., s čimer so uredili nekaj lokalov v Kočevju ter v Stalcerjih, Banji Loki in Papežih. Vendar so razen nekaterih vsi lokali stari, novih gradenj pa ni. Trgopromet bo letos vsa sredstva in del občinskih namenil za dograditev skladišča pijač (65 milijonov).

Člani sveta so menili, da bi morali biti v vseh novih večjih stavbah v spodnjih prostorih lokali, o čemer je bil nekoč že izdan odlok, toda upošteval ga ni nihče, zaradi česar so v Kočevju same stare trgovine. Opozorili so tudi na dolgoletno željo potrošnikov po samopostrežni trgovini in blagovnici. Za samopostrežno trgovino naj bi že letos pripravili načrte in se prihodnje leto lotili gradnje.

Trgovina bo morala letos posebno skrbeti za primerno založenost (predvsem s sadjem, zelenjavo in poljskimi pridelki) ter za preskrbo podeželja s kruhom in mesom, kar je v glavnem že urejeno.

In kako zadržati turiste čim dalj v Kočevju? O tem so se podrobneje pogovarjali na posebnem posvetu in pripravili obširen program. **Tako naj bi v Kočevju organizirali stalno razstavo del akademskega kiparja Staneta Jarma, uredili muzej, ki naj bi pripravljal občasne tematske razstave, poskrbeti bo treba za čimveč športnih prireditev ter ureditev turistične koče v Kostelu, na Mestnem vrhu in na Fridrihštajnu. Pospešiti bo treba raziskavo in ureditev kraških jam, ki jih na Kočevskem ni malo, napraviti markacije do vseh izletniških točk, v mestu pa čim prej zgraditi kopališče. Za to trenutno ni denarja, morda pa bi pripravljalna dela lahko opravili s prostovoljnim delom? Poskrbeti je treba za lovski in ribiški turizem, predvsem za inozemske goste, in izpopolniti kanping v Dolu ob Kolpi. V Kočevju bo potrebna tudi menjalnica denarja.**

Vse to so lepi načrti, in če bi jih uresničili le polovico, bo zaenkrat kar dovolj. Jasno je, da se zamujeno ne da popraviti v enem letu, jasne pa so tudi velike potrebe na drugih področjih (npr. zdravstveni dom, šola, investicije v gospodarstvo itd.). (vec)

Delo krajevne skupnosti Kočevje-mesto pred občani

Predzadnji torek je svet krajevne skupnosti Kočevje-mesto podrobneje obravnaval delo skupnosti in njenih servisov v lanskem letu, hkrati pa je sprejel zaključni račun za 1963. Na podlagi poročil, ki jih je dala računovodkinja Marija Benčina, so ugotovili, da je kolektiv skupnosti lani vložil vse napore, da bi dosegli kar največje uspehe in da bi nudili potrošnikom čimbolj cenene usluge v servisih mestne skupnosti. Lani so imeli okoli 69 milijonov dinarjev prometa, pri tem pa so ustvarili samo skromen čisti dohodek. Največ prometa je imel servis za popravilo stanovanjskih hiš; tega dela je bilo posebno veliko zaradi urejanja stavb pred proslavo 20. obletnice Kočevskega zbora.

Razprava o delu servisov je pokazala, da bo treba vložiti vse napore predvsem za še uspešnejše delo otroške mlečne restavracije »Metka«, dohodek obrata bo mogoče povečati z boljšo in večjo izbiro jedil. V tem obratu in v nekaterih drugih bo treba urediti tudi nagrajevanje, da bodo zaposleni plačani po učinku oz. večji delovni storilnosti. Sprejeli so tudi pravilnik o delitvi dohodka v vzgojnovarstvenih ustanovah. — Svet je sprejel priporočilo, da bi skupno s krajevno organizacijo SZDL sklicali zbor občanov, na katerem bi seznanili vse ljudi z delom skupnosti, z njenimi bodočimi nalogami, hkrati pa bi obravnavali tudi osnutek statuta krajevne skupnosti, ki ga pripravljajo.

-dv

DRUŽBENI PLAN IN PRORAČUN OBČINE KOČEVJE ZA 1964 SPREJETA

Zdravstveni dom - najvažnejša investicija

Ko je občinska skupščina Kočevje na svoji zadnji seji v petek obravnavala in sprejemala družbeni plan in proračun občine za letos, so lahko ugotovili, da so volivci na svojih zborih o tem temeljito spregovorili in dali precej pripomb. Predvsem so se volivci izven mesta zavzeli za še hitrejšo elektrifikacijo. Tako bo šlo tri milijone od sredstev, namenjenih za krajevne skupnosti (6,5 milij.), za elektrifikacijo; k temu prištejmo še tri milijone kredita in sredstva, ki jih bo v elektrifikacijo vložil Elektro. S tem bo letos zaključena elektrifikacija Strug in napeljava razsvetljave v Stari cerkvi in v Salki vasi. Nekaj vasi bo elektrificiranih tudi v Kolpski dolini, vasi Pungrt in Črni potok pa verjetno še ne prideta v poštev, ker bo treba letos najprej dograditi šolo na Travi. Ljudje so na zborih volivcev zahtevali še marsikaj, vendar vsega letos ne bo moč napraviti, ker ni sredstev. Predvsem so se zavzeli, da bi v vsakem kraju nekaj uredili in potem naslednje leto nadaljevali.

Osnovni namen gospodarskega razvoja kočevske občine v tem letu naj bi bilo povečanje proizvodnje, rast produktivnosti in povečanje mednarodne blagovne menjave. Preteklo leto smo ugotovili, da poseg kočevskih podjetij na mednarodni trg ni bil tako uspešen, kot bi lahko bil, letos pa bo treba dati temu poseben poudarek. Delovne organizacije naj bi same ali prek zunanjetrgovinskih združenj pričele sistematično obdelovati tuje tržišče in sklepati dolgoročne izvozne pogodbe. Jasno je, da bodo morala izvozna podjetja, če bodo hotela prodreti na tuje tržišče, skrbeti predvsem za kvaliteto proizvodov, za kar bo treba še izpopolniti tehnološke postopke.

Letos bo izvoz iz kočevske občine predvidoma narasel za 65 odst., to je za nad dva milijona dolarjev. K povečanju izvoza bo predvsem prispevala kemična tovarna Melamin, ki bo izvozila večje količine melapan plošč. Izvoz industrijskega blaga se bo povečal za 115,2 odst. in kmetijskih proizvodov za 84,3 odst. Za dobra dva odstotka se bo zmanjšal izvoz gozdnih proizvodov na račun domače lesnopredelovalne industrije. Poleg tega se bodo transportne usluge Avta povečale za dobrih 13 odstotkov, gostinske usluge inozemskim turistom pa za 25,7 odst.

NARODNI DOHODEK OD 367 NA 418 TISOČ DIN

Na podlagi dosedanjih proizvodnih možnosti se bo družbeni bruto proizvod letos dvignil od 14 na 16 milijard. Družbeni proizvod se bo povečal od 6 milijard 771 milijonov na sedem milijard 689 milijonov, narodni dohodek pa za 14 odst. Predvsem je porast višji v družbenem sektorju in manjši v zasebnem. Manjši uspeh v zasebnem sektorju bo v kmetijstvu, ker se bo zmanjšalo število zasebnih kmetovalcev, porasel pa bo družbeni bruto proizvod v zasebni obrti in sicer za 12,7 odst., ker bo občina podpirala razširitev uslužnostne dejavnosti; na račun predvidenega povečanja turističnega prometa se bo obseg gostinstva v zasebnem sektorju povečal za skoraj 16 odstotkov.

Z uresničitvijo družbenega plana za tekoče leto se bo lahko narodni dohodek na prebivalca povečal za 13,7 odst., to je od 367.681 na 418.230 dinarjev.

ZAPOSLENOST IN PRODUKTIVNOST

Zaposlenost v gospodarstvu se bo povečala le za 1,1 odst., ker ni predvidenih večjih novih kapacitet v gospodarstvu. Produktivnost, računana z družbenim proizvodom, pa se bo povečala za 13 odst., kar bo moč doseči predvsem z nadaljnjim izpopolnjevanjem sistema dohodka, boljšo organizacijo

Osnutki statutov: premalo konkretni!

Na plenumu občinskega komiteja ZKS v Ribnici so prejšnjo sredo obravnavali vsebinske pomanjkljivosti v statutih gospodarskih organizacij. Ugotovili so, da se komunisti pri sestavljanju statutov niso posebno angažirali, predvsem pa niso organizirali poglobljenih razprav o posameznih poglavjih statutov; stanje se je izboljšalo šele na posredovanje občinskega komiteja.

Vprašanja in problemi, ki so se pojavljali pri izdelavi statutov, kažejo, da so bile statutarne komisije pri gospodarskih organizacijah vse premalo seznanjene z gradivi in napotki, ki jih, to lahko trdimo, ni bilo malo. Ugotovili so tudi, da nekateri osnutki statutov še naprej dopuščajo uporabljanje stare prakse pri sprejemanju raznih sklepov, skratka, da vse preveč dopuščajo najrazličnejše oblike formalazma v samoupravljanju. Po drugi strani pa je v statutih vse premalo govora o organizacijskih enotah, ekonomskih enotah, obratnih delavskih svetih itd. Statuti bodo morali točno določiti mesto in funkcije le-teh, nakažejo pa naj tudi način, kako so vse te enote med seboj povezane v organsko celoto.

Na plenumu so govorili še o materialni in delovni disciplini. Menili so, naj bi statuti točno definirali, katere kršitve delovne ali materialne discipline pridejo pod kazenski postopek, pri tem pa ne bi smeli gledati, če je povzročitelj delavec ali uslužbenec, kar se je doslej vse prepogosto dogajalo. Navadno proti delavcu uvedejo disciplinski postopek, proti uslužbencu pa ne, čeprav je morda zagrešil več! V primerih, kjer je npr. vzrok odpovedi delovnega razmerja disciplinski, je potrebno uvesti disciplinski postopek. Doslej se je navadno dogajalo tako, da je tudi tak član kolektiva dobil redno odpoved, zaradi česar so mu morali dati nekajmesečno »odpravnino«, podjetje pa je imelo, če ga je potem kazensko preganjalo, precejšnje stroške.

Statuti tudi premalo govorijo o perspektivi delavca v gospodarski organizaciji, o skrajšanem delovnem tednu in o osebnih dohodkih. Statuti bi vsekakor morali načeti in tudi do neke mere rešiti vprašanje sezonskih delavcev, kar pa v dosedanjih osnutkih pogrešamo.

Prek sindikalnih organizacij bo treba organizirati čim več razprav o važnejših problemih, načenjati ta vprašanja in do njih zavzeti primerna stališča S čim širšo in poglobljeno razpravo naj bi v vsaki gospodarski organizaciji skušali nadoknaditi zamujeno. Plenum je tudi priporočil, naj bi gospodarske organizacije vzporedno z obravnavanjem svojih statutov ali delov statutov obravnavale tudi določena poglavja občinskega statuta, ki se nanašajo na njihovo dejavnost. Poleg tega bo treba poskrbeti za to, da bodo imele statute tudi majhne gospodarske organizacije.

(vec)

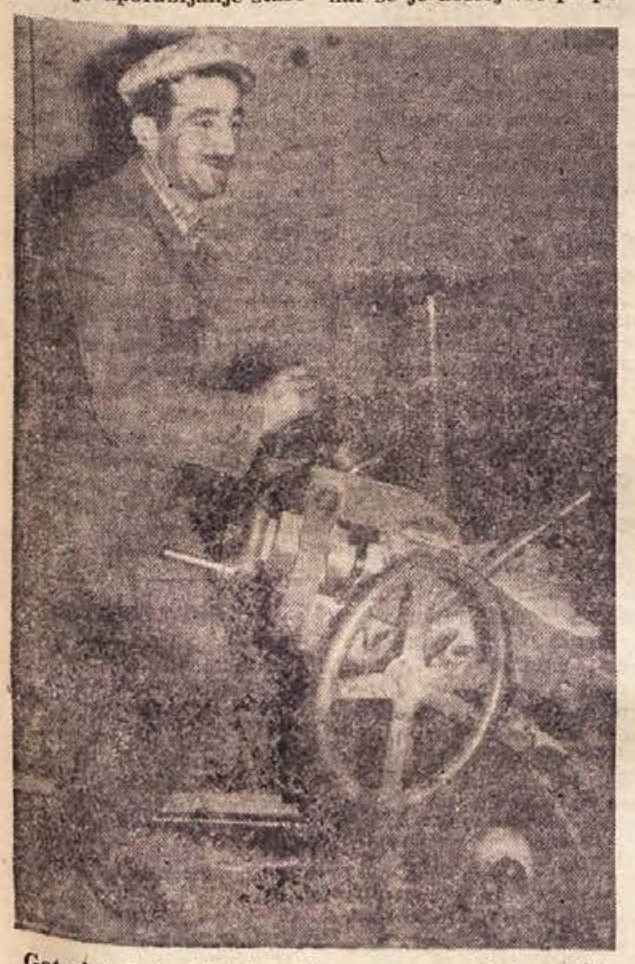

Gaterist Jože Matej vodi z napravo, ki jo vidite na sliki, hlod v najsodobnejšo žago, kjer ga žagini listi v nekaj minutah razžagajo v deske. Inlesov žagarski obrat v Ribnici je sodobno opremljen, prihodnje leto pa ga bodo še bolj modernizirali.

75 milijonov za ribniško šolo

Šolo v Ribnici in podružnične šole v Dolenji vasi, Grčaricah, Sušju in Poljanah obiskuje 1062 otrok. V prvem polletju je bil uspeh 64,6 odst. Ribniška šola pa terja nujno adaptacijo že več let. Učilnic ji sicer ne primanjkuje, pač pa prostorov za tehnični pouk in kabinetov, skrajno izrabljena je pa tudi vsa oprema. Da bi prišli do prepotrebnih prostorov, bodo šolo (bivšo gimnazijo) dvignili za eno nadstropje, uredili sanitarije, napeljali centralno kurjavo in obnovili električno napeljavo. Ker je to precejšnja investicija (potrebnih je okrog 75 milijonov dinarjev), bo adaptacija šole trajala več let, z deli bodo pričeli že letos poleti.

(g)

Največ razgovorov o gozdarstvu in kmetijstvu

Volivci v ribniški občini so na zborih volivcev v večini primerov govorili največ o problemih kmetijstva in gozdarstva, ker jim je to pač najbližje. Zanimali so se za gradnjo gozdnih cest, za cene v gozdarstvu ter sklepanje kooperacijskih pogodb za gozdove. Zanimalo jih je tudi, za kaj je to dobro in zakaj bi ne šlo lahko tudi tako kot doslej. Vse te razprave dokaj jasno kažejo izredno zanimanje ljudi za gospodarske pojave, ki zadevajo nje same, in želijo o njih še in še razpravljati.

Posebno ostro so ljudje v dolinskih predelih reagirali na plan arondacij na tem področju. Volivce v Nemški vasi, Dolenji vasi in drugod je zanimalo, kako bo arondacija potekala. Opozorili so, da je treba ponekod za večjo proizvodnjo predvsem izboljšati zemljo, to je meliorirati jo, in šele potem pričeti z arondacijo. Marsikomu tudi še ni jasno, kako bo urejeno lastništvo, drugod pa so se zanimali, kako bo poskrbljeno za ljudi (predvsem stare), ki bodo oddali zemljo. To naj bi urejevali prek sklada za preživnine, vendar preživnine ne bi smele biti premajhne.

Na zborih volivcev so ponekod govorili tudi o veterinarski službi in izrekli marsikatero pikro na njen račun, o zdravstveni službi ter o raznih komunalnih vprašanjih.

O željah in mnenjih ljudi, predvsem kar zadeva kmetijstvo in gozdarstvo, bo razpravljal v kratkem plenum obč. odbora SZDL Ribnica. Na njem bodo govorili tudi o pripravah občinskega statuta, ki ga bodo dali v kratkem v razpravo.

GORA: televizor je vse, kar imamo...

Pod imenom Gora poznamo pet vasi v hribih med Sodražico in Loškim potokom. To so Kržeti, Kračali, Petrinci, Janeži in Betonovo. Gorniki so gostoljubni, prijazni ljudje, ki se iz dneva v dan borijo s skopo gorniško zemljo za vsakdanji kruh.

»Na Gori nimamo nič drugega kakor televizor, ki smo ga dobili pred leti,« mi je pripovedoval gorniški študent medicine. Res, razen televizorja nimajo nič, niti gostilne. Tako jim ne preostane drugega, kot da se ob večerih sestajajo v klubski sobi pred malim ekranom in vsaj prek njega potujejo po svetu. Na Gori pa imajo, to je treba priznati, odličen sprejem, saj »lovijo« avstrijske oddaje celo bolje kot ljubljanske.

Na zadnjem zboru volivcev, ko so obravnavali plan občine Ribnica, so spregovorili tudi o svojih potrebah in željah. Te sicer niso majhne, v marsičem pa bi jim olajšale življenje. Tako bi nujno potrebovali vodovod, vendar bi gradnja zahtevala precej sredstev. Vodovod, za katerega bi tudi sami precej prispevali, bi moral imeti zajetje v Globeli, v dolini pod njimi. Gorniki želijo, da bi nekako uredili prevoz otrok v Sodražico, kamor morajo vsak dan pešačiti po šest in več kilometrov daleč. Precej so se zanimali še za zadovoljevanje komunalnih potreb (popravljanje vaških poti in podobno) ter za davke in probleme hribovskih kmetij.

Gora, kakor je odmaknjena, ima lepe turistične perspektive. Ponaša se s slikovitimi razgledi, posebno ob lepem vremenu, veliko pa je tudi smučišč. Ljudje so prepričani, da bi se dalo živeti tudi od turizma, posebno če bi zgradili cesto od Travne gore prek Vagovke in Gore proti Notranjski. Cesta bi imela precejšen turistični pomen, nič manj pomembna pa ne bi bila za izkoriščanje gozdov. Proti Travni gori je sicer zamišljena cesta iz Sodražice po strmem grebenu, vendar menijo, da bi bila gradnja od tod dražja.

Vsekakor je treba Gornikom nekaj nuditi. Morda bi res veljalo odpreti tudi s te strani turizmu pot v naše kraje, s čimer bi v marsičem pomagali tudi prebivalstvu oddaljenih petih gorniških vasi.

(fg)

REŠETO

Mimo Ortneka in Velikih Poljan

Grmada je turistična točka v Ribniški dolini, primerna za letni, zimski, lovski in nedeljski turizem. Na Grmado se pride iz Ortneka, ki ima lep park in drevored tik modernizirane ceste Ljubljana—Kočevje, razen tega avtobusno in železniško postajo.

Ko je letos stekla nova cesta, se je močno povečal tudi avtobusni promet, tako da so vsi kraji z občinskimi središči dobro povezani.

Če bomo hoteli, da se bo tod turizem še bolj razvil, pa bomo morali popraviti še to in ono, o čemer ljudje že razpravljajo. Tako bi morala komunalna uprava posuti cesto Vel. Poljane — Ortnek, ker jo je mladina s sankami tako zgladila, da postaja nevarna pešcem in živini. Na zasedanju krajevnega odbora v Vel. Poljanah so vaški odborniki opozorili na vodovod, ki bi ga potrebovale tako Vel. Poljane kot Ortnek, razen tega pa na ureditev cest, posebno skozi Ortnek. Pri gradnji kočevske magistrale so to ceste močno uničili, zdaj pa je nihče ne popravi. Tudi cesta Ortnek — Vrh je potrebna popravila in je res škoda, da cestišče propada.

VASČANI VEL. POLJAN so na sestanku izrazili tudi željo po razsvetljavi, ker je ponoči zelo temno, skozi Vel. Poljane in Ortnek pa potuje vedno več turistov.

ORTNEŠKA TRGOVINA je začela poslovati nonstop, česar so potrošniki zelo veseli. Želijo pa si, da bi prodajali tudi kruh in da bi bila večja izbira. Potem jim ne bi bilo treba v Ribnico nakopovat.

V MLADINSKEM DOMU v Ortneku preživlja polletne počitnice mladinska kolonija iz Pulja, na Vel. Poljane pa pridejo člani Počitniške zveze iz Ljubljane. Zato pričakujemo, da bo po naših hribih in dolinah vse živo. Če bo mladina odnesla dober vtis o naših krajih, bo to najboljša reklama za turizem v Ribniški dolini.

Mi

DOLGA VAS: 300.000 din za pokopališče

Ker se je lesena ograja pokopališča v Dolgi vasi že davno podrla, so ljudje sklenili napraviti novo. Vedoč, da so občinska sredstva za te namene pičla, so pred kratkim sami zbrali okrog 300.000 din prostovoljnih prispevkov. Prebivalci Dolge vasi so si lani pretežno s prostovoljnim delom uredili kulturni dom, letos pa bodo na ta način popravili pokopališče. Občinska skupščina Kočevje bo za popravilo pokopališča prispevala tudi nekaj denarja iz sredstev, namenjenih krajevnim skupnostim.

Matični urad Dobrepolje

Na matičnem uradu Dobrepolje so se januarja poročili: Franc Babič, zidar iz Podgore, in Ana Hrovat, bol. strežnica iz Ponikev; Jožef Marolt, ključavničar iz Črnega potoka, in Marija-Karmen Šporar, delavka iz Vidma; Jože Škulj, vodovodni instalater iz Zagorice, in Antonija Grm, delavka iz Zagorice.

Umrli so: Frančiška Marolt, preužitkarica iz Vidma, 84; Ivan Strah, kmetovalec iz Hočevja, 94; Franc Novak, posestnik iz Male vasi, 84; Alojzij Marolt, posestnik iz Podgore, 72; Marija Levstek, gospodinja iz Zdenske vasi, 69; Ivan Zakrajšek, posestnik iz Ponikev, 75.

Nov upravni odbor DU Ribnica

Pred kratkim sta se sestala stari in novi upravni odbor delavske univerze v Ribnici. Razen konstituiranja novega odbora so tudi pregledali in potrdili lanskoletni zaključni račun ter se pogovorili o delu v prihodnjem obdobju. Za novega predsednika UO je bil izvoljen Mirko Goršič, računovodja v Kovinskem, za podpredsednika pa prof. Janez Debeljak.

dela, večjo izkoriščenostjo osnovnih sredstev in z uvajanjem sodobnih tehnoloških postopkov. S tem v zvezi se bo spremenila tudi struktura zaposlenih po strokovnem in kvalifikacijskem sestavu v prid strokovnosti. Prav zaradi tega bodo morale gospodarske organizacije posvetiti vso skrb vzgoji strokovnih delavcev. Pri tem bo lahko odigrala pomembno vlogo delavska univerza s svojimi strokovnimi šolami. Njen program strokovnega izpopolnjevanja naj bo prilagojen potrebam gospodarstva v občini.

Da je kadrovski sestav v gospodarskih organizacijah še zelo pereč, kaže podatek, da so na veliko delovnih mestih, kjer je potrebna višja ali visoka izobrazba, ljudje, ki te izobrazbe nimajo. Na skupščinski seji so se zavzeli, naj o tem spregovore tudi statuti delovnih organizacij, podjetja pa naj napravijo tudi plane kadrovskih potreb. Govorili so tudi o ljudeh, ki napravijo pri DU ustrezno strokovno šolo, ko jo pa končajo, se v podjetju le redkokdo zmeni zanje.

V zvezi s pripravami na skrajšan delovni teden morajo podjetja izdelati analize pogojev za povečanje produktivnosti dela s konkretnimi ukrepi za racionalizacijo proizvodnje.

LETOS LE 72 NOVIH STANOVANJ

Predvideni porast produktivnosti dela bo omogočil, da se bodo realni osebni dohodki povečali za 8—10 odst. — Z razvojem gospodarstva se kažejo vedno večje potrebe po intenzivni stanovanjski gradnji. Letos bi bilo potrebnih 478 novih stanovanj, zgrajenih pa jih bo predvidoma le 72. Tudi vzdrževanju in obnavljanju starih stanovanj bo treba posvetiti večjo skrb, za kar daje možnost novi občinski odlok o notranji delitvi stanarine. S tem so hišni sveti kreditno sposobnejši in bodo lahko najemali večje kredite. Letos bo izdelana tudi celotna dokumentacija k že določenim vplivnim območjem, urbanistični program za vsa vplivna območja in ureditveni načrt za center mesta.

ŠE NEKAJ O DRUŽBENEM STANDARDU

Letos bodo nadaljevali z gradnjo klavnice in elektrifikacije podeželja. Skrb za gradnjo že začetih vodovodov bo prevzela Vodna skupnost (Podpreska, Osilnica, Predgrad itd.). Šolstvu bo treba zagotoviti sredstva za osnovne materialne potrebe in za porast osebnih dohodkov za 15 odst., prav tako pa tudi sredstva za najpotrebnejše investicije, ki bodo vplivale na boljšo funkcionalno sposobnost. Dograjena bo šola na Travi, v gimnaziji pa bodo uredili kabinet in laboratorijsko delavnico.

Za zboljšanje zdravstvene službe so potrebni urejeni prostori in sodoben instrumentarij. Z izgradnjo zdravstvenega doma v Kočevju bo to precej urejeno. Letos bo gradnja zdravstvenega doma predstavljala poleg gradnje stanovanj največjo investicijo družbenega standarda. Skupaj z opremo bo letos potrebnih za zdravstveni dom okoli 200 milijonov din. S tem bo zaključena prva faza... Zdravstveni dom in obratne ambulante bodo morale razvijati preventivno dejavnost predvsem pri zdravstvenem varstvu žena, otrok, učencev in vajencev, pri preprečevanju nesreč in pri delu ter skrbeti za razvoj dispanzerskih služb.

Precej dela bo imela tudi služba socialnega varstva, kjer je treba razvijati predvsem vzgojo in varstvo mladine in otrok. Ker izvira precej socialnih problemov na račun nezaposlenosti, predvsem žena, bo treba proučiti možnost vključevanja le-teh v proizvodnjo in druge službe.

VEČJA SKRB ZA ZASEBNO OBRT

Proračunska potrošnja se bo letos povečala za 13 odst. Obdavčenje zasebnih kmetovalcev se bo spremenilo toliko, da bodo z davki občutneje obremenjeni nižinski, rodovitnejši predeli, kjer so možnosti za intenzivnejše gospodarjenje ob uporabi sodobne mehanizacije in kjer so boljši pogoji za prodajo.

Da bi omogočili razvoj zasebne uslužnostne obrti in gostinstva v skladu s potrebami, bo občina nadaljevala z lani sprejeto politiko obdavčenja. Ostalim občinskim davščinam letos ne bodo povečevali davčnih stopenj, ker bi se sicer poslabšali življenjski pogoji ljudi.

IN OSEBNI DOHODKI POD 25.000 DIN

Predsednik občinskega sindikalnega sveta Kočevje Tone Šercer je opozoril občinsko skupščino, da bo treba v tem letu posvetiti vso skrb tudi standardu delavcev, to je tistih, katerih mesečni prejemki so pod 25.000 din. Ljudi s takimi prejemki je v občini precej, predvsem v tekstilni in lesni stroki, gozdarstvu in pri Zavodu za zaposlovanje invalidov. To naj bo tudi ena glavnih skrbi letos; poiskati je treba najboljšo varianto, kako bi uskladili mesečne dohodke z življenjskimi potrebami delavcev.

(vec)

Nihče ne bo smel stati ob strani

Razvoj zahteva vedno večjo aktivnost članov Zveze komunistov

Na dnevnem redu zadnje seje občinskega komiteja ZKS Novo mesto 24. januarja sta bili dve pomembni vprašanji: ZK in naloge pri izvajanju programa razvoja občine v letu 1964 ter nekateri problemi pri integracijskih procesih v gospodarstvu. V uvodnih besedah in razpravi o prvi točki dnevnega reda so bila nakazana nekatera vprašanja, ki jih bo potrebno ob izvajanju programa razvoja s pomočjo vseh subjektivnih sil, predvsem pa ZK, reševati in jih postavljati pred organe delavskega samoupravljanja v delovnih organizacijah. Osrednji problem, ki zahteva v letu 1964 poglobljeno študijsko obravnavo v delovnih organizacijah, so priprave za uvedbo 42-urnega delovnega tedna. To vprašanje, kot je bilo poudarjeno na seji, zahteva od organizacij ZK odločno akcijo, ker bi odlaganje povzročilo resne težave v delavskih kolektivih (ustavno določilo o delovnem času bo potrebno uveljaviti, ne bomo pa na to pripravljeni). Od načelnih razprav o tem vprašanju je potrebno preiti h konkretnim pripravam.

Ob izrednem gospodarskem porastu v zadnjih letih in predvidenem programu razvoja v občini v vseh gospodarskih panogah, predvsem pa v industriji (v letu 1962 je bilo doseženo 30-odst. povečanje celotnega dohodka, v letu 1964 pa je predvideno 28,2 odst.), smo zanemarili izobraževanje strokovnih kadrov, kar povzroča resne težave in celo zavira nadaljnji razvoj.

Na seji je bil kritično ocenjen odnos do tega vprašanja v delovnih organizacijah in izven njih, saj bi bili prej sposobni v kratkem času zbrati sredstva in postaviti nove proizvodne kapacitete, kakor pa oskrbeti tako izobraževanje kadrov, ki naj proizvodnjo organizirajo in vodijo ter najbolj racionalno izkoriščajo proizvodne kapacitete. V zvezi s tem bo potrebno reorganizirati srednje strokovno šolstvo v občini in poiskati za izobraževanje strokovnega kadra nove oblike, s katerimi bomo najhitreje posredovali znanje delavcem v razvijajočem se gospodarstvu.

V razpravi o delu, opravljenem pri sprejemanju statutov delovnih organizacij, se je pojavilo vprašanje, v kakšni meri obravnavajo statuti ponovni izbor (reelekcijo) kot obliko in sredstvo za normalno obnavljanje in vključevanje novih kadrov na vodstvenih in odgovornih delovnih mestih, ki imajo ekonomsko-družbeni značaj (direktor, vodji sektorjev, obratov, oddelkov itd.). Pri tem je bilo ugotovljeno, da dosedanji osnutki statutov delovnih organizacij tega vprašanja ne obravnavajo širše (omejili so se le na delovno mesto direktorja, pa tudi tu na podlagi zakonskih določil). Poudarjeno je bilo, da bi se morali komunisti v delovnih organizacijah zavzeti, odvisno od položaja in organizacije podjetja, da dobi reelekcija tisto mesto v statutu, ki ji z družbeno-političnih vidikov pripada.

Integracijski procesi v gospodarstvu in izven njega nastopajo kot posledica spremenjenih pogojev proizvajanja in tržišča, ki terja večjo ekonomičnost poslovanja. Na tej podlagi in zaradi tega je v zadnjih nekaj letih prišlo tudi do združevanja v gospodarstvu (trgovine, kmetijstvo, farmacevtsko-kemična industrija, gospodarstvo itd.) in negospodarskih dejavnostih (npr. v zdravstveni službi) na območju občine Novo mesto. Pri tem so se pojavile kot posledica tako z ekonomsko-finančnega kakor tudi z organizacijsko-strokovnega vidika slabo pripravljenega združevanja (KGPK, Krka) nekatere napake, ki so povzročile nezadovoljstvo v delovnih kolektivih, ki so se združevali. Te napake je potrebno spoznati in jih pri nadaljnjih integracijah odpravljati.

Ob sedanjem stanju in spričo predvidenega razvoja se kaže potreba po nadaljnjem združevanju nekaterih delovnih organizacij. Tako je seja nakazala potrebo po združevanju v kmetijstvu in trgovini. V kmetijstvu nastaja zaradi spremenjenega ekonomskega položaja ZK in kmet. posestva (po izvršeni ločitvi kmetijstva in gozdarstva) ter zaradi enotnega izvajanja programa kmetijskega razvoja v občini potreba po eni ali dveh delovnih organizacijah, ki bi skrbele za razvoj na tem področju.

V trgovini pa se kaže potreba po združevanju zaradi nadaljnje specializacije in modernizacije trgovske mreže v Novem mestu.

Medtem ko se komunisti v kmetijskih organizacijah lotevajo razprav o združevanju z ekonomskih vidikov in splošne koristnosti, pa potekajo razprave pri združevanju trgovine v smeri subjektivnega gledanja in osebnega prestiža. To velja predvsem za komuniste v trgovskem podjetju Dolenjka, ki postavljajo pri razpravah o združevanju v ospredje vprašanja formalno pravne narave, pri čemer zanikajo vse pozitivne ekonomske rezultate, ki bi jih dosegli z združitvijo v trgovini.

Na seji je bilo poudarjeno, da takšno pojmovanje združevanja trgovine kaže na kratkovidnost in ozkost ter ekonomsko-politično nerazgledanost tistega dela kadrov v trgovini, ki takšna stališča zastopajo in iz njih izhajajo. Zato je skrajni čas, da komunisti uvidijo nesmisel takšnih diskusij, ki se sedaj vodijo v osnovnih organizacijah in organih upravljanja, ter da v svojem lastnem interesu in interesu širše komunalne skupnosti združijo svoje ekonomske, strokovne in organizacijske zmogljivosti za razvoj trgovine.

F. B.

Krvodajalci, ne pozabite!

Transfuzijska postaja novomeške bolnišnice potrebuje v torek, 11. februarja, in v torek, 18. februarja, 100 krvodajalcev. Poledenele ceste ovirajo redni dovoz krvodajalcev s podeželja, ki bi sicer v teh dneh nudili bolnišnici dovolj krvi. Že nekajkrat smo se z javno prošnjo obračali na krvodajalce iz Novega mesta in bližnje okolice in vedno naleteli na razumevanje. Tudi tokrat vas prosimo: pridite na transfuzijsko postajo in ponudite svojo kri, ki bo reševala življenja!

Zlasti apeliramo na krvodajalce iz Industrije motornih vozil, iz Industrije obutve, Novoteksa, občinske skupščine, gozdnega gospodarstva Novo mesto, kmetijskega posestva Novo mesto, tovarne zdravil »Krka«, Dolenjke (Mirna peč) in ostale, ki so doslej v takšnih trenutkih pokazali izredno mero humanosti in razumevanja! Ne pozabite, da so od vaše pripravljenosti nuditi svojo kri odvisna človeška življenja!

OBČINSKI ODBOR RK NOVO MESTO

Januarja v žužemberški zadrugi

■ V januarju so v žužemberški zadrugi odkupili 36 glav mladih goved za izvoz. 14 glav je bilo lastne proizvodnje, ostale pa iz pogodbene. V marcu letos bo prodanih približno 20 telet, težkih 180 do 200 kilogramov. Tudi ta teleta so iz pogodbenega pitanja in so namenjana za izvoz.

■ Za domači trg je bilo prodanih 145 prašičev iz pogodbene reje, razen tega pa je zadruga odkupila tudi nekaj krav in mlade plemenske živine.

■ Odkupa krompirja zaradi mraza ni bilo, pač pa računajo, da bodo lahko z njim nadaljevali, brž ko bo mraz prenehal. Menijo, da bo odkupljenih še okrog 100 ton krompirja.

■ Prodaja umetnih gnojil je bila v januarju malenkostna, čeprav je kmetijska služba obdelala celoten teren in se s kmetovalci pogovorila glede gnojenja. Pričakujejo, da bo prodaja umetnih gnojil večja v februarju. Ker ni na razpolago skladišč, ima zadruga na zalogi le eno tretjino gnojil, potrebnih za zimsko gnojenje in spomladansko setev.

Kratki iz Šmarjete

● **Na sestanku šolskega odbora** v Šmarjeti so obravnavali polletni učni uspeh. Več učencev ima slabe ocene, kar pa bodo morali v drugi polovici šolskega leta ob pomoči staršev popraviti. Ni vedno kriv učitelj, če učenec ne izdela. Na seji so pregledali tudi proračun šole za leto 1964.

● **V februarju, marcu in aprilu** bo v Šmarjeti Singerjev tečaj za krojenje in šivanje. Gospodinje in dekleta bodo spet imele priložnost, da se nauče kaj koristnega za gospodinjstvo.

Matični urad Mirna peč

Izven porodnišnice je bil v januarju rojen en deček. – Porok ni bilo. – **Umrli so:** Marija Lokar, preužitkarica iz Gorenjega Karteljevega, 80; Franc Starič, preužitkar iz Gorenjega Karteljevega, 87; Jože Jarc, preužitkar iz Maleneke vasi, 77; Ivana Virc, kmetovalka iz Dolenjega Globodola, 77; Marija Rapuš, gospodinja iz Mirne peči, 66.

Zadavila je novorojenčka

M. P. iz Gorenje Straže, delavka pri tamkajšnjem gozdnem obratu, je 21. januarja okrog 3. ure kmalu po porodu zadavila svojega otroka. Mrtvega novorojenčka je kasneje odnesla na podstrešje. Dejanski vzrok za to dejanje še ni znan, ker je preiskava še v teku.

Kako bo s soglasji k statutom?

Komisija pri občinski skupščini Novo mesto je dala v strokovno obdelavo le nekaj statutov delovnih organizacij, ki so jih že predložile. Ta strokovna obdelava se odvija vse prepočasi, zato nastaja vprašanje, kako bo potekalo dajanje soglasja k statutom delovnih organizacij ob koncu za predložitev predpisane dobe? Ker so priprave statutov v delovnih organizacijah še vedno sorazmerno slabe, je pričakovati konec marca velik pritisk. Vse namreč kaže, da večina kolektivov odlaša priprave na zadnjo uro. Nastaja torej resno vprašanje, ali bo občinska skupščina sposobna dati verodostojno soglasje?

Matični urad Šmarjeta

V januarju ni bilo rojstev izven porodnišnice.

Poročila sta se: Metod Kermc, kmetovalec iz Vinice, in Alojzija Kermc, poljedelka iz Radovlje. – **Umrla je:** Terezija Bračika, kmetovalka iz Orešza, 80.

Matični urad Otočec

V januarju sta bila izven bolnišnice rojena 2 dečka. – Umrl je Jože Selak, kmetovalec iz Dobovega, 63.

Matični urad Žužemberk

V januarju ni bilo rojstev izven porodnišnice ena deklica.

Poročili so se: Franc Ivanetič, avtomehanik iz Straže, in Marija Anžlin, kuharica iz Mačkovca pri Žužemberku; Stanislav Vidmar, čevljar iz Smihela pri Žužemberku, in Marija Muhič, kmetovalka iz Klečeta; Franc Pelc, kmetovalec iz Lcpate, in Ana Hribar, kmetovalka iz Gradenca.

Umrli so: Ana Kuhelj, kmetovalka iz Gornjega Ajdovca, 75; Ana Vidmar, kmetovalka iz Podlipe, 85; Janez Vidmar, užitkar iz Stavče vasi, 88.

S posveta staršev in mojstrov

V nedeljo je bil na novomeški vajenski šoli posvet staršev, mojstrov in vodstva šole, na katerem so zabeležili prav lep uspeh. Razvoj kaže, da prehaja ta učni zavod v poklicno šolo, za kar ima zdaj tudi že po zakonu vse potrebne pogoje. Postala naj bi središče izobraževanja strokovnih kadrov obrtnih strok za kovinsko in avtomehansko stroko širše Dolenjske. O uspešnem posvetu bomo zaradi pomanjkanja prostora poročali več v prihodnji številki.

Novomeška kronika

■ **Danes zvečer ob 20. uri** bo v Domu ljudske prosvete spominski večer mojstra slovenske besede Antona Sovreta, ki ga prireja Društvo prevajalcev SRS. Na prireditvi, ki bo v počastitev Prešernovega kulturnega praznika, bodo sodelovali književniki in prevajalci, za glasbeno spremljavo na harfi pa bo poskrbela članica RTV Ljubljana. Obiskovalci te za Novo mesto nenavadne prireditve si bodo v avli dvorane lahko ogledali tudi razstavo Sovretovih književnih del in rokopisov, ki jo je pripravila Študijska knjižnica v Novem mestu.

■ **Društvo za raziskovanje jam Slovenije,** klub v Novem mestu, je pred dnevi odprl v vitrini pred poslovalnico »Asire« lično razstavico, posvečeno spominu narodnega heroja Vinka Paderšiča, po katerem se zdaj imenuje novomeški klub. Poleg fotografij so razstavljeni tudi barvni diapozitivi z mednarodnega simpozija jamarjev v Rakovem Skocjanju. Oglejte si!

■ **Jutri bo pustna sobota!** Po vsem svetu, pa tudi v nekaterih naših krajih pripravljajo na ta dan in pa na pustni torek karnevale in velike zabave. V Novem mestu pa smo postali preveč resni, saj že nekaj let mineva pustovanje brez pravega razpoloženja. In vendar so Novomeščani lepo organizirali pustne prireditve že takrat, ko o turizmu še nismo kaj dosti govorili. Razen v izložbi Mladinske knjige in letaka hotela Kandija, ki vabi na zabavo, v mestu 5 dni pred pustom ni nobenega znaka, ki bi dokazoval nasprotno. Škoda!

■ **Šolske zimske počitnice** so pri kraju. V mestu se je to že v prvih dneh tedna močno poznalo, saj je bilo zjutraj po cestah spet živahno. Kadar so šole zaprte in na cestah ne srečujemo mladine, je mesto kar nekam prazno in pusto. Zdaj pa z novimi močmi v drugo polovico šolskega leta!

■ **Živilski trg je bil zadnji** ponedeljek bolj klavrn, saj je bilo naprodaj le malo stvari. Prodajali so le fižol po 250 din kilogram, jajca po 35 din in jabolka po 120 din. Tu in tam je bilo opaziti skodelo smetane (120 din), kislo zelje in repo (60 din merica), koreninо hrena (100 din) ter hrano za perutnino.

■ **Gibanje prebivalstva:** rodile so: Vida Ban iz Kotarjeve 6 – Andreja, Antonija Drobnič iz Zagrebške – stolpič A – dečka, Danica Bergar iz Volčičeve 11 – dečka. Poročili so se: Anton Ilar, kmet s Potovrha, in Marlina Pavlin, kuharica z Glavnega trga 6; Marijan Kraus, strojni tehnik iz Zagrebške ceste, in Marija Škof, učiteljica z Otočca. Umrla sta: Frančiška Ipavec, gospodinja iz Zagrebške 7, 77 let, in Neža Kopar, gospodinja iz Kurirske poti 12, stara 90 let.

Na vrsti je kinoteka

V želji, da bi tudi Novomeščani lahko ponovno videli svetovno znane umetniške filme, je Zavod za kulturno dejavnost povabil v gostovanje kinoteko. V prihodnjih dneh bo možno videti več filmov, ki so pred leti polnili največje filmske dvorane na svetu. Med drugim so to »Poštna kočija« (western), »Notredamski zvonar«, »Frankenstein« z Borisom Karloffom in Meo Clarke (13. in 14. februarja) in drugi. O naslednjih filmih bomo pravočasno pisali tudi v našem listu.

šf—

Ni vstopa med tednikom!

Po svetu in tudi v nekaterih jugoslovanskih mestih je v kinematografih vpeljan tak red, da vstop med predvajanjem kratkega filma ali tednika ni dovoljen. Obiskovalci kina Krka v Novem mestu tega načela ne spoštujejo, čeprav so bili opozorjeni, da od 1. januarja dalje nimajo vstopa med predvajanjem tednika. Odslej ne bo pomagalo nobeno trkanje na vrata. Vsak, kdor bo zamudil, bo pač moral počakati do naslednjega odmora. Gledalci ki so prihajali k predstavam točno, so imeli prav malo od tednikov, vedno so morali vstajati zamudnikom. – Novi ukrep je zato popolnoma pravilen. Tudi vlak ne čaka, ampak odpelje po svojem voznem redu.

šf-

Četrtič pretresali iste stvari

Občinski odbor SZDL Novo mesto je 30. januarja sklical razširjeno sejo odbora in občinskega odbora DPM, vabljeni pa so bili tudi predstavniki večjih gospodarskih organizacij. Dnevni red je obsegal eno samo točko: problematiko otroškega varstva in varstvenih ustanov v občini. O tem pa je v isti dvorani in v glavnem med istimi ljudmi že četrtič tekla beseda.

Že lani avgusta je bilo na širšem posvetovanju o otroškem varstvu ugotovljeno, da so se pokazale posledice dolgotrajnega zanemarjanja tega področja. Kompleksno obravnavanje otroškega varstva je odkrilo probleme malih otrok, za katere nimamo organiziranega varstva, družbo pa je opozorilo na podhranjene otroke, vzgojno in duševno prizadete in na veliko število tistih malčkov in šolarjev, ki v prostem času nimajo možnosti za smotrno igro na prostem.

NE SME NAM BITI ŽAL DENARJA!

Ob koncu preteklega leta je bilo anketiranih 725 zaposlenih mater. Njihovi odgovori so pokazali, da je od teh v vrtcu le 54 otrok, 571 jih je v oskrbi babice ali drugih sorodnikov, 203 otroci pa so brez vsakega varstva med materinim delovnim časom. Na vprašanje, zakaj žene ne oddajo otroke v varstvene ustanove, so anketiranke odgovorile, da varstvene ustanove ni v kraju njihovega bivanja, ali pa, da je vzdrževalnina v vrtcih predraga.

Ekonomska vzdrževalnina v varstveni ustanovi je okoli 7000 din, starši pa prispevajo le dobro polovico tega zneska – premnogi še to stežka dajo. Ugotovitev, da se otroci brez varstva navadijo pohajkovanja, grdega obnašanja in da imajo v šoli slabe uspehe, vedno bolj potrjuje. Vse to pa v doraščajoči dobi lahko povzroči iztirjenje mladoletnikove osebnosti. Navadno take mlade ljudi oddajamo v vzgojne zavode, kjer stane oskrbovalnina 40.000 din na mesec. Ali ne bi bilo cenejе preprečevati prestopništvo in plačati otroku le 7000 din mesečno v varstveni ustanovi, dokler je za to še čas? Prav gotovo tu ni kaj razmišljati!

PONEKOD SO MOŽNOSTI, PA ...

Udeležnci te razširjene seje so v razpravo živahno posegali, pri tem pa se je odkrilo, da že nekaj let sklepamo o teh in onih možnostih, včasih so celo resnične možnosti, pa jih ne znamo izkoristiti. Načrti zvodené po krivdi ozkega kroga ljudi.

O otroškem vrtcu v Bršlinu so tamkajšnje gospodarske organizacije že razpravljale, podjetje ŽTP je celo odobrilo večjo vsoto denarja za varstveno ustanovo, nikogar pa ni bilo, ki bi to akcijo organiziral. Vrtca še zdaj nimajo, ŽTP pa je denar seveda porabilo v druge namene! Vendar so predstavniki podjetij z bršlinskega konca pokazali najlepše razumevanje do nove skupne akcije za vrtec. Na seji je bilo sklenjeno, da se bo SZDL organizacijsko lotila zadeve in jo v najkrajšem času izpeljala.

V Dol. Toplicah so prebivalci govorili o otroškem varstvu na vseh sestankih zadnjih let. Pokazali so veliko pripravljenost, da bi sami pomagali pri gradnji igrišča – vse zaman. Njihovi otroci se še vedno igrajo na cesti! Direktor zdravilišča trdi, da so Toplice turistični kraj (zaščiten 2 ali 3 km naokoli), kjer igrišča ne sme biti, češ da igrišče in otroški vrišč motita goste, ki se glede tega vedno pritožujejo. Ko pa je medobčinski inšpektor za otroške varstvene ustanove želel pritožno knjigo, da bi pregledal opazke gostov, v njej ni bilo o tem ne duha ne sluha! V Toplicah se je zgodilo celo to, da so edino zunanje igrišče za odbojko, ki so ga šolarji uporabljali

S Frate na jeseniško Planino

Taborništvo na Dolenjskem ima že močno tradicijo. Brežice, Črnomelj, Metlika, Novo mesto, Sevnica, Šentjernej in Trebnje so kraji, kjer javnost že pozna razne oblike taborniške dejavnosti. Tudi v Straži so bili taborniki zelo poznani. Trenutno kaže, da počivajo. Bila bi huda napaka, če bi v javnosti s tem vzbudili vtis, da jih ni več.

V preteklih šestih letih so se v času zimskega šolskega odmora redno vršili na Frati tečaji za taborniške vodnike. Ti tečaji so mnogo pripomogli k izboljšanju dela v dolenjskih taborniških enotah. Po razformiranju okrajne zveze tabornikov v Novem mestu v preteklem letu je odpadel finančni vir, potreben za izvedbo vodniških tečajev na Frati.

Ljubljanska okrajna zveza tabornikov, v katero so vključene tudi taborniške enote na Dolenjskem, razen Posavja, je letos priredila na Planini nad Jesenicami dva štirinevna tečaja za taborniške vodnike. Udeležilo se jih je 20 vodnikov in vodnic iz območja Dolenjske, in sicer: 4 iz Metlike, 3 iz Črnomlja, 3 iz Šentjerneja, 1 iz Trebnjega in 9 iz Novega mesta. Pogrešali smo udeležence iz Straže.

Program tečajev je bil podoben programu, ki se je po izkušnjah oblikoval na tečajih na Frati. Bližina meje in visokogorski svet nista dovoljevala takih terenskih vaj in izletov kot na Frati. Velik del časa v delu na prostem je zato odpadel na sankanje in smučanje. Kot smučarji se Dolenjci razumljivo niso izkazali. Uveljavili pa so se v sankanju, kjer je Ferlič iz Novega mesta dosegel najboljši čas.

Udeleženci obeh tečajev, ki so prišli iz 20 različnih krajev, so se pri 4-dnevnem skupnem delu od ranega jutra do poznega večera med seboj spoznali in postali prijatelji, kar se je pokazalo ob slovesu.

Izredno so na obeh tečajih uspele nočne vaje, ki so bile za večino udeležencev prvo tako doživetje. Uspešna je bila tudi izdelava ročnih del in snežnih figur. Za sankače pa je bila svojevrsten užitek vožnja na sankaški progi od Savskih jam do bližine taborniškega doma. Skioptične slike alpskega rastlinstva, ki jih je razlagal prirodoslovec prof. Fabjan, so vzbudile veliko pozornost.

Močno je prevzelo udeležence tečaja pripovedovanje tov. Koširja o NOB v jeseniški okolici. Zlasti najmlajši udeleženci tečaja so hoteli zvedeti vse podrobnosti, kako so jeseniški kurirji držali med vojno zvezo prek Save in na Koroško.

Udeležba na obeh tečajih je bila zelo številna. Na drugem tečaju je celo presegla zmogljivost taborniškega doma jeklarjev, kjer sta se vršila tečaja.

Priporočljivo bi bilo, da bi v bodoče bili vzporedno tečaji za vodnike na Planini nad Jesenicami in na Frati. Tako bi izkoristili svojsko ugodnost obeh okolic teh postojank in omogočili še številnejšo udeležbo kot doslej. V preteklih letih je samo iz Dolenjske bilo vsako leto 40 do 50 udeležencev. Letos pa je ves ljubljanski okraj dal 80 udeležencev, kar je bilo za dva tečaja preveč, za velikost ozemlja, ki sega od Triglava do Kolpe, pa premalo.

S. J.

S tečaja za vodnike medvedkov in čebelic na Planini nad Jesenicami (januar 1964). Na sliki: odhod skupine tečajnikov v dolino. — Golica (v ozadju) je bila že skoraj brez snega . . .

V Črmošnjicah se bodo spet zbrali smučarji

V nedeljo, 9. februarja, bo v Črmošnjicah medobčinsko smučarsko prvenstvo v veleslalomu in tekih. Snežne razmere so ugodne, saj so številni smučarji iz Ljubljane, ki so prišli v nedeljo v Črmošnjice, trdili, da je tam več snega kakor v Kranjski gori. Pričakovali so, da se bodo lahko vozili z vlečnico, vendar ta ne dela. Toda to bi morali objaviti, da ne bo toliko razočaanja, kakor je bilo zadnjo nedeljo.

Na medobčinskem smučarskem prvenstvu se bodo zbrali najboljši dolenjski smučarji. Pričakujemo tudi udeležbo smučarjev iz Krškega in Kočevja. Domači smučarji, ki so sodelovali na prvnstvu gozdarjev v Črmošnjicah, pa se bodo spoprijeli še z ostalimi smučarji Dolenjske, vendar imajo nekaj prednosti, ker progo že poznajo.

Medobčinsko smučarsko prvenstvo bo istočasno tudi šolsko prvenstvo, posebej za osnovne in srednje šole. Vozili bodo veleslalom in tekmovali v teku na 1 km.

To medočinsko šolsko prvenstvo bo tudi izbrano za republiško srednješolsko prvenstvo, ki bo 1. marca v Kranjski gori. Tudi med našo šolsko mladino imamo nekaj dobrih smučarjev, ki bodo tokrat lahko uspešno zastopali Dolenjsko.

Iz Novega mesta bodo ob 8. uri izpred avtobusne postaje vozili avtobusi tekmovalce, tako da se bo lahko že ob 10. uri začelo v Črmošnjicah medobčinsko tekmovanje v veleslalomu in tekih.

J. G.

Športni dan v Podzemlju

Zadnji dan pouka v I. polletju je bil na osnovni šoli v Podzemlju športni dan. Mladi tekmovalci so se pomerili v sankanju, smučarskih tekih, smuku in smučarskih skokih Učenci so pokazali veliko borbenosti in tudi znanja.

Uvrstitev:

Dekleta (sankanje): 1. Marija Kuhar (5. r), 2. Darinka Pezdirc (6. r.), 3. Majda Matkovič (6. r.).

Dečki (sankanje): 1. Jože Nemanič (6. r.), 2.—3. Jože Stipanič (6. r.) in Milan Sopčič (4. r.).

Smučarski teki: 1. Marjan Jakša (6. r.), 2. Anton Stipanič (8. r.), 3. Anton Starešinič (7. r.).

Najboljši čas je dosegel upravitelj šole Mitja Udovič

Smuk: 1. Julij Stampohar (8. r.), 2. Marjan Jakša (6. r.), 3. Anton Stipanič (8. r.).

Smučarski skoki: 1. Julij Stampohar (8. r.) (16, 16,5, 16), 2. Anton Šuštarič (7. r.), 3. Jože Štefanič (6. r.).

O mladih športnikih iz Podzemlja bomo še slišali!

—ere

Tečajniki so tekmovali v Črmošnjicah

21. januarja so imeli udeleženci smučarskega tečaja zaključno tekmovanje v Črmošnjicah. Tekmovala so dekleta in fantje, ki so bili razdeljeni v dve skupini. — Tekmovali: Marjan Pavlin, Janez Doljak, Nace Sila, Bogdan Murn, Bogdan Kozina, France Smerdu, Janez Boršinar, Marko Grum, Tomaž Šolmajer, Boris Zupančič, Andrej Bukovec, Sergej Thorževskij, Bojan Potočnik; Irena Glonar, Maja Glonar, Milojka Končar, Ida Kotnik, Maja Rajič; Metod Ferhar, Janez Korent, Miha Legan.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: **Ivan Jurkas**, delavec iz Mihalovca, je padel s kolesom in si poškodoval desno nogo; **Josip Požar**, delavec iz Laduče, je padel na poti in si poškodoval desno nogo; **Stjepan Pernar**, posestnik iz Križa, se je zbodel z vilami v desno nogo; **Stanko Tomše**, zidar iz Obrežja, je padel po stopnicah in si poškodoval rebra; **Rozalija Brce**, posestnica iz Breganskega sela, je padla in si zlomila desno nogo; **Alojz Grgič**, uslužbenec iz Škrnika, je padel na poledeneli cesti in si zlodil desno nogo; **Karel Jakše**, delavec iz Črnca, je padel z lestve in si poškodoval glavo; **Zvonka Marinč**, bči delavca iz Krškega, je padla pri sankanju in si poškodovala glavo; **Franc Radič**, strojni ključavničar iz Veniš, je padel in si poškodoval glavo in levo roko.

- **Ameriška vesoljska raketa »Ranger 6«** je 2. februarja ob 10.24 padla na Mesec v tako imenovano »Mirno morje«, vendar pa njene televizijske kamere niso posredovale na Zemljo niti enega izmed predvidenih 3000 posnetkov Mesečeve površine. Baje se niso mogle segrete, preden je raketa padla na Mesec.
- **Pekinški tisk** je objavil doslej najostrejši napad CK KP Kitajske na sovjetsko vodstvo. To je hkrati najdaljši »dokument«, saj obsega 30.000 kitajskih znakov na celih štirih straneh časopisa.

NOVE OBLIKE DELA DRUŠTEV PARTIZAN

(Iz Sarajeva smo dobili pismo našega sodelavca, v katerem primerja položaj PARTIZANA pri nas ter v Bosni in Hercegovini)

Sarajevo, januarja . . .

Ko sem imel nedavno priložnost pogovarjati se z nekaterimi vidnimi predstavniki organizacije »Partizana« v metropoli BiH, so mi misli nehote ušle domov — na Dolenjsko. Tam se zadnje čase v delu društev Partizan čuti nekakšno mrtvilo. Ko sem bil pred nedavnim v Novem mestu, sem v razgovoru z nekaterimi telesnokulturnimi delavci zvedel, da društva »Partizana« izgubljajo svoj položaj in vodečo vlogo, ki so jo še pred nedavnim imela v telesnokulturnem gibanju Dolenjske. Prej so bila nosilec napredka, gonilna sila, sedaj pa so se žal marsikje predala življenjenju. Kje tiči vzrok?

Marsikje so starejši telesnovzgojni delavci popustili ali celo izpustili vajeti iz rok, še preden so si našli, oz. vzgojili primerne naslednike. Kot vzrok preranega umika navadno navajajo, da jim ni bila všeč reorganizacija v telesnokulturnem pokretu Slovenije . . .

Kaj res tiči zajec v tem grmu? Kakšne spremembe so ole takrat vpeljane? Veliko bi ... ni bilo, vsekakor pa se je bilo treba prilagoditi novemu času, novemu položaju, novi vlogi in specifičnim nalogam Partizana, ki jih terja sedanji čas. Nujna je specializacija — razmejitev v nalogah, ki jih opravljajo posamezne telesnokulturne organizacije. TVD Partizan naj bi v prihodnje skrbel le za množično telesno kulturo, za uvajanje predšolskih otrok v telesno vzgojo, za delo s kmečko in delavsko mladino ter za rekreativno dejavnost starejših državljanov.

Obisk pri sarajevskem Partizanu

Dom največjega sarajevskega društva Partizan je v metropoli Bosne in Hercegovine splošno znan. »FIS«, (tako ga na kratko imenujejo, kratica pa pomeni fizkulturni dom) je center telesnovzgojnega in športnega udejstvovanja, obe... nembno vlogo tudi v družabnem življenju sarajevske mladine.

V veliki dvorani »FIS« namreč vsako soboto in nedeljo prirejajo plesne večere, ki so vedno zelo dobro obiskani. (Na kaj podobnega bi lahko poleg mladinske organizacije mislil tudi novomeški Partizan in tako privabljal mladino.) V »FIS« se mladi rod za 100 dinarjev vrti in razgibije po mili volji (tudi ples je neke vrste šport), poleg tega pa uživa ob izbranih melodijah znanega plesnega orkestra in najboljših sarajevskih pevcev zabavne glasbe.

S kolegom, ki me je z vsem tem že prej seznanil, sva imela takrat namen najti koga, ki bi lahko kaj več povedal o delu društva Partizan in celotne partizanske organizacije v bosansko-hercegovski republiki.

Imela sva srečo. Dobil sem priložnost seznaniti se s sekretarko republiške zveze Partizana tovarišico Lucijo Vilić, ki je rade volje postregla z odgovori na vsako vprašanje.

V BiH: splošen napredek partizanskih društev

V razgovoru sem omenil, da se ponekod pri nas v Sloveniji čuti v partizanski organizaciji nekakšen zastoj, mrtvilo in celo nazadovanje. Društva, ki so bila še pred leti zelo aktivna, stagnirajo, tavajo in se ne znajo prilagoditi novim zahtevam in novim oblikam dela.

Temu se je tovarišica Vilićeva začudila. Omenila je, da ji je znano, da so v Sloveniji težave, ker je marsikje še močan vpliv starih »sokolašev«, a vseeno ni mislila, da se to v organizaciji kaže tako močno. — Nato je nadaljevala:

- **Pri nas je drugače. Partizan**
- **je najbolj množična telesno-**
- **kulturna organizacija v BiH.**
- **Ceprav se glede razvitosti**
- **še ne moremo primerjati s**
- **Slovenijo ali Hrvatsko, smo**
- **iz leta v leto močnejši. Da-**
- **nes imamo že 197 društev**
- **Partizana z nad 40.000 člani!**

Veliko skrbi smo posvetili realizaciji osnovnega programa Partizana, ki po svoji kompleksnosti zajema vse starostne in socialne skupine prebivalstva. Predvsem nam je uspelo vključevanje predšolskih otrok v telesnovzgojno aktivnost, razen tega pa tudi vključevanje tistih, ki zapuščajo šolske klopi in je nevarnost, da popolnoma izgubijo stik s telesno kulturo. To velja posebno za delavsko in kmečko mladino, razen tega pa tudi za starejše ljudi, ki jim je telesnovzgojna in športna aktivnost (v obliki rekreacije) nujno potrebna za čim daljšo ohranitev telesnih moči.

Poudarek je na osnovnem programu

»Osnova vsega dela v društvih,« tako je nadaljevala tovarišica Vilićeva, »je osnovni program Partizana, ki obsega splošno telesno vzgojo, tekmovalno aktivnost in razne oblike rekreacije. V veliki večini naših društev so opustili stari način dela. Sprejeli so program razvoja telesne kulture, ki ustreza pogojem in možnostim razvoja onih dejavnosti, katere je možno uspešno uvesti v okolju, v katerem posamezno društvo dela.

Jasno pa je, da izvrševanje programa zahteva tudi določene ukrepe za zagotovitev boljših pogojev za delo. To so v prvi vrsti **objekti in strokovni kadri.** Sedanji domovi Partizana (v celi BiH jih je le 40!) lahko le delno zagotovijo izvajanje programa. Zato smo se usmerili na graditev cenenih telovadišč in manjših igrišč, ki dajejo vsaj najnujše pogoje za delo.

Dobro sodelovanje s športniki

Konflikti Partizana s športnimi kolektivi so bili v Sloveniji še pred nedavnim nekaj običajnega. Tudi v Novem mestu in v nekaterih drugih krajih Dolenjske, kjer so obstajale samostojne športne organizacije, odnosi Partizan : športniki niso bili ravno najboljši. O tem smo slišali mnenje tovarišice Vilićeve:

»Vprašanje sodelovanja s športniki je pri nas zadovoljivo rešeno. Kaže se čisto v športnem pogledu — v organizaciji skupnih akcij in manifestacij. Pomembno je tudi to, da smo dosegli precej tesno sodelovanje s političnimi organizacijami v skoraj vseh občinah in okrajih.«

Na koncu smo se pozanimali še za najvažnejše naloge Partizana v letu 1964. Dobili smo naslednji odgovor:

»Če gledamo s stališča, da so društva Partizan poleg šolskih organizacij za telesno kulturo osnovni nosilci množične telesne kulture, potem moramo brez dvoma poskrbeti v prvi vrsti za to, da društva opustijo preživele oblike dela in da se prilagodijo željam in interesom okolice, v kateri delujejo.

Osnovna naloga društev v letošnjem letu bo v tem, da se še naprej borijo za čimvečjo množičnost, da skrbijo za formiranje novih organizacij Partizana v krajih, kjer jih doslej ni bilo, a za formiranje obstajajo osnovni pogoji. Poudarek je torej na množičnosti, prva naloga pa je vključevati v telesnokulturno aktivnost predšolsko mladino, kmečko in delavsko mladino ter starejše, kateri je treba omogočiti pestro rekreacijsko dejavnost.«

— — —

Tako je v Sarajevu in na celotnem področju bratske republike Bosne in Hercegovine. Partizanska organizacija je tu na zdravih, močnih nogah, vodijo jo starejši in mlajši, toda v prvi vrsti sposobni in prizadevni ljudje, zato ni čudno, da žanje iz leta v leto večje uspehe.

Običajno je Slovenija zgled, kako je treba stvar prijeti v roke, da bo najbolj prav. — **Ne bi bilo napak, če bi se tokrat nekateri vodilni ljudje partizanske organizacije v posameznih krajih Dolenjske zgledovali po svojih kolegih v bratski Bosni in Hercegovini. Odveč je tarnanje in obujanje ...**

gibanem obdobju, ki vsak dan prinese kaj novega in se je zato treba temu primerno ravnati. Prilagoditi se je treba novemu položaju, sodobnejšim prijemom in oblikam dela, krepko pljuniti v roke in potem prav gotovo ne bomo mogli govoriti o mrtvilu, zastoju itd.

FRANC MIKEC

Športno pismo iz Sarajeva

pri telovadbi, preorali s traktorjem.

Topličani so prepričani, da na goste naredi igranje na cesti dosti slabši vtis, kot organizirano varstvo na za to določenem prostoru. Precej ostrih je padlo tudi na račun tovarišev, ki so poverjeni, da skrbe za topliški urbanistični načrt. Kljub obljubam in baje velikim vsotam, izdanim v ta namen, načrtov še ni, zaradi tega pa trpi celotno življenje občanov.

SZDL BO PRESEKALA POT DOSEDANJI PRAKSI

Več tovarišev in tovarišic je razpravljalo o možnostih, da bi bila vrata varstvenih ustanov široko odprta zlasti otrokom iz neurejenih družin. Bili so mnenja, da je treba odločno prenehati dosedanjo prakso ter preiti h konkretnim nalogam za razširjeno organizacijo otroškega varstva. V Novem mestu bodo pod okriljem kandijskega vrtca odprli več oddelkov po naseljih (v naselju Majde Šilc je tak oddelek že pripravljen), v bodoče pa bi bilo treba z ustreznimi predpisi s strani skupščine zagotoviti, da investitorji ne bodo smeli graditi stanovanjskih blokov brez posebnih prostorov, določenih za otroško varstvo. Na podeželju pa naj bi krajevne organizacije (vse, ne samo DPM in SZDL!) pregledale možnosti za ustanovitev vrtcev, zlasti v Straži, Dol. Toplicah, Žužemberku in Otočcu. Ti kraji naraščajo po številu zaposlenega prebivalstva, za varstvo otrok pa ni prav nič poskrbljeno.

Občinski odbor SZDL bo na podlagi koristnih predlogov, ki so jih na tej seji dali posamezni udeleženci, izdelal sklepe in jih posredoval občanom, organizacijam SZDL in skupščini občine Novo mesto. Prepričani smo, da bo otroško varstvo v občini poslej hitreje napredovalo, saj so vsi prisotni pokazali za to največje razumevanje. Hkrati pa so poudarili, da so tudi v otroškem varstvu skrite rezerve za večjo delovno storilnost zaposlenih žena ob uvedbi 42-urnega delovnega tedna.

Ra

RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: poročila ob 15.15, 6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 13.00 17.00, 19.30, 22.00. Pisan glasbeni spored od 5.00 do 8.00.

SOBOTA, 8. FEBRUARJA: 8.05 Vedre melodije za konec tedna. 9.25 Mladina poje. 10.15 Nekaj domačih z majhnimi instrumentalnimi ansambli. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 KN — inž. Mihael Leonardi: Zaključni rezultati štirileten gnojilnih poskusov v vinogradih. 12.25 Ob zvokih zabavne glasbe. 13.30 Glasbeni sejem. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.15 Zabavna glasba. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Gremo v kino. 18.45 Novo v znanosti. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 »Iščemo nove talente«.

NEDELJA, 9. FEBRUARJA: 8.00 Mladinska radijska igra — Aleksander Marodić: »Zacoprana kozza«. 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. 10.00 Se pomnite, tovariši . . . 11.50 Solistična zabavna glasba. 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. 13.30 Za naso vaš. 14.10 Nekaj melodij — nekaj ritmov. 15.05 Virtuozne skladbe s koncertnih odrov. 16.00 Humoreska tega tedna — Leopold Suhadolčan: O igri. 17.15 Radijska igra — Hans Friedrich Kühnelt: En dan z Edvardom. — 18.33 Dvoje novosti iz arhiva zabavne glasbe. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Izberite svojo popevko.

PONEDELJEK, 10. FEBRUARJA: 8.55 Za mlade radovedneže. 9.25 Pojeta sopranistka Vanda Gerlovič in tenorist Rajko Koritnik. 10.55 Glasbena medigra. 11.00 Pozor, nimaš prednosti; 12.15 KN — vet. Vlado Vrečko: Načrt za povečanje teletnosti krav. 13.30 Glasbeni sejem. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 S knjižnega trga. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Iz opernega albuma. 18.45 Pota sodobne medicine. 19.05 Glasbene razglednice. 20.38 Glasbena panorama.

TOREK, 11. FEBRUARJA: 8.35 Pisani zvoki z Dravskega polja. 9.25 Majhni instrumentalni ansambli. 10.15 Ciganski napevi. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 RKU — inž. Jože Šilc: Glavne ugotovitve poljedelskih raziskav iz lanskega leta. 12.25 Domače pesmi in napevi za prijetno opoldne. 13.30 Iz baletov Petra Iljiča Čajkovskega. 14.35 Štiri jugoslovanske rapsodije. 15.30 V torek na svidenje. 16.000 Vsak dan za vas. 17.05 Koncert po željah poslušalcev. 18.45 Na mednarodnih križpotjih. 19.05 Glasbene razglednice. 20.20 Radijska igra — Norman Cerwin: Dvojni koncert.

SREDA, 12. FEBRUARJA: 8.55 V paviljonu zabavne glasbe. 10.45 Pisani svet pravljic in zgodb. 9.25 Človek in zdravje. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 RKU — Jože Kregar: Vrtni škodljivci. 12.25 Popevke in ritmi. 13.30 Od solistov do orkestra. 14.35 Od Sofije do Moskve. 15.15 Zabavna glasba. 16.00 Vsak dan za vas. 17.35 Iz fonoteke Radia Koper. 18.45 Ljudski parlament. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Lepe melodije.

ČETRTEK, 13. FEBRUARJA: 8.05 S koncertnih in opernih odrov. 9.25 Iz jugoslovanske zabavne produkcije. 10.15 Pihalni orkester JLA. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 RKU — inž. Hilarij Kosta: Organizacija sadjarske proizvodnje v KG Gorica. 13.30 Glasbeni sejem. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.15 Zabavna glasba. 16.00 Vsak dan za vas. 17.15 Turistična oddaja. 18.10 Majhen koncert domače glasbe. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov.

PETEK, 14. SEPTEMBRA: 8.30 Nekaj domačih. 9.25 »Povabilo na ples . . .« 10.35 Novost na knjižni polici. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 KN — inž. Janez Milavc: Novi perutninarski obrati pri Agrokombinatu Ljubljana. 12.25 Domače pesmi in napevi za opoldne. 13.30 Oj rožmarin! 15.15 Napotki za turiste. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Popoldne pri skladatelju Luigiju Boccheriniju. 18.45 Iz naših kolektivov. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Igra zabavni orkester Roger Williams.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Sobota, 8. februarja: Janez
Nedelja, 9. februarja: Polona
Ponedeljek, 10. februarja: Dušan
Torek, 11. februarja: Pust
Sreda, 12. februarja: Damijan
Četrtek, 13. februarja: Katarina
Petek, 14. februarja: Valentin

ČESTITKI

Vinku in Rezki Bojanc iz Novega mesta za bližnji praznik mnogo sreče in medsebojnega razumevanja želita sin **Vinko** ter hčerka **Cvetka** z možem **Lojzetom**.

*

Frančiški Slabetovi iz Črmošnjic pri Stopičah za praznovanje rojstnega dne veliko zdravja, sreče in veselja še mnogo let želi družina Jakobčičeva, posebno **Romanca**.

ZAHVALE

Ob izgubi našega dragega moža, očeta in brata

IVANA DEBEVCA

se zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, ter vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Posebno zahvalo izrekamo podjetju »Kovinar — Kočevje« ter tovarišema Jožetu Roguletu in Stanetu Mauku, ki sta rešila sina.

Žalujoči: žena **Lenka**, otroci **Jani, Roman** in **Boris** ter brat **Lado**.

*

Ob nepričakovani izgubi mojega moža

STANETA ZALETELA
iz Dol. Kamenc

se najlepše zahvaljujem vsem, ki so sočustvovali z menoj in izkazali toliko pozornost ob času nesreče. Najlepša zahvala železniškemu kolektivu, pevcem in govornikoma tovarišema Mrazu in Korenu za ganljive besede, darovalcem vencev in vsem, ki so počastili njegov spomin, vsem, ki so se udeležili pogreba in ga spremljali na zadnji poti.

Žalujoča žena **Angela** z otrokoma **Darkom** in **Stankom**.

*

Ob izgubi naše dobre mame, stare mame

NEZE KOPAR

izrekamo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in sosedom, ki so jo spremili na zadnji poti, iskreno zahvalo.

Družina Kopar.

*

Ob težki izgubi našega ljubega moža, očeta in starega očeta

FRANCA RENKA

iz Kloštra pri Gradcu v Beli krajini izrekamo posebno zahvalo vsem sosedom, znancem, prijateljem, vsem organizacijam in ustanovam, ki so nam izrazili sožalje, darovali vence in ga spremili na zadnji poti.

Žalujoči: žena **Neža**, sinovi **Slavko, Jože, Pepca** z družinami ter sin **Franci** in hčerka **Ivanka**.

MALI OGLASI

PRODAM SKORAJ NOV ŠTEDILNIK »Gorenje« z nepregornim steklom (34.000). Pauček, Kočevje, Šeškova 9.

PRODAM zidanico in vinograd v Cerovcu pri Stranski vasi. Pojasnila se dobe pri Janezu Jakšu, Rakovnik 1, p. Novo mesto

PRODAM 50 arov zemlje v bližini avto ceste in avtobusne postaje —Lešnica. Naslov v upravi lista. (51-64)

PRODAM rabljeno kuhinjsko omaro in otroški košek. Medved, V Ragov log 4.

PRODAM rabljen levi štedilnik. — Bencik, Novo mesto, Vrhovčeva 1.

PRODAM otroško posteljico s predalom. Lovko, Kmetijska šola, Novo mesto.

STANOVANJSKA HIŠA (tri sobe, kabinet, dve kleti itd.) naprodaj v Vidmu-Krškem. (49-64)

KUPIM manjšo stanovanjsko hišo z vrtom (možno nekaj zemlje) na Dolenjskem. Obširne ponudbe pošljite Dolenjskemu listu pod značko »Plačam takoj!«. (49-64)

KUPIM star lestenec iz lesa. Ponudbe z naslovom prodajalca pošljite upravi lista pod značko »Lesen lestenec«.

PETROLEJSKO SVETILKO starejše izdelave, ki ima širok (večji) senčnik kupim. Pošljite svoj naslov na upravo Dol. lista, Novo mesto.

SPREJMEM žensko ali gospodinjsko pomočnico za varstvo otrok od 7. do 13. ure (Kolonija). Naslov v upravi lista. (42-64)

ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA SLATINA — Pred jedjo in po njej ste prisiljeni misliti na svoj želodec, ki ga morda zdravite brezuspešno z raznimi medikamenti. Ste že poskusili s preizkušenim in učinkovitim naravnim zdravilom: rogaškim »Donat« vrelcem. Zahtevajte ga v vtrgovinah; te pa ga dobe v Novem mestu pri trgovskem obratu **»ZADRUŽNIK«** — telefon 129 (KDPK).

KINO

Črnomelj: 9. februarja sovjetski film »Ljubezen na meji«, 11. in 12. februarja francoski film »Vzgoja srca«, 14. februarja ameriški film »Zadnji vlak iz Gun Hilla«.

Brežice: 9. in 10. februarja francosko-italijanski film »Bagdadski lopov«, 11. in 12. februarja italijanski film »Lepi Antonio«, 14. in 15. februarja jugoslovanski film »Dve noči v enem dnevu«.

Kočevje — Rudnik: 12. in 13. februarja francoski film »Divjad je spuščena«.

Kočevje — Jadran: od 7. do 9. februarja ameriški barvni film »Oboroženi rop«, 10. in 11. februarja ameriški film »Pot v središče zemlje«, 12. in 13. februarja italijansko-francoski film »Esterina«, od 14. do 16. februarja ameriški barvni film »Tarzanove največje pustolovščine«.

Metlika: 12. in 13. februarja ruski film »Evgenij Onjegin«.

Novo mesto — Krka: od 7. do 10. februarja ameriški barvni film »Zadnji vlak iz Gun Hulla«, 11. in 12. februarja francoski film »Polnočni sestanek«, 13. in 14. februarja gostovanje kinoteke — ameriški film »Frankenstein«.

GIBANJE PREBIVALSTVA

MATIČNI URAD NOVO MESTO

Od 27. januarja do 3. februarja je bilo rojenih 22 dečkov in 21 deklic.

Poročili so se: Stefan Jenič, avtoličar, in Marija Staniša, poljedelke, oba iz Vinje vasi; Alojz Krin, kmet iz Klenovnika, in Cecilija Skušek, poljedelka iz Zbur; Anton Pucelj, delavec iz Koblarjev, in Frančiška Kuhar, delavka s Pristave; Anton Krnc, delavec, in Marija Krnc, upokojenka, oba iz Zloganja; Franc Bevc, poljedelec iz Otočca, in Marija Colnar, poljedelka iz Lešnice; Alojz Kos, steklar iz Orehovice, in Marija Kastelic, delavka iz Žabje vasi; Franc Avguštin, delavec z Vel. Slatnika, in Alojzija Krese, poljedelka iz Hriba pri Orehku; Martin Može, delavec iz Gabrja, in Marija Murn, delavka iz Sel pri Zajčjem vrhu; Franc Pene, kmet z Vel. Slatnika, in Ana Škerlj, poljedelka iz Pangrč grma; Franc Štamear, mizar iz Šentruperta, in Milena Prpar, delavka iz Golobinjeka; Ivan Lesjak, poljedelec, in Frančiška Hočevar, delavka iz Gotxne vasi; Alojz Grablovec, šofer iz Martinje vasi, in Marija-Draga Turk, delavka iz Bršlina; Franc-Jože Klobučar, železničar iz Uršnih sel, in Julijana Novšak, delavka iz Orkljevca.

Smrti ni bilo.

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Marija Beg iz Gornjih Sušic — Slavka, Milka Piškurič iz Jesenovice — Ankico, Jožica Jarc iz Šentruperta — Barico, Marija Jankovič iz Krmelja — Janeza, Marija Zupančič iz Gotne vasi — Francija, Ivanka Kurent iz Kamnja — Ivico, Zofka Turk iz Velikih Brusnic — Dušana, Katica Mirtič iz Cegelnice — Igorja, Tončka Bregar iz Mihovega — Branka, Katarina Jarnevič iz Obrha — Vanjo, Marija Ogulin s Kala — Marijo, Ljubica Lukunič iz Ljubljane — Jadranko, Fanika Pleterski iz Krškega — Melito, Amalija Nadu iz Bršlina Francija, Amalija Karakaš iz Hrastovice — Mirka, Ivanka Koštomaj iz Gornjega Pijavškega — Lidijo, Ljudmila Krištof iz Golega — Agato, Frančiška Belle iz Dolnje Težke vode — Ireno, Kristina Brodarič iz Rosalnic — Jožico, Neža Hojnik iz Sremiča — Romana, Milka Jerak iz Krškega — Marjana, Pavla Jamšek iz Slančjega vrha — Vinka, Mira Fabjančič iz Brestanice — Edito, Kristina Durjava iz Šentjerneja — deklico, Veronika Lamovšek iz Bistrice — deklico, Marija Drganc iz Velikih Brusnic — dečka, Marija Blatnik iz Ledeče vasi — deklico, Matilda Zupančič iz Hmeljčiča — deklico, Marija Plot z Vrha pri Hinjah — deklico, Marija Gršič iz Križevske vasi — 2 deklici, Anica Janc iz Studenca — dečka, Marija Brudar iz Regerče vasi — dečka, Danijela Turk iz Šentjerneja — deklico, Marija Požek iz Okljuke — dečka, Olga Bahor iz Črnomlja — deklico, Cvetka Zorič s Trške gore — dečka.

KRONIKA + NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: **Martin Jakše**, delavec iz Gabrja, si je na stroju poškodoval prsta na desni roki; **Franc Palčar**, sin delavca iz Klečeta, je pri smučanju padel in si poškodoval desno koleno; **Marjana Ogulin**, sina posestnika iz Osojnika, je konj udaril v glavo; **Anton Hutar**, sin posestnika iz Kašče, je pri smučanju padel in si poškodoval levo koleno; **Anton Cesar**, upokojenec iz Orkljevca, je padel in si poškodoval levo koleno; **Janko Bartolj**, upoškojenec iz Nemške Loke, je padel in si zlomil levo nogo; **Marija Pungerčar**, gospodinja iz Žalovič, je padla in si poškodovala glavo; **Anton Slak**, sin posestnika iz Velikih Dol, je padel pod voz in si poškodoval trebuh in desno koleno; **Anton Kos**, cestar iz Dolnjega Vrhpolja, je padel in si poškodoval desno koleno.

PREKLIC

Preklicujem neresnične govorice, ki sem jih govorila o Darku Mojstroviču iz Gornje Straže 69. — **Marija Derganc, Podgora, p. Straža.**

Naročnikom Dolenjskega lista!

Povečanj obseg našega domačega tednika je z nastopom 15. letnika razveselil menda vse naše zveste naročnike in bralce doma in na tujem. Ne manjka priznanj, da smo naredili prav, ko smo z letošnjim januarjem povečali število strani Dolenjskega lista. Zdaj, ko so za nami enomesečne izkušnje povečanega domačega glasnika SZDL, pa moramo naročnikom in bralcem sporočiti, da bodo potrebne že s prihodnjim tednom naslednje spremembe:

1. s povečanim obsegom tednika smo nudili bralcem pri 4 številkah na mesec 80 strani branja. Tisk lista na 20 straneh pa je zaradi tehničnega ustroja rotacije v tiskarni DELA v Ljubljani med najdražjimi tiski. Šele ko smo dobili račune za prve 3 številke v januarju, smo lahko ugotovili, da je tiskanje 20 strani veliko dražje, kot smo predvidevali lani decembra, ko smo sestavljali načrte za novo leto. Zaradi varčevanja smo prisiljeni spremeniti obseg našega tednika: **s prihodnjim tednom bomo začeli izdajati Dolenjski list izmenoma na 24 in 16 straneh; na mesec boste torej prejeli 2 številki na 16 straneh in 2 številki na 24 straneh, kar spet da 80 strani branja na mesec.** Na leto bomo samo s to spremembo prihranili nekaj nad 2,400.000 din. Prihodnji teden bo izšla številka na 16 straneh, nato pa na 24 straneh itd.

2. Naši naročniki iz oddaljenejših krajev, kjer dostavljajo pošto dvakrat ali trikrat na teden, so nam v zadnjih tednih sporočili, da večkrat Dolenjskega lista do sobote še niso prejeli. S spremembo pri obsegu našega tednika prehajamo s prihodnjim tednom spet na stari dan izhajanja lista: **Dolenjski list bo poslej dotiskan spet vsako sredo zvečer in ga bo večina bralcev prejemala že vsak četrtek, ostali pa v petek oz. soboto.** Pri obsegu 20 strani zaradi prezaposlenosti tiskarne to zdaj ni bilo mogoče; izhajanje lista na 24 oz. na 16 straneh pa omogoča, da bo list stiskan in odpremljen iz Ljubljane vsako sredo zvečer oz. ponoči. Prihodnja številka bo izšla torej v četrtek, 13. februarja 1964.

Bralce in naročnike prosimo, da sprejmejo spremembi z razumevanjem na znanje!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

OGLEDALO

»Kaj se pa sekiraš, saj je državno!«

Stanovanjski blok je bil dograjen pred slabimi štirimi leti. Če pa stopiš v stavbo, boš mislil, da je stara precej več. Zidovi so popackani, omet odkrušen, ponekod v zidu velike luknje, ki so jih z dokajšnjo prizadevnostjo in »strokovnjaštvom« izvrtali mladi nadebudneži. Vse pod geslom: Kaj mi mar, saj ni moje, je državno!

Še bolj žalostno je, če veš, da v hiši stanujejo izobraženci, ljudje s precejšnjim družbenim razgledom, katerim pobalinstev ali razposajenosti njihove mladeži ne bi prisojal. Pa je tako.

Predsedniku hišnega sveta, recimo, se trga srce, ko opaža take stvari. Opozarja stanovalce, da je to sicer res državno, je pa tudi njihovo, saj oni upravljajo z zgradbo. Kdor ga morda slučajno sliši, se mu, žal, rahlo posmehne, odmahne z roko in zamrmra: Kaj me boš ti učil!

Stanovanjska gradnja ni poceni in tudi hitra ni, saj dobro vemo, koliko ljudi iz leta v leto upa in sanja o udobnem novem stanovanju. Žalostno je, če nekateri taki srečneži potem tako neodgovorno postopajo z družbenim premoženjem. Okvare na stavbi mora potem hišni svet odstranjevati s sredstvi od najemnin, se pravi z družbenim denarjem, tako da povzročitelj v nobenem primeru ni »oškodovan«. S temi sredstvi pa bi hišni svet lahko napravil marsikaj bolj koristnega, koristnega za slehernega stanovalca.

Kdaj bomo prenehali s tako prakso? Kdaj bomo spoznali, da je tisto, kar je »državno«, tudi naše, da je prav tako plod naših prizadevanj, plod dela naših rok in naših žuljev?

Slučajno sem zvedel, da se s podobnimi težavami bori precej hišnih svetov v Ribnici, da v nekaterih »državnih« blokih stanuje veliko takih stanovalcev, iz izkušenj pa vem, da je podobnih primerov in takih ljudi dovolj tudi drugod.

Se ne bi morda nekoliko zamislili nad tem? Da namreč s tem, ko hote ali nehote uničujemo »državno«, krepko škodujemo vsaj naši skupnosti!

F. GRIVEC

OBJAVE — RAZPISI —

Hišnim svetom in občanom v Ribnici

Hišne svete in državljane obveščamo, da **sprejemamo naročila za uslužnostna gradbena dela — popravila stanovanj in drugih prostorov.** Naročila sprejemamo na upravi podjetja, Ribnica 78, I. nadstropje (bivša občina).

Prav tako obveščamo, da smo ustanovili **servis za pomoč gospodinjstvu.** Hišne svete in zasebna gospodinjstva prosimo, da nam javijo svoje potrebe za čiščenje prostorov, stanovanj itd. na upravo stanovanjske skupnosti Ribnica.

Sprejemamo tudi naročila za dobavo premoga.

STANOVANJSKA SKUPNOST Ribnica na Dolenjskem.

Razpis prostih delovnih mest

»Petrol«, Ljubljana, skladišče v Kočevju

razpisuje
prosti delovni mesti:

1. **poslovodje servisa v Kočevju** in
2. **prodajalca na servisu v Kočevju.**

Pogoji: pod 1. kvalificiran trgovski delavec;
pod 2. dokončana osemletka.

Zaposlitev je možna takoj ali po dogovoru. Ponudbe pošljite na gornji naslov.

Razpis tečajev

Združenje šoferjev in avtomehanikov SR Slovenije — podružnica Novo mesto namerava prirediti enomesečni tečaj za pripravo kandidatov, ki nameravajo opravljati strokovne izpite za voznike motornih vozil. Tečaj je namenjen predvsem tistim voznikom motornih vozil, ki so dobili vozniško dovoljenje na podlagi vojaškega vozniškega dovoljenja.

Vsi zainteresirani vozniki naj se zglasijo v nedeljo, 9. februarja 1964, ob 9. uri dopoldne v sejni dvorani na Glavnem trgu 7 (rotovž), kjer bodo dobili vsa potrebna navodila in pojasnila.

ODBOR ZSAM — Novo mesto

Do sedaj Pionir na 6. mestu

Pionirjevi kegljači so v drugem in tretjem kolu nastopili v Celju in Mariboru in prišli na odlično šesto mesto.

Najprej o nastopu v Celju. V soboto se je Pionir v drugem kolu srečal z ekipo Ljubljane. Odlična sta bila prva tekmovalca Vesel in Krušič. Vesel je z 840 kegljih bil celo najboljši posameznik v Pionirjevi ekipi, Krušič pa je podri 830 kegljev. Legiša in Romih sta bila nekoliko slabša, saj je dosegel Legiša 814 in Romih 798. Tudi zadnji štirje tekmovalci so presegli 800 kegljev: Mrzlak 834, Barbič 826, Hren 824 in Juntez 814. Skupno je Pionirjeva ekipa dosegla 6580 kegljev ter prehitel Konstruktorja, Poštarja, Kranjsko goro in Lokomotivo (Mb.). Pred Pionirjem pa so Branik (6696), Jesenice (6680) in Ljubljana (6663). Na tem kegljišču pa morajo igrati še štiri ekipe.

Pionir je v nedeljo nastopil v Mariboru ponovno z ekipo Ljubljane. Pionirjevi tekmovalci bi kmalu poskrbeli za majhno senzacijo, saj so skoraj ves čas vodili. Vendar je na koncu bila Ljubljana boljša za 38 kegljev. Najboljši med Ljubljančani je bil Grom, ki je dosegel odličen rezultat 887 kegljev. Naš tekmovalec Legiša pa je bil celo za en kegelj boljši od Groma. Malo za njim sta bila Hren z 865 in Mrzlak z 856 kegljih, pa tudi ostali so prispevali svoje k zelo dobremu skupnemu rezultatu: Barbič 848, Romih 842, Vukšinič 827, Junter 821 in Krušič 786 kegljev. Skupno je Pionir dosegel 6733 kegljev, kar da povprečno 842 kegljev na enega tekmovalca. S tem rezultatom je Pionir prehitel Lokomotivo (Mb.), Konstruktorja, Kranjsko goro in Poštarja, pred njim pa so Branik (6868), Jesenice (6811) in Ljubljana (6771).

Po treh kolih (nekateri klubi so opravili že štiri) je vrstni red naslednji: Branik, Jesenice, Ljubljana in Triglav. Tem sledijo trije kandidati za peto mesto: Gradis s 23, Pionir s 25 in Celje z 28 slabimi točkami. Od ostalih petih ekip so štiri obsojene na izpad iz lige: Poštar (30), Lokomotiva, Konstruktor, Kranjska gora in Rudar.

(en)

Še enkrat: senca novomeških brzoturnirjev

V prejšnji številki Dolenjskega lista je bil objavljen članek z zgoraj navedenim naslovom, v katerem je tendenciozno in bombastično prikazana »druga plat novomeškega šaha«, ki da je razvidna iz zamud, sporov med igralci in dogovarjanj glede rezultatov na brzoturnirjih. Stanje v resnici ni tako. Res se marsikateri brzoturnir ne prične ob navedeni uri, upoštevati pa je treba, da se brzoturnirji igrajo v domu JLA, kjer so člani društva enkrat mesečno gosti tega doma in ne morejo kar v trenutku odstraniti od šahovskih miz za čas turnirja ostale člane doma. Ker se opravijo pred začetkom brzoturnirjev tudi razni organizacijski ukrepi, so zamude toliko bolj razumljive. Za zadnjo polurno zamudo, ki je posebej omenjena, velja, da je bila le rezultat sestanka, ki je bil sklican za 19. uro in je bilo to tudi v Dolenjskem listu z dne 17. januarja 1964 vnaprej povedano.

Na vseh brzoturnirjih, ne samo na novomeških, so primeri, da igralec priganja k potezi nasprotnega igralca, če ta ne potegne pravočasno. Pri tem opozorjeni igralec večkrat ugovarja in pade mimogrede kaka beseda, vendar je takoj pozabljena. Pretirano je take primere označevati kot spore. To so malenkosti, proti kateriim se moramo boriti, vendar jih bo mogoče odstraniti šele takrat, ko bo dovolj sodnikov, ki bodo nadzorovali partije, ali če bi igrali s šahovskimi urami. Ker pri nas primanjkuje enih in drugih, za sedaj žal ne bomo mogli teh stvari popolnoma izkoreniniti. Kjer imajo dovolj ur, so se povsod zatekli k igranju brzoturnirjev z urami. Pogajanja za rezultate v pravem pomenu te besede tudi ne poznamo. Calnkarju, ki se sklicuje na pravila, v pouk: partije se ne smejo skleniti z remijem pred trideseto potezo le na navadnih turnirjih, za brzoturnirje pa to ne velja. Vsak zgodnji remi lahko kritiziramo le moralno, ne pa sklicujoč se na pravila, kakor je naredil člankar.

Potemtakem sence le niso tako velike, kot jih prikazuje člankar, zlasti še, če upoštevamo, da je imel člankar pred očmi dejansko samo zadnji brzoturnir, ki se je vršil teden dni po rednem in sploh ni bil uraden.

Še vprašanje člankarju, zakaj se ni podpisal. Če bi to storil, bi videli, da gre za osebo, ki je svoječasno odklonila predsednikovo osebno vabilo, naj se vključi v šahovsko društvo, češ da je šah ne zanima. In kako to, da jo zanima pretiravanje majhnih šahovskih problemov.

Slavko Sitar

Iz brežiške porodnišnice

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Angela Muren iz Šentlenarta — Marjeto, Barica Bašič iz Koritnega — Branko, Ana Škočaj iz Sp. Starega grada — Zdenko, Ivana Dimič iz Artič — Pavla, Terezija Krkovič iz Boršta Alfonza, Olga Jevšek iz Pleterij — Olgo in Alenko, Anica Kožar iz Vel. Malenc — Ernesta, Rozalija Preskar iz Pirkenberga — Franca.

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbori SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačer, France Grivec, Miloš Jakopec, Jožica Teppey in Ivan Zoran.

IZHAJA vsak petek - Posamezna številka 30 din - Letna naročnina 900 din, polletna 450 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo: 1800 din - Tekoči račun pri podr. NB v Novem mestu: 606-11-608-9 - NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 - Poštni predal 33 - Telefon 21-227 - Rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKA: Časopisno podjetje DELO v Ljubljani.